

UPPSALA
UNIVERSITET

Nyhetsverkstans informationsbehov

En domänanalys av *Gefle Dagblad*

Louise Malm

Institutionen för ABM

Uppsatser inom biblioteks- & informationsvetenskap ISSN 1650-4267

Masteruppsats, 30 högskolepoäng, 2012, nr 558

Författare/Author

Louise Malm

Svensk titel

Nyhetsverkstans informationsbehov: en domänanalys av *Gefle Dagblad*

English Title

The information needs of the news work shop: a domain analysis of *Gefle Dagblad*

Handledare/Supervisor

Ulrika Kjellman

Abstract

This two years master's thesis consists of a domain analysis on the local Swedish newspaper *Gefle Dagblad* (GD). The domain analysis was developed by the Danish library and information scientist Birger Hjørland. The purpose of this theory is to understand the information behavior of individuals by studying the social and collective context which surrounds this person. According to Hjørland, four different areas need to be studied in order to analyze a domain. These areas consists of the domains information structure and it's ontological, epistemological and sociological dimensions. The main goal of this thesis is to examine how these areas are constructed within GD and how this affects the information behavior of the journalists working there.

The empirical material gathered for this analysis is based on interviews with seven journalists working at *Gefle Dagblad*.

The study shows that there are common processes within GD which influence the information behavior of the journalists working at GD. The newspapers common goal to produce news that interests their readers drives them to constantly search for information about their ontological dimension, their knowledge area. The epistemological viewpoint affects how they gather this information and how the journalists relate to their sources. The competition from other media organizations, which is a part of the domains sociological dimension, makes the journalists want to work faster to find information, which can ensure that GD is the first newspaper to publish a specific piece of news.

The work process of the journalists gives rise to a never ending information needs. Information is a vital part in managing their work tasks. The investigation of the newspapers information structure shows that the most important information systems in the domain are its digital archive and the editorial system Newspilot, since they gather information that is important for the work done within the domain. Communication with colleagues, sources and the audience also signifies an important exchange of information, and is done through various communication channels. The study also shows that colleagues are one of the most important information resources of the domain, because of the accumulated knowledge they collect through their journalistic work tasks.

Ämnesord

Informationsvetenskap, informationsbeteende, journalister, dagstidningar

Key words

Information science, Information behavior, Journalists, Newspapers

Innehållsförteckning

Förord	5
Inledning	7
Syfte och frågeställningar	8
Tidigare forskning	9
Behov och tolkning	10
Sökning, användning och organisation	12
Medieföretag som organisationer	14
Disposition	17
Domänanalys som teori.....	17
Domänanalys som metod	20
Domänens informationsstruktur.....	21
Ontologiska, epistemologiska och sociologiska dimensioner	21
Kritik mot domänanalysen.....	23
Intervjuernas utformning.....	25
Kritik mot intervjuforskning	28
Avgränsningar	29
Undersökning och analys	31
Bakgrund	31
Beskrivning av <i>Gefle Dagblad</i>	31
Det svenska tidningslandskapet, historia och nutid	33
Beskrivning av intervjupersonerna	35
Journalistyrkets utveckling	38
<i>Gefle Dagblads</i> informationsstruktur.....	39
Verktyg viktiga för alla delar av arbetsprocessen.....	39
Nyhetsvärdering och planering	42
Insamling av information.....	45
Skrivprocessen	51
Publicering	53
Organisation av material	56
Återkoppling	57
Sammanfattning	59
<i>Gefle Dagblads</i> ontologiska dimension	62
Sammanfattning	69
<i>Gefle Dagblads</i> epistemologiska dimension	69
Sammanfattning	76
<i>Gefle Dagblads</i> sociologiska dimension	76
Viktiga aktörer inom den svenska mediebranschen.....	77
Lagar och regler	79
GD:s samarbeten.....	80
GD:s konkurrenter	83
Konkurrenssituationen	85
<i>Gefle Dagblads</i> ägarstruktur	86
Sammanfattning	87

Slutdiskussion	88
Undersökningens resultat	88
Diskussion	91
Förbättringar av domänens informationsflöde	95
Avslutning	97
Sammanfattning	99
Käll- och litteraturförteckning	101
Otryckt material	101
I uppsatsförfattarens ägo	101
Tryckta källor	102
Webbsidor	104
Bilagor	105
1. Intervjuguide reportrar	105
2. Intervjuguide ledarskribent	107
3. Intervjuguide nyhetschef	109
4. Intervjuguide webbchef	111
5. Intervjuguide nattchef	113

Förord

Jag vill rikta ett stort tack till de anställda på *Gefle Dagblad* som lät mig genomföra min studie på deras redaktion, ett extra stort till de åtta journalister som ställde upp på mina intervjuer.

Även min handledare Ulrika Kjellman förtjänar ett stort tack för alla goda råd.

Slutligen vill jag också tacka min fine sambo, utan din uppmuntran och ditt stöd hade jag aldrig lyckats få ihop den här uppsatsen.

/Louise Malm

Inledning

Som B&I-studerande med journalistbakgrund kändes det självklart för mig att kombinera mina båda intresseområden i min uppsats. Att undersöka journalisters informationsbehov var något som genast väckte min entusiasm, särskilt med tanke på mina egna erfarenheter av yrket. Under min kringflackande tillvaro som vikari-erande journalist på en antal olika redaktioner lade jag märke till hur viktigt det är att snabbt kunna sätta sig in i redaktionernas olika informationssystem. Att hitta telefonlistor, scheman, mailadresser och så vidare, var en viktig del för att kunna sköta arbetet och att kommunicera med mina kollegor. Särskilt om jag som nyanställd ännu inte lyckats koppla ihop namn och person, eller då jag arbetade ensam som lokalredaktör på en mindre ort. Efter en tid började jag också bygga på mitt eget kontaktnät genom de intervjuer jag genomförde, men jag måste ändå erkänna att det mesta av den information och de kontaktuppgifter som jag samlade på mig skrevs ner i olika block och på post-it-lappar som jag vecka för vecka var tvungen att sortera och rensa för att inte drunkna i pappersberget. Jag är säker på att andra journalister har bättre system för att hålla ordning på sina uppgifter, men det var ändå den ostrukturerade metod som jag använde mig av som väckte mitt intresse för att undersöka detta område.

Journalister är enligt mig en väldigt intressant profession att undersöka ur informationsbeteendesynpunkt. Få verksamheter är så informationsintensiva som tidningsredaktioner och enligt medieforskaren Jesper Strömbäck är mediernas viktigaste funktion att sortera, kontrollera och strukturera relevant information. Utan mediernas rapportering skulle vi omöjligt kunna få en överblick över alla processer och skeenden som pågår i samhället. Genom nyhetsrapporteringen får vi kunskap om sådant som sker bortom vår egen uppfattade verklighet, vilket gör att medierna svarar mot ett djupt liggande behov av information hos människor.¹

Gefle Dagblad är ett av de medieföretag som arbetar för att förse de boende i Gävle med omnejd med information och nyheter. I min uppsats intresserar jag mig för hur journalister söker, använder och organiserar information under denna arbetsprocess. Detta undersöker jag genom att göra en domänanalys av tidningen, vilket innebär att jag försöker kartlägga GD:s struktur för att på så sätt utvärdera vilka informationsbehov journalisterna inom domänen har.

¹ Strömbäck, J. (2004), *Den medialiserade demokratin*, s. 29.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att göra en domänanalys av den lokala morgontidningen *Gefle Dagblad*. Domänanalysen utvecklades av den danske biblioteks- och informationsforskaren Birger Hjørland under 1990-talet och innebär i korthet att man försöker utröna individers informationsbehov genom att analysera den kollektiva och sociala kontext som omger personen.² Analysen innefattar en kartläggning av tidningens informationsstruktur samt en undersökning av GD:s ontologiska, epistemologiska och sociologiska dimensioner. Ontologi innebär domäns kunskapsområde medan epistemologi handlar om hur man inom domänen får kunskap om detta område. Den sociologiska dimensionen behandlar i sin tur vilka aktörer som är aktiva inom domänen. Undersökningen bygger på en strukturell analys av GD som domän kombinerat med en kvalitativ intervjuundersökning med fem av tidningens journalister, fyra reportrar av olika slag och en ledarskribent. Jag har också intervjuat tre nyckelpersoner i nyhetsproduktionen, nämligen en nyhetschef, en nattchef och tidningens webbcchef. Utöver detta har jag också genomfört en intervju med en så kallad superanvändare för att få information om de olika informationssystem och -resurser som de anställda på GD använder sig av. Detta kommer jag att beskriva vidare i metoddelen av min uppsats.

I mina sökningar efter tidigare forskning har jag inte funnit någon domänanalys som gjorts på ett medieföretag, vilket gör att detta känns som ett nytt och relevant sätt att arbeta när det gäller att undersöka journalisters informationsbehov.

Valet att undersöka just GD kommer sig av att jag anser detta vara en lagom stor organisation att utföra en domänanalys på, som också är lätt att avgränsa gentemot andra medieorganisationer. Det fanns också en praktisk aspekt i att välja en tidning som är verksam i en stad som ligger relativt nära Uppsala och som jag själv har viss kännedom om.

Genom att se informationsbeteendet i en social, kollektiv kontext hoppas jag även kunna upptäcka möjligheter till förbättringar av GD:s informationsflöde. Mina frågeställningar är därmed:

Hur är informationsstrukturen på GD utformad?

Vilka ontologiska, epistemologiska och sociologiska dimensioner kan urskiljas inom domänen GD?

Hur påverkar dessa aspekter informationsbeteendet hos journalister som arbetar på GD?

Kan GD:s informationsflöde utvecklas, i så fall hur?

²Hjørland, B. & Albrechtsen, H. (1995), "Toward a New Horizon in Information Science", s. 412.

Tidigare forskning

Jag har valt fem undersökningar som underlag och kontext till min egen studie och har delat in dessa under tre rubriker: Informationsbehov och tolkning, Sökning, användning och organisation samt Medieföretag som organisationer. Dessa fem artiklar var viktiga både för utformningen av min undersökning och för tolkningen av mina resultat. I mitt urval har jag dels fokuserat på att hitta undersökningar som intresserar sig för journalisters behov, sökning, insamling, användning och organisation av information och dels på att hitta artiklar som undersöker medieföretag som organisationer.

De två undersökningar som ligger under rubriken Informationsbehov och tolkning, "Assessing information needs: a case study of journalists" av David Nicholas och Helen Martin och *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news* (1996) av Fiona Campbell, handlar dels om att kartlägga journalisters informationsbehov och dels om hur journalister tolkar informationen de samlar in till sina artiklar och hur journalisters tolkande roll påverkar konstruktionen av nyheter.

I nästa avsnitt hittar vi forskningsartikel, "Information seeking and use by newspaper journalists", som är skriven av Simon Attfield och John Dowell. Den fokuserar på journalisters sökning och användning av information under deras arbetsprocess. Under samma rubrik finns också en fortsättning på Attfield och Dowells undersökning som heter "Uncertainty-tolerant design: evaluating task performance and drag-and-link information gathering for news-writing tasks". Här ligger fokus på de informationssystem som journalister använder sig av i sitt arbete och man undersöker om systemet NewsHarvester skulle vara användbart för journalister vid insamling av information. Här går man mer i detalj in på hur journalister använder och organiserar sin information under skrivprocessen.

Min femte undersökning är skriven av Leopoldina Fortunati och Mauro Sarrica och heter "The future of the press: insights from the sociotechnical approach." Denna studie undersöker tidningspressens framtid utifrån en socioteknisk ansats, då de anser att medieföretag består av tekniska och sociologiska system som arbetar simultant inom organisationen. Denna undersökning var av intresse för mig eftersom detta perspektiv har likheter med den socio kognitiva ansats som jag anlägger på min undersökning genom Birger Hjørlands domänanalys. Medan Fortunati och Sarrica anser att sociologiska och tekniska system styr hur en organisation samlar in, använder och sprider information anser Hjørland att sociala och kollektiva processer är avgörande för vilka informationsbehov som kan uppstå inom en domän. Gemensamt för de båda är också att de ser medieföretag som en avgränsad organisation, eller en domän, som Hjørland skulle kalla det.

Behov och tolkning

”Assessing information needs: a case study of journalists” fokuserar på journalisters informationsbehov och är skriven av David Nicholas och Helen Martin. Deras mål var att bygga upp en struktur för analys av informationsbehov. Strukturen ska systematiskt kunna beskriva dels vad som kännetecknar informationsbehovet, till exempel ämne, kvalitet, kvantitet och funktion, och dels de hinder som kan stå i vägen när journalisten ska tillfredsställa sina informationsbehov, till exempel tid, resurser och information overload. Det material som används för att illustrera forskarnas struktur har samlats in med hjälp av intervjuer av 50 journalister från tre olika brittiska tidningar.

I sin studie tar Nicholas och Martin upp skillnader i hur journalister söker och använder information beroende på vilken typ av tidning de arbetar för. Journalister som arbetar på en söndagstidning är till exempel inte lika bunden till det dagliga nyhetsflödet som dagstidningsreportrar utan kan ta längre tid på sig att få fram relevant information. De är inte heller lika beroende av dagliga nyhetshändelser som morgontidningarna, vilket gör att de lättare kan planera sitt arbete. En reporter som arbetar på en lokaltidning är mer begränsad i vilket geografiskt område och vilka ämnen som är relevanta att bevaka än vad reportrar på en nationell tidning är.³

Nicholas och Martin presenterar i sin undersökning fem orsaker till att journalister söker information. För det första behöver de kontrollera och få fram faktauppgifter, vilket de enligt forskarna gärna använder internet till. För det andra måste journalisterna kontinuerligt skaffa sig aktuell information om omvärlden, det vill säga göra en omvärldsbevakning. Detta gör de främst genom att följa andra mediers nyhetsrapportering. En tredje orsak är att göra efterforskningar, att skaffa sig kunskap om ett visst ämne som kan användas i rapporteringen. En annan anledning till att leta information är att skaffa sig en kontext till det ämne man ska bevaka. Här är klipparkiv särskilt viktiga enligt forskarna. Den sista orsaken till att journalister söker information är enligt forskarna att få stimulans, det vill säga att hämta in information vid de tillfällen då de inte är helt säkra på vilken typ av information de är ute efter. Detta är enligt Nicholas och Martin ett relativt vanligt tillvägagångssätt hos featurereportrar som kan snubbla över information medan de egentligen letar efter något annat.

I undersökningen kom de fram till att de viktigaste karaktärsdragen i journalisters informationssökningsbeteende var deras enorma aptit på information, deras krav på auktoritär och aktuell information och hur snabbt de behöver få tag på information. Det största hindret i deras informationssökning var tidsbrist, även om många av journalisterna såg tidspressen mer som en utmaning än som en barriär.

³ Nicholas, D. & Martin, H. (1997), ”Assessing information needs”, s. 43 f.

Fiona Campbell har skrivit en doktorsavhandling, *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news* (1996), som undersöker hur skotska journalister samlar in och bearbetar information om miljöfrågor. Som utgångspunkt har hon en hypotes om att informationen förändras medan journalisten samlar, tolkar och sprider miljöinformation. Detta ledde till ett antagande om att när journalister konstruerar och medierar nyhetsprodukten till publiken så skapas en specifik version eller tolkning av verkligheten. Tolkningen blir subjektiv eftersom den bygger på journalistens egen uppfattning om ämnet. Därför fokuserar Campbell på journalisters roll i nyhetsprocessen och hur den rollen påverkar konstruktionen av produkten.

Undersökningen genomfördes främst med kvalitativa metoder såsom semi-strukturerade intervjuer och olika tekniker för textanalys.⁴ Genom sin studie har Campbell byggt upp en modell som beskriver flödet av miljöinformation i medierna, vilken är uppdelad i tre faser. Modellens första stadium visar hur kunskap existerar på flera olika nivåer. Från kunskap i dess mest komplexa form överst i modellen, ner till journalistens insamling av denna kunskap, hans eller hennes tolkning av informationen och till sist den färdiga artikeln.⁵

Den andra fasen i Campbells modell går i närmare detalj in på vilka källor journalisterna vänder sig till och vilka metoder de använder sig av när de konstruerar en nyhetsprodukt. Campbell kom fram till att journalister föredrar att använda sig av mänskliga informationskällor framför elektroniska.

När journalisten anser sig ha tillräckligt mycket information börjar han eller hon att sovra i sitt material för att välja ut vad som ska användas i konstruktionen av nyhetsprodukten. Vid denna tidpunkt selekteras, tolkas och förändras informationen. Journalisten formulerar sin nyhetsprodukt efter den bild han eller hon har av den avsedda publiken.⁶

I den tredje fasen av sin modell beskriver Campbell de regler som styr journalisters arbete och sammanfattar dessa under fyra rubriker: redaktionella, utvärderande, operationella och konstruerande/tolkande regler. Redaktionella regler används genom hela nyhetsprocessen och fungerar ofta i samspel med andra regeltyper. Det handlar bland annat om hur informationen som samlas in ska reduceras till att passa den tilltänkta publiken och fylla ett visst utrymme av till exempel en tidning eller en nyhetssändning. Därmed konstrueras nyheter alltid inom en viss redaktionell och organisatorisk kontext.

De utvärderande reglerna handlar om vilka ämnen och händelser som anses ha nyhetsvärde. Värderingen gör journalisterna med utgångspunkt i sin egen kunskap

⁴ Campbell, F. C. B. (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news*, s. 229 f.

⁵ Campbell, F. C. B. (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news*, s. 234.

⁶ Campbell, F. C. B. (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news*, s. 235 ff.

och erfarenhet av nyhetsarbete och den organisatoriska policy som gäller på redaktionen. Det uppstår nämligen ett värdesystem inom organisationen som avgör vad som förtjänar att tas upp i en artikel eller en nyhetssändning.

De operationella reglerna består av de informationsinsamlingsstrategier som används inom nyhetsprocessen. Studien visar att organisationer ofta uppmuntrar journalister att i första hand använda sig av mänskliga informationskällor. Detta beror enligt Campbell främst på att journalister arbetar under stor tidspress och inte har tid att gå igenom stora mängder vetenskaplig och komplex information.

Och till sist de konstruerande/tolkande reglerna, som innefattar organisationen av råmaterial, till exempel de skriv- och redigeringstekniker som används i konstruktionen av nyhetsprodukten. De behandlar även regler som avgör hur information ska tolkas, till exempel hur vetenskaplig information ska reduceras för att bli begriplig för publiken, alltså journalistens roll som intellektuellt filter.⁷

Sökning, användning och organisation

“Information seeking and use by newspaper journalists” är skriven av Simon Attfield och John Dowell och fokuserar på journalisters sätt att söka och använda information. Det empiriska materialet till undersökningen samlades in genom intervjuer med 25 brittiska tidningsjournalister som arbetar på *The Times* i London. Målet med studien var att se hur journalisternas informationssökningsbeteende påverkades i förhållande till begränsningarna som kraven på den nyhetsprodukt de skapade innebar, av situationen som produkten skapades inom samt de resurser som gjorde produktionen möjlig. Forskarna intresserade sig därmed inte bara för hur journalisterna hittar information utan även för hur journalister organiserar och använder information genom hela arbetsprocessen.

Attfield och Dowell tar fram en modell som beskriver journalisternas informationsbeteende under deras arbetsprocess och visar på de begränsningar som varje delmoment i denna process kan innebära. I ett första steg, när en journalist får i uppdrag att skriva en artikel, anger nyhetsredaktören en preliminär vinkel som nyheten ska ha, det vill säga ur vilket perspektiv den ska skildras. Redan här begränsas ämnet och blir samtidigt ett mål som avgör hur arbetet kommer att fortskrida. Andra begränsningar som journalisten möter i början på arbetsprocessen är att han eller hon måste avgöra om nyhetsvinkeln är originell, om den är sann och om den har nyhetsvärde. För att avgöra om vinkeln är originell, det vill säga inte är för likt något som läsarna har stött på tidigare, använde sig journalisterna ofta av elektroniska tidningsklipparkiv. Detta främst för att undvika att skriva om något som någon annan redan har skrivit om men också för att få mer information om nyheten.

⁷ Campbell, F. C. B. (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news*, s. 237 ff.

Att undersöka om en vinkel är sann innebär helt enkelt att se om den överensstämmer med verkligheten. Och slutligen, att avgöra om vinkeln har nyhetsvärde, innebär att den måste väcka läsarnas intresse.

Efter att vinkeln bestämts så börjar journalisten förbereda sig för att skriva artikeln. En viktig del i detta arbete är att skapa en personlig förståelse för ämnet som ska behandlas. Denna förståelse ska fungera som stöd i vidare informationsökning och även göra det möjligt för journalisterna att förse sina läsare med en kunnig tolkning av händelsen eller ämnet. Särskilt viktig är det enligt journalisterna att vara påläst innan man genomför en intervju. Denna del av arbetsprocessen beskrivs som viktig men svår, mycket på grund av begränsningar i hur mycket tid som kan läggas på att söka bakgrundsinformation.

Nästa steg är att börja samla in information till artikeln. Journalisterna i undersökningen började då bygga upp en samling av information för det uppdrag som de just då arbetade med, genom att samla in information från flera olika resurser. Denna samling användes sedan som stöd till vidare informationssökning och senare också som ett verktyg i skrivprocessen. Hur insamlingen gick till berodde på hur stor del av en text som ansågs vara relevant. Om det handlade om ett kort stycke klippte man ut det och klistrade in det i ett eget textdokument men gällde det längre textmassor så skrev de intervjuade journalisterna gärna ut texten.⁸

Attfield och Dowells modell visar på journalisternas informationsbeteende i många fall styrs av de krav och begränsningar som deras arbete innebär. Det handlar bland annat om tidsbrist på grund av överhängande deadlines, som kan begränsa den tid som journalisten lägger ner på sin informationssökning, eller begränsningar i tillgången till informationskällor.⁹

När man undersöker informationsbeteende är det nästan oundvikligt att komma in på utformning och design av olika informationssystem. En undersökning som gjorts om detta när det gäller just journalister är en utveckling av Attfields och Dowells undersökning som jag beskrivit ovan. I undersökningen "Uncertainty-tolerant design: evaluating task performance and drag-and-link information gathering for news-writing tasks" studeras ett informationssystem kallat NewsHarvester, vars huvudsyfte är att spara länkar till dokument som journalisterna hämtar sin information ifrån. Om man klipper ut en bit av en text följer en direktlänk till det ursprungliga dokumentet automatiskt med.

Anledningen till att detta system är att föredra framför andra informationssystem är att den är tolerant mot användarens osäkerhet kring vilken information han eller hon behöver.

⁸ Attfield, S. & Dowell, J. (2003), "Information seeking and use by newspaper journalists", s. 192ff.

⁹ Attfield, S. & Dowell, J. (2003), "Information seeking and use by newspaper journalists", s. 200.

Part of the challenge of designing systems to support this kind of work is to provide information interaction functionality in a way which is sympathetic to the intrinsic uncertainty of the task. There is a need for systems that are uncertainty-tolerant.¹⁰

I denna artikel fokuserar författarna alltså på just insamlandet av information och hur journalister bygger upp en för tillfället anpassad informationsinsamling under arbetsprocessen. Medan man arbetar sig igenom cykler av informationsförvärv, assimilering och användning av information så skapar man och underhåller personliga och informella samlingar av information. Därmed förändras ens informationsbehov under sökprocessen.

Konstruktionen av NewsHarvester bygger på föreställningen om att informationsarbete helst ska utföras genom ett flöde av iterativa och av varandra beroende aktiviteter, som alla är lika viktiga. Genom att undvika avbrott mellan de olika aktiviteterna skapas möjligheter till relationer mellan olika sökverktyg och därmed skapa ett mer naturligt flöde i informationsökningsarbetet.¹¹

Attfield och Dowells undersökning visade att journalister använder sig av främst två metoder i sitt informationsinsamlande, dels klipp och klistra-metoden som innebär att man flyttade text från en hemsida till en ordbehandlare, och dels utskrifter av funna dokument. Den första metoden användes främst då det var kort om tid till att genomföra informationssökningen medan den senare användes om det gällde mycket information som journalisten hade tid att gå igenom mer noggrant.¹²

I undersökningen jämfördes dessa metoder och den metod som ges via NewsHarvester, nämligen klipp och länka. Studien gjordes med 15 journaliststudenter på City University i London. Undersökningen visade att de flesta av deltagarna hade ett behov av att återgå till originaldokumentet flera gånger under skrivprocessen, eftersom deras kriterier för vad som var relevant information förändrades under insamlingen. Även om den text man har valt ut ur ett dokument kan vara intressant och viktig så kan tolkningen av denna text också vara beroende av kontexten, alltså dokumentet, varifrån texten har hämtats. Den visade också att just klipp och länka-metoden sågs som ett enklare verktyg till informationsinsamling än både utskrifter och klipp och klistra-metoden.¹³

Medieföretag som organisationer

“The future of the press: insights from the sociotechnical approach.” är skriven av Leopoldina Fortunati och Mauro Sarrica och undersöker tidningspressens framtid utifrån en socioteknisk ansats.

¹⁰ Attfield, S. m.fl. (2008), ”Uncertainty-tolerant design”, s. 410 f.

¹¹ Attfield, S. m.fl. (2008), ”Uncertainty-tolerant design”, s. 411.

¹² Attfield, S. m.fl. (2008), ”Uncertainty-tolerant design”, s. 414.

¹³ Attfield, S. m.fl. (2008), ”Uncertainty-tolerant design”, s. 416 ff.

Den sociotekniska systemansatsen utgår från att det inom alla industriella sektorer finns tekniska och sociologiska system som är ständigt närvarande och som arbetar simultant inom organisationen. Detta perspektiv ser på organisationer som system med relaterade delar. Dessa element interagerar med varandra och med omvärlden för att uppnå ett visst mål. Systemet är öppet, vilket innebär att det tar emot input utifrån som de omvandlar för att uppnå sina mål. Samtidigt de använder informationen i den återkoppling som sker för att anpassa sin output. Denna ansats används bland annat för att förbättra arbetsflödet inom olika typer av organisationer.

Forskarnas hypotes i denna artikel är att nyhetspressen som ett sociotekniskt system har blivit lidande på grund av svårigheter med att förlika sig med ekonomisk, teknisk och social effektivitet.¹⁴

Ett av de områden som forskarna studerar är interaktionen mellan systemets olika element, vilket inom tidningsbranschen innebär samspelet mellan utgivare, redaktörer, journalister och publiken. Fortunati och Sarrica kom fram till att det skett en förskjutning av makten mellan de olika elementen. Det pågår en ständig förhandling mellan redaktörer och journalister om hur arbetet på nyhetsredaktionen ska organiseras. Samtidigt förhandlar redaktörer och journalister med publiken, vilket påverkar bland annat kostnaden och kvalitén av informationen samt den makt som publiken kan ha över vad som publiceras.

Forskarna fann att många redaktörer tror att större delen av framtidens nyheter kommer läsas gratis på nätet och att en del redaktionella funktioner kommer att försvinna. Men samtidigt fortsätter de att satsa mest på den tryckta tidningen och hemsidan ses i många fall som ett komplement. Detta visar på att de vill anpassa systemet till den tekniska utvecklingen med att de fortsätter att följa de gamla, väl inkörda rutinerna.

Den tekniska utvecklingen har också gett publiken större möjligheter att påverka nyhetsflödet. Forskarna beskriver dem som e-aktörer, en social grupp som inbegriper rollen som konsument, formgivare, producent och delägare.

Journalister har genom utvecklingen förlorat en stor del av sin sociala roll och minskningen i denna makt har lett till att deras självständighet gentemot politiska och ekonomiska grupper har minskat. Journalister ser internet främst som ett verktyg i sitt arbete, till exempel i sökning och återvinning av information, men är samtidigt tveksamma till hur tillförlitlig informationen de finner där är.¹⁵

Forskarna fann att denna utveckling lett till tre olika typer av strategier inom tidningsbranschen. Den första är att flytta över den tryckta tidningen till nätet mot och kräva att publiken betalar en avgift. Detta är en strategi som bara tar de ekonomiska aspekterna i beaktande, för att uppväga minskningen i försäljningen av

¹⁴ Fortunati, L. & Sarrica, M. (2010), "The Future of the Press", s. 247 f.

¹⁵ Fortunati, L. & Sarrica, M. (2010), "The Future of the Press", s. 250 f.

tryckta tidningar så vill man ge publiken möjligheten att köpa samma vara över nätet för en lägre kostnad.

Den andra strategin fokuserar på teknologisk konvergens och multimediala plattformar. Medieorganisationer har övergått från att specialisera sig på ett medium till att bli organisationer som kombinerar på flera olika medium och på det sättet får en bättre motståndskraftighet mot marknadens växlingar. Detta kräver att nyhetsprodukten kan anpassas till flera olika typer av medier, till exempel fungera i både tryckt format och i ett TV-inslag.

Den tredje strategin är teknologidrivna och anser att största möjligheten för pressen utveckling ligger i att på ett lämpligt sätt utnyttja internets alla möjligheter. Tanken är att kunna erbjuda publiken på nätet utvecklade artiklar som innefattar interaktiva samtal mellan publiken och till exempel politiker eller kändisar. De som tror på denna strategi anser att journalister med nödvändighet måste bli multijournalister med kompetens att producera nyheter för flera olika plattformar och på flera olika språk.

Gemensamt för alla strategier är att de ser teknologi som lösningen på tidningsbranschens problem. Men Fortunati och Sarrica vill lyfta fram den sociotekniska ansatsen som en möjlighet att skapa långtgående förändringar i systemen som styr dess nyhetsproduktion. De menar att om pressen vill vara ett öppet system så måste journalister och redaktörer definiera hur de vill påverka utvecklingen av nya teknologier. Genom att ta tillvara på journalisters och redaktörers tankar och åsikter kommer den tekniska utvecklingen i nyhetsproduktionen enligt forskarna att bli en långsam anpassning till den teknologiska utvecklingen istället för toppstyrda implementeringar och plötsliga förändringar. Systemets externa gränser måste också omstruktureras för att journalisterna ska kunna dra nytta av den information och den feedback som e-aktörer (läsare, bloggare o.s.v.) kan ge, utan att bli överväldigade. Forskarna menar också att tekniska och sociala funktioner ska optimeras tillsammans. Man kan inte bortse från journalisternas och publikens roller när det gäller att utveckla system för redaktionellt arbete. Dessa grupper måste vara ständigt närvarande i utvecklingsarbetet.¹⁶

I detta avsnitt har jag presenterat min tidigare forskning, fem artiklar som tillsammans täcker in viktiga områden i min undersökning, nämligen journalisters informationsbeteende och medieföretag som organisation. Detta urval hänger samman med den teori och metod som jag har valt till min uppsats, Birger Hjørlands domänanalys, som fokuserar på hur sociala och kollektiva processer inom en domän styr vilka informationsbehov som uppstår bland individer som verkar inom denna domän. Jag kommer att beskriva domänanalysen närmare i avsnitten för teori och metod. I följande stycke ska jag beskriva uppsatsens syfte och frågeställningar.

¹⁶ Fortunati, L. & Sarrica, M. (2010), "The Future of the Press", s. 252 f.

Disposition

Min uppsats är uppdelad i tre delar, inledning, undersökning och analys samt slutdiskussion. I resterande avsnitt av inledningsdelen ska jag redogöra för domänanalysen som teori och metod samt kritik som har riktats mot detta forskningsätt. Vidare förklarar jag hur jag utformat och genomfört min intervjustudie samt beskriver den kritik som har riktats mot intervjustudien. Slutligen redogör jag i detta avsnitt för mina avgränsningar.

Andra delen av min uppsats inleds med ett kort bakgrundsavsnitt. Här ger jag en beskrivning av *Gefle Dagblad* samt hur tidningsmarknaden har utvecklats och hur den ser ut idag. Vidare beskriver jag mina intervjustudier och redogör kort för journalistyrkets professionaliseringsprocess.

I nästa avsnitt beskriver jag GD:s informationsstruktur utifrån journalisternas arbetsprocess. Den inleds med ett avsnitt om verktyg som är viktiga för hela arbetsprocessen och därefter beskrivs journalisternas informationsbeteende under denna process. Detta stycke sammanfattas med beskrivningar av de informations- och kommunikationssystem samt de informationsresurser som undersökningen visar att journalisterna använder sig av.

Därefter kommer ett avsnitt som handlar om GD:s ontologiska dimension, som innebär vilket kunskapsområde som tidningen hämtar information ifrån. Nästa avsnitt behandlar GD:s epistemologiska dimension, hur journalisterna på GD får kunskap om domänens kunskapsområde. Till sist beskrivs även GD:s sociologiska dimension där jag tar upp viktiga aktörer inom domänen.

Uppsatsen avslutas sedan med en slutdiskussion och en sammanfattning.

Domänanalys som teori

1995 beskrev Birger Hjørland och Hanne Albrechtsen för första gången domänanalysen som en ny ansats för informationsvetenskaplig forskning i artikeln ”Toward a new horizon in information science: Domain-analysis”. De menade att det mest givande sättet att bedriva forskning på området var att undersöka kunskapsdomäner som tanke- eller diskurssamhällen.

The domain-analytic paradigm in information science (IS) states that the best way to understand information in IS is to study the knowledge-domains as thought or discourse communities, which are parts of the society's division of labour. Knowledge organization, structure, cooperation patterns, language and communication forms, information systems, and relevance criteria are reflections of the object of the work of these communities and of their role in society. The individuals' person's psychology, knowledge, information needs, and subjective relevance criteria should be seen in this perspective.¹⁷

¹⁷ Hjørland, B. & Albrechtsen, H. (1995), ”Toward a New Horizon in Information Science”, s. 400.

Genom att se informationsvetenskap som en social, snarare än enbart en mental, disciplin fångade Hjørland och Albrechtsen upp de strömningarna som fanns i informationsvetenskaplig forskning under 1990-talet, då ett paradigmskifte ägde rum. Den nya synen på kunskap intresserade sig mer för dess sociala, ekologiska och innehållsinriktade karaktär, i motsats till den mer formella och dataliknande ansats som dominerat informationsvetenskaplig forskning under 1980-talet.

Information science studies knowledge domains with the objective of being able to optimize the transfer, use and mediation of knowledge, including the use of information technology, but from a far less formalized and more social perspective than computer science and artificial science.¹⁸

Domänanalysen är alltså främst ett socialt paradig, som räknar informationsvetenskap till en av de sociala vetenskaperna. Vidare är det en funktionalistisk ansats som försöker förstå informationens och kommunikationens explicita och implicita funktioner. Utifrån detta ska forskaren sedan kunna spåra de underbyggda mekanismer som styr informationsbeteendet. Men det är också en filosofisk-realistisk ansats, som försöker finna grunden för informationsvetenskap i faktorer som ligger utanför den individuella användaren. På detta sätt vill Hjørland och Albrechtsen särskilja domänanalysen från bland andra det kognitiva paradigmet, som är en annan viktig del inom informationsvetenskapen.

I artikeln beskriver Hjørland och Albrechtsen hur tankarna om domänanalys legat latent hos många andra forskare inom det informationsvetenskapliga området. De tar till exempel upp Andrew Taylors ansats ”Information use environments”, vilken ligger i linje med en kollektivistisk, domänorienterad typ av forskning. Men det var först genom Hjørlands och Albrechtsens artikel som den formulerades som en teoretisk ansats och fick den form som den har i dag.

Anledningen till att forskare tidigare misslyckats med att använda en domänanalytisk ansats var enligt Hjørland och Albrechtsen att de inte kunnat generalisera gemensamma principer inom domänen. För att lyckas med en domänanalys måste man enligt Albrechtsen och Hjørland förstå hur arbetet inom domänen fungerar och hur detta påverkar till exempel individens informationsökningar och relevanskriterier. Därför är det viktigt inte bara fokusera på generella teorier om information, utan också införliva specifika teorier om den domän som undersöks.¹⁹

Men även om domänanalysen fokuserar främst på domänen så uppmärksammas också individens kognitiva process inom denna ansats. Detta görs genom ett sociokognitivt synsätt, som enligt Hjørland vänder upp och ner på den traditionella kognitiva förklaringsmodellen. Det sociokognitiva synsättet undersöker individers informationsbeteende utifrån en social kontext, vilket gör att det i motsats till det kognitiva synsättet arbetar utifrån och in.

¹⁸ Hjørland, B. (1997), *Information seeking and subject representation*, s. 124.

¹⁹ Hjørland, B. & Albrechtsen, H. (1995), ”Toward a New Horizon in Information Science”, s. 400 ff.

It emphasizes the internalization of culturally produced signs and symbols and the way cognitive processes are mediated by culturally, historically and socially constructed meanings. Less priority is given to hardware, whether in brains or computers.²⁰

Inom domänanalysen ser man aldrig till användare rent generellt utan ser dem alltid som tillhörande olika kulturer, sociala strukturer och kunskapsdomäner. Eftersom informationsproducenter, -förmedlare och användare är mer eller mindre sammankopplade i olika gemenskaper, så delar de ett språk, genrer och andra för området utmärkande kommunikationspraktiker.²¹

Vad som ses som relevant information avgörs alltså av sociokulturella och vetenskapliga processer. Hjørland och Capurro anser därför att användare ska ses som individer i konkreta situationer inom sociala organisationer och kunskapsdomäner. Detta illustrerar författarna med en sten som ligger på ett fält. Stenen kan ses som ett informationsbärande dokument men den kan ge olika information beroende på vem som studerar den, till exempel en arkeolog och en geolog. En geolog skulle kunna avgöra vilken typ av berggrund som finns på platsen medan en arkeolog kanske skulle kunna se tecken på att stenen använts som ett verktyg under järnåldern.

Det finns därmed en stor skillnad i vilken information om stenen som ses som relevant att beskriva i informationssystem som används av arkeologer och geologer, och därför är det viktigt att se till domänens informationsbehov när man utvecklar dessa system. Eftersom det är omöjligt att utifrån ett informationssystem avgöra vilken information som är relevant och i vilka situationer den kan användas så måste informationsbehovet undersökas ur en social, kollektiv kontext.²²

Även om domänanalysen fokuserar strukturer snarare än individer så finns det inget som hindrar att man gör empiriska undersökningar med individer som ingår i en domän. Det är dock viktigt att dess resultat analyseras i relation till domänen.²³

I stycket ovan har jag beskrivit de teoretiska utgångspunkterna i Birger Hjørlands domänanalys och även redogjort för dess utveckling och relation till andra teorier inom informationsvetenskapen. Härnäst ska jag beskriva hur domänanalysen används som metod i min uppsats.

²⁰ Hjørland, B. (2004), "Domain Analysis", s. 18.

²¹ Hjørland, B. (2004), "Domain Analysis", s. 18.

²² Capurro, R. & Hjørland, B. (2003), "The concept of information", s. 54.

²³ Hjørland, B. (2002), "Domain analysis in information science", s. 430 ff.

Domänanalys som metod

Hjørland beskriver en domän som ett fält som utvecklar och delar gemensamma koncept, termer och kunskap²⁴. Det kan handla om en vetenskaplig disciplin, en organisation eller ett företag. Det viktigaste kravet för att ett område ska kunna ses som en domän är att en given grupp börjar samla in för gruppen relevant information. Hjørland tar upp florister som exempel och menar att när de på ett systematiskt sätt börjar samla in information om botanik, kemi och trädgårdsarbete så kan detta ses som en början på en etablering av applicerbar vetenskap, då specialister arbetar för att samla, organisera och sprida information som är relevant för gruppen. Eftersom individer i gruppen delar ett gemensamt informationsbehov kan ett informationssystem optimeras till denna grupp.²⁵ På detta sätt är det också intressant att se på GD som en domän.

Hjørland har tagit fram elva ansatser som kan användas för att undersöka en viss domän. Dessa ansatser är:

Att skapa litteraturguider till informationskällor inom domänen

Att producera speciella klassifikationssystem eller tesauros för domänen

Att studera och utvärdera indexerings- och informationsåtervinningssystem inom domänen

Att utföra teoretiskt väl underbyggda, empiriska användarstudier inom domänen

Att göra bibliometriska undersökningar inom domänen

Att studera domänen ur ett historiskt perspektiv

Att kartlägga domänens informationsstrukturer, informationsarkitektur samt dess genrer och dokument

Att beskriva domänens epistemologiska utgångspunkter

Att studera domänens terminologier, diskurser och LSP (Language for Special Purpose)

Att undersöka domänens strukturer och institutioner inom vetenskapliga kommunikation

Att studera vetenskaplig kognition, datavetenskap och artificiell intelligens inom domänen²⁶

²⁴ Hjørland, B. (2002), "Epistemology and the socio- cognitive perspective in information science", s. 260.

²⁵ Hjørland, B. (1997), *Information seeking and subject representation*, s. 136.

²⁶ Hjørland, B. (2002), "Domain analysis in information science", s. 422 ff.

Dessa ansatser kan enligt Hjørland med fördel kombineras med varandra för att beskriva domänen. Jag kommer främst att studera GD genom en empirisk användarundersökning av åtta journalister anställda där i kombination med bland annat en undersökning av deras informationsstrukturer samt domänens epistemologiska utgångspunkter. Detta kommer jag att beskriva närmare i följande stycken.

Domänens informationsstruktur

Att undersöka en domäns informationsstruktur är enligt Hjørland en viktig del av domänanalysen, vilket han belyser i detta citat.

Information scientists should know about the system of communication in different domains, the kinds of documents produced, their genres, special languages, specific functions, etc. Information scientists should know who the knowledge producers are, who the intermediate actors are, who the users are, and how all these agents, institutions and services are connected in social systems.²⁷

Jag kommer därför att undersöka vilka informations- och kommunikationssystem journalisterna på GD använder sig av samt deras informationsresurser. Informationssystem innebär i detta sammanhang GD:s gemensamma system där man samlar information som är viktig för journalisternas arbete. Kommunikationssystem innebär de sätt som journalister kommunicerar med sina kollegor inom domänen GD, med sina källor och med sin publik. Informationsresurser handlar i detta sammanhang om vilka kanaler och verktyg journalister använder sig av i sin informationsinhämtning.

För att kunna beskriva GD:s informationsstruktur på ett effektivt och överskådligt sätt så kommer jag att koppla samman denna struktur med journalisternas arbetsprocess. De olika faserna är indelade under dessa rubriker; nyhetsvärdering, insamling av information, skrivprocessen, publicering, organisation av material samt återkoppling. Detta avsnitt avslutas sedan med en sammanfattning av de informations- och kommunikationssystem samt de informationsresurser som kartläggningen av informationsstrukturen visar att journalisterna använder sig av under sin arbetsprocess.

Ontologiska, epistemologiska och sociologiska dimensioner

Tre begrepp är viktiga när det gäller att göra en domänanalys, nämligen ontologi, epistemologi och sociologi. Enligt Hjørland definieras en domän vanligtvis av vad de studerar, en botaniker studerar växter medan en zoolog studerar djur. Detta kallas för den ontologiska dimensionen och innebär alltså domänens kunskapsområde. Den epistemologiska dimensionen anger däremot vilken kunskapssyn

²⁷ Hjørland, B (2009), "Domain analysis in information science", s. 1650.

som råder inom domänen, alltså hur man får kunskap om domänens kunskapsområde.

Hjørland beskriver de sociologiska aspekterna inom en domän som koncept om de grupper som studerar det vetenskapliga området. Tanken är att man genom detta perspektiv ska kunna urskilja de organisatoriska strukturerna inom domänen och dess avgränsningar till närliggande områden. De ontologiska, epistemologiska och sociologiska teorierna inom en domän är tätt sammankopplade och kan vara svåra att skilja åt.²⁸

Eftersom jag undersöker ett företag som domän och inte en vetenskaplig disciplin, som Hjørland främst menar att hans metod bör användas till att studera, ska jag här definiera begreppen såsom de används i min studie. När det gäller den ontologiska dimensionen så har GD ett tydligt kunskapsområde från vilket de inhämtar sin information. Eftersom företagets mål är att producera nyheter som intresserar boende i Gävle och närliggande kommuner så blir deras kunskapsområde händelser och ämnen som inträffar inom eller berör deras bevakningsområde. Men allt som sker inom GD:s bevakningsområde blir inte nyheter. Tidningen måste hela tiden göra en nyhetsvärdering för att avgöra vad som är viktigt att bevaka. Genom intervjuer undersöker jag vad journalisterna på GD anser vara nyhetsvärdiga ämnen och händelser. Som utgångspunkt i tolkningen av mina resultat använder jag mig av två olika modeller, dels Henk Prakkes modell som visar på att nyhetsvärdet avgörs genom tidmässiga, rumsliga och kulturella avstånd och dels Håkan Hvitfeldts lista på tio omständigheter som han anser ökar sannolikheten för att en händelse betraktas som en nyhet.²⁹

När det gäller GD:s epistemologiska dimension så anses det finnas flera epistemologiska grundsyner inom journalistiken. Jag utgår från Mats Ekström och Stig Arne Nohrstedts bok *Journalistikens etiska problem* (1996) där de skriver att tre epistemologiska ståndpunkter slåss om herraväldet, nämligen naiv empirism, relativism och kritisk realism. Naiv empirism innebär att journalistiken ska spegla världen på ett helt objektivt sätt medan relativismen menar att objektivitet är ett omöjligt mål och istället vill använda journalistiken som en typ av berättande. Den kritiska realismen är en mellanväg som förnekar att det finns en absolut sanning men ändå ser sanning och objektivitet som eftersträvansvärda ideal för journalistiken.³⁰ I min undersökning försöker jag genom mina intervjuer utröna vilken av dessa som är dominerande på GD.

Att undersöka den sociologiska dimensionen inom GD innebär att kartlägga viktiga aktörer i området samt angränsande domäner. Vilka organisationer och företag samarbetar GD med och vilka är deras konkurrenter? Eftersom aktörerna

²⁸ Hjørland, B (2009), "Domain analysis in information science", s. 1650.

²⁹ Hadenius, S., Weibull, L. & Wadbring, I. (2008), *Massmedier*, s. 304; Hvitfeldt, H. (1985), *På första sidan*, s. 18.

³⁰ Ekström, M. & Nohrstedt, S. A. (1996), *Journalistikens etiska problem*, s. 213 ff.

även påverkar de lagar och regler som styr arbetet på medieföretag tar jag här upp sådana regelverk. Det handlar också om att beskriva den organisatoriska struktur som finns inom domänen, vilket i detta fall innebär GD:s ägarstruktur.

Kritik mot domänanalysen

Hjørlands teori om domänanalysen som verktyg för att undersöka informationsbeteende har fått kritik från flera olika håll och av flera olika anledningar. Ett exempel på detta är Marcia Bates, professor i informationsvetenskap, bokrecension av Hjørlands bok *Informations seeking and subject representation* (1997). Där skriver hon att han genom utvecklingen av sin teori bygger upp ett helt nytt tanke-sätt kring informationssökning och ämnesrepresentation, men att Hjørland alltför lättvindigt avfärdar den kunskap som en kognitiv utgångspunkt kan ge inom forskningsområdet. Hon tycker därför att man inte behöver välja mellan att göra kognitiva och kollektiva analyser utan istället låta dem komplettera varandra.

[...] the collective may strongly – though never entirely – determine the next research questions to be asked in a discipline, but the particular information-seeking questions asked at any moment by a member of that field are almost entirely unpredictable, even if frequently within a recognizable area of research. The difference between information seeking query and research question still needs to be maintained.³¹

David Robins, filosofie doktor i informationsvetenskap, kommer fram till en liknande slutsats i sin recension av Hjørlands bok och anser att varken det kognitiva eller det kollektivistiska perspektivet ska ses som överlägset det andra.

The study of individuals is certainly not a fruitless activity, and neither is methodology that is socially centered. Certainly, there is room in information science for a variety of viewpoints that do not act in isolation.³²

En annan invändning mot Hjørlands domänanalys är att den bara intresserar sig för informationssökning inom vetenskapliga fält vilket kommer fram i ytterligare två bokrecensioner av *Informations seeking and subject representation* (1997). Elisabeth Davenport, professor i information management, menar att Hjørland antar att domänorienterad informationssökning bara görs på forsknings- eller specialbibliotek, vilket hon själv inte håller med om. Hon tycker bland annat att Hjørland skulle ha tagit i beaktande att domäner också kan uppstå på internet.³³

Patric Wilson framför samma kritik i sin bokrecension och tycker att Hjørland fokuserar alldeles för mycket på forskare och därmed missar all den informationssökning som görs utanför den akademiska sfären och som inte handlar om litteratursökning.

³¹ Bates, M. J. (1999), "Information seeking and subject representation [book review]", s. 113.

³² Robins, D. (1998), "Information seeking and subject representation [book review]", s. 79.

³³ Davenport, E. (1998), "Information seeking and subject representation", s. 300.

[...] it appears that the author really does think that information science has as its subject matter primarily, or exclusively, the research use of literature. The study of information use by others are apparently left to others – for example, students of the mass media. This seems like quite an unnecessary limitation on the scope of information science, for which the author presents no convincing argument.³⁴

Wilson avslutar dock sin text med att påpeka att vi bör ignorera denna begränsning och applicera metodologisk kollektivism på studier av kunskap samt på produktion, distribution och användning av information.³⁵

Hjørland bemöter Wilsons kritik i sin artikel ”Theory and metatheory in information science: a new interpretation”.

There should be no dualism between theories of the information seeking behaviour of the (information) scientist and theories of the information seeking behaviour of the ordinary user.³⁶

Men utöver detta ger Hjørland inga exempel på hur en domänanalys kan användas i ett icke-akademiskt sammanhang.

Ett annat problem är Hjørlands definition av vad en domän är. B&I-forskarna Sanna Talja, Kimmo Tuominen och Reijo Savolainen skriver i sin artikel ””Isms” in information science: constructivism, collectivism and constructionism” att Hjørlands beskrivning av begreppet är väldigt vagt.

A central question related to collectivism is, then, how a “domain” can be defined, for instance, is it a paradigm, theory, specialism, or discipline? How far can we assume the existence of a consensus inside a domain or professional group?³⁷

De får stöd av Carole Palmer som i sin artikel ”Aligning studies of information seeking and use with domainanalysis” försöker reda ut hur forskning om informationssökning och -användning kan kopplas samman med Hjørlands domänanalys. Hon menar att det genom Hjørland och Albrechtsens definition av vad en domän är blir alldeles för svårt att avgränsa en viss användargrupp.

Gauging the group to be studied is not an easy task, however, since we have yet to adequately define what constitutes a domain. Hjørland and Albrechtsen apply a canopy of terms to describe a domain – specialties, disciplines, trades, environments, and discourse communities – and employ the humanities, applied sciences, and interdisciplinary studies as examples.³⁸

³⁴ Wilson, P., ”Information seeking and subject representation: an activity-theoretical approach to information science by Birger Hjørland [book review]”, s. 288.

³⁵ Wilson, P., ”Information seeking and subject representation: an activity-theoretical approach to information science by Birger Hjørland [book review]”, s. 288.

³⁶ Hjørland, B. (1998), ”Theory and metatheory of information science”, s. 610.

³⁷ Talja, S., Tuominen, K. & Savolainen, R. (2005), ””Isms” in information science”, s. 87.

³⁸ Palmer, C. L. (1999), ”Aligning studies of information seeking and use with domain analysis”, s. 1139.

Hjørland håller i artikeln ”Domain analysis in information science: eleven approaches –traditional as well as innovative” med om att domäner kan se väldigt olika ut.

One cannot treat all domains as if they are fundamentally similar, and a theoretical approach to LIS should consider different discourse communities.³⁹

Och domänanalysen har faktiskt använts i ickevetenskapliga sammanhang vid flera tillfällen. Ett exempel är Jenna Hartel som undersökte informationssökningsbeteende i samband med fritidsaktiviteter genom att studera informationssökningsstrategier hos hobbyutövare.⁴⁰ Det finns också exempel på när domänanalysen har använts för att studera en viss yrkesgrupp, då Olof Sundin undersökte sjuksköterskors informationssökningsstrategier.⁴¹

Intervjuernas utformning

I detta stycke kommer jag att beskriva hur jag utformat och genomfört mina intervjuer.

Jag har valt att samla in min undersöknings empiriska material med hjälp av intervjuer. Detta tillvägagångssätt valde jag därför det är en metod som mina intervjupersoner är vana vid, då i alla fall reportrarna på GD gör intervjuer nästan dagligen. Jag upplevde också att intervjuer var det enda sättet för mig att få fram all den information som jag behövde om GD som domän, då väldigt lite information om företaget finns att hitta i några dokument. GD har till exempel ingen nedskrivnen redaktionell policy, vilket gör att jag bara kunde få information om redaktionens interna regler och arbetsmetoder genom att fråga de anställda.

Mina intervjuer är strukturerade och analyserade enligt Steinar Kvales metod för kvalitativa intervjuer. Kvale är tongivande inom detta område och beskriver sin intervjumetod i boken *Den kvalitativa forskningsintervjun* (2009), som han skrivit tillsammans med Svend Brinkmann.

Inom kvalitativa forskning är fenomenologi en vanlig teoretisk inriktning som visar på att man är intresserad av att beskriva sociologiska fenomen utifrån aktörernas egna upplevelser och att beskriva världen såsom den uppfattas av dem. Detta bygger på tanken om att den relevanta verkligheten är vad människor uppfattar att den är.

³⁹ Hjørland, B. (2002), ”Domain analysis in information science”, s. 422 ff.

⁴⁰ Hartel, J. (2003), ”The serious leisure frontier in library and information science”.

⁴¹ Sundin, O. (2003), ”Towards an understanding of symbolic aspects of professional information”.

Kvale och Brinkmann tar upp ett antal aspekter som kopplar samman den kvalitativa forskningsintervjun med fenomenologin och följande punkter är intressanta att diskutera i samband med min egen undersökning.

Det kvalitativa. Intervjun söker kvalitativ kunskap uttryckt på normal prosa, den har inte kvantifiering som mål.

Det deskriptiva. Intervjun söker erhålla nyanserade beskrivningar av olika aspekter av intervjupersonens livsvärld.

Det specifika. Det är beskrivningar av specifika situationer och handlingssekvenser som dras fram, inte allmänna åsikter.

Fokusering. Intervjun fokuseras på bestämda teman, den är varken strängt strukturerad med standardiserade frågor eller helt "nondirektiv".⁴²

Min undersökning är enbart kvalitativ och jag arbetar inte för att ta fram några resultat som kan kvantifieras eller generaliseras. Min enda förhoppning är att min undersökning skulle kunna fungera som underlag och inspiration till utvecklingen av informationssystem inom domäner som liknar GD, men resultaten är inte tänkta vara direkt överförbara på ett annat medieföretag.

Genom mina intervjuer försöker jag få fram korrekta och relevanta beskrivningar om hur informationsbeteendet hos de anställda på GD ser ut. Detta ligger sedan till grund för min kartläggning av GD som domän. Intervjuerna behandlar endast frågor som kan relateras till journalisternas yrkesliv och därmed till GD som domän.

Hjørland anser att användarundersökningar har fått för stort utrymme inom den informationsvetenskapliga forskningen. Genom domänanalysen vill han på ett tydligt sätt särskilja sig från den kognitiva forskningstraditionen och visa på att grunden till en persons informationssökningsbeteende bygger på faktorer som finns utanför individen, det vill säga i en socio kognitiv kontext⁴³. Han menar dock att empiriska användarundersökningar kan vara användbara om de är teoretiskt väl underbyggda.⁴⁴ Eftersom jag använder mig av domänanalysen som ramverk både i utformningen av min uppsats och i tolkningen av mina resultat finner jag att en intervjuundersökning är ett fungerande verktyg för denna typ av analys. Även om mina intervjupersoner beskriver sina subjektiva uppfattningar så bottnar de ändå i den strukturella och konkreta verklighet som domänen GD utgör. Skillnader och likheter i mina intervjupersoners informationsbeteende är därför viktiga ledtrådar

⁴² Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, s. 43 f.

⁴³ Hjørland, B. & Albrechtsen, H. (1995), "Toward a New Horizon in Information Science", s. 400.

⁴⁴ Hjørland, B. (2002), "Domain analysis in information science", s. 430 ff.

för mitt arbete att kartlägga GD:s informationsstruktur och ontologiska, epistemologiska och sociologiska dimensioner.

I min undersökning har jag gjort intervjuer med åtta journalister som är anställda på GD. Jag har utgått från Kvale och Brinkmann beskrivning av den halvstrukturerade livsvärldsintervjun, som försöker få fram beskrivningar av intervju-personens livsvärld i syfte att tolka vilken mening det beskrivna fenomenet har. Därför byggs intervjun upp kring särskilda teman med förslag till frågor.⁴⁵ Mina intervjuer är uppdelade kring fyra teman, informationsbeteende, epistemologi, ontologi och sociologi. Det var naturligt att välja dessa fyra eftersom det är de teman som mina forskningsfrågor rör sig kring. Jag skapade intervjumallar med förslag till frågor och använde samma mall till de fyra reportrarna medan jag ändrade på frågorna till ledarskribenten, nyhetschefen, webbchefen och nattchefen för att de skulle passa för att beskriva deras respektive yrkesroll. Alla intervjuer inleddes även med en serie bakgrundsfrågor kring ålder, utbildning, tidigare yrkeserfarenhet samt arbetsuppgifter. Mina intervjumallar finns bifogade i slutet av min uppsats.

I min undersökning har jag intervjuat fyra reportrar med olika ansvarsområden (en polisreporter, en allmänreporter, en featurereporter samt en kommunreporter), en ledarskribent, en nyhetschef, en webbchef och en nattchef. Jag har också intervjuat en person som fungerar som en så kallad superanvändare kring de olika informations- och kommunikationssystem som används på GD. Benämningen superanvändare innebär att den här personen har en större insikt i olika program och system som används på tidningen än vad journalisterna som jobbar där har. Denna intervju var inte utformad på samma sätt som de åtta andra eftersom jag här inte försökte få fram specifika uppgifter om superanvändarens informations-sökningsbeteende. Detta vara snarare en bakgrundsintervju där jag försökte få fram relevant fakta om GD. Därför utformade jag ingen intervjumall till denna intervju och jag ger inte heller någon vidare beskrivning av superanvändarens bakgrund eller arbetsuppgifter.

Intervjuerna genomfördes vid fem olika tillfällen, den 3, 6, 8 februari, samt 7 och 13 mars 2012. Varje intervju tog mellan 45 minuter och en och en halv timme att genomföra. Alla intervjupersoner informerades om att deras namn inte skulle användas i uppsatsen, men däremot att deras arbetsuppgifter skulle beskrivas på ett ingående sätt. Detta gör att det kan vara möjligt för till exempel kollegor att identifiera intervjupersonerna, det finns till exempel bara en manlig ledarskribent på tidningen. Alla gav dock sitt medgivande till att jag beskriver dem på detta sätt i min uppsats.

Alla intervjuer spelades in och skrevs ut. Jag hoppade över stycken då intervjupersoner kom ifrån ämnet eller tog upp saker som inte var av relevans för min

⁴⁵ Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, s. 139 f.

undersökning, i övrigt gjorde jag ordagranna transkriberingar. Utskrifterna färgkodade jag sedan för att skilja på mina olika teman.

Mina teman fungerar därmed som ett raster för min analys av intervjuerna. Intervjusvaren tolkas utifrån vilket område jag undersöker och binds på så sätt samman med domänanalysen som teori och metod.

Kritik mot intervjuforskning

Intervjustudier brukar enligt Kvale och Brinkmann framkalla relativt standardiserade invändningar från traditionell modern samhällsvetenskap. Jag kommer i detta avsnitt ta upp några invändningar på intervjustudier som kan vara av relevans för min undersökning.

En av de vanligaste invändningarna mot intervjuforskning är att det inte är en vetenskaplig metod. Detta tillbakavisas av författarna de då påpekar att det inte finns någon auktoritativ definition på vetenskap utifrån vilken intervjuforskningen skulle kunna kategoriseras som vetenskaplig eller ovetenskaplig. En arbetsdefinition av vetenskaplig skulle kunna vara att producera ny, systematisk kunskap på ett metodiskt sätt.⁴⁶ Eftersom det inte har gjorts en domänanalys på ett medieföretag tidigare så hoppas jag att denna uppsats ska resultera i ny kunskap om hur journalister söker, samlar och använder information.

Intervjuforskning ses av vissa som otillförlitligt eftersom ledande frågor kan påverka resultatet. Denna fråga har länge varit under diskussion och enligt Kvale och Brinkmann är effekterna av ledande frågor väl dokumenterade. Men enligt författarna kan intervjuforskaren systematiskt använda sig av ledande frågor för att pröva reliabiliteten hos intervjupersonens svar.⁴⁷ Jag har så långt som möjligt försökt undvika att ställa ledande frågor. Men i vissa fall har jag upplevt det som nödvändigt att ställa en rak fråga för att på ett tydligt sätt visa vad det är jag behöver få svar på, eller för att specificera vilken del av svaret som jag skulle vilja att intervjupersonen utvecklar.

Tolkningen av intervjuundersökningar har också ifrågasatts då den sägs vara subjektiv eftersom olika uttolkare kan finna olika innebörder. Problem kan enligt författarna uppstå när det finns en icke-erkänd skev subjektivitet men däremot kan en perspektivisk subjektivitet vara en styrka för intervjuundersökningen. Om man anger ur vilket perspektiv man anlägger på tolkningen av texten så kan flera tolkningar var till fördel för undersökningen.⁴⁸ Jag kan inte ge några försäkringar om att någon annan inte skulle tolka mina intervjusvar på ett annat sätt än vad jag har gjort. Men jag försöker genomgående att vara tydlig med vilket perspektiv jag

⁴⁶ Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, s. 184.

⁴⁷ Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, s. 186.

⁴⁸ Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, s. 186.

anlägger på min tolkning och varför jag lyfter fram vissa saker som viktiga medan andra ses som mindre intressanta.

Validitet ett viktigt begrepp inom den vetenskapliga forskningen och innebär att forskaren i sin undersökning verkligen undersöker det han eller hon den påstår sig undersöka. Validitet hos intervjustudien ifrågasätts ibland eftersom intervjun bygger på subjektiva intryck. Enligt Kvale och Brinkmann kan validiteten säkras genom att forskaren ständigt kontrollerar, ifrågasätter och teoretiskt tolkar de resultat han eller hon får fram genom sin undersökning. Därför är det viktigt att tänka på att validera undersökningen genom hela processen, från planering till utskrift och analys.⁴⁹ Jag har bland annat jobbat med validiteten i min undersökning på så sätt att jag genomgående har försökt koppla samman utformning och analys av min intervjustudie med domänanalysen som teori och metod.

Slutligen finns en invändning mot att intervjustudien inte är generaliserbara då det finns för få intervjustudenter. Enligt Kvale och Brinkmann har man inom postmoderna föreställningar om samhällsvetenskap ersatt kravet på generaliserbarhet med möjligheten att överföra kunskap från en viss situation till en annan.⁵⁰ I samband med min undersökning skulle man kunna invända att intervjustudenter med åtta personer är ett alldeles för litet urval för att kunna dra några slutsatser om hur journalister på GD söker, samlar och använder information. Men med tanke på de begränsningar i tid och sidantal som denna uppsats innebär anser jag mig ha gjort ett lagom stort urval. För min undersökning ansåg jag det viktigare att göra en noggrann och utförlig analys på en liten, noga utvald grupp än att göra korta och grundare intervjustudenter med flera personer.

Avgränsningar

I min undersökning har jag alltså fokuserat på GD som en domän och har tagit fram information om denna med hjälp av en intervjustudie. Det skulle kunna vara givande att göra observationer av journalisters arbete i samband med denna undersökning, men jag fann det viktigare att få en bredd bland mina intervjustudenter för att på så sätt få en tydlig bild av arbetsprocessen inom domänen, hellre än att blanda in ännu en metod.

I min analys av intervjustudenter har jag valt att bortse från skillnader i kön och tidigare utbildning hos intervjustudenterna. Jag försökte i mitt urval få en jämn fördelning mellan kvinnor och män bland mina intervjustudenter men yttre omständigheter gjorde att det blev en majoritet av män. I min undersökning har jag

⁴⁹ Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, s. 186f.

⁵⁰ Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, s. 187.

intervjuat totalt två kvinnor och sju män, inklusive superanvändaren. Inom domänen GD är könsfördelningen däremot väldigt jämn.

Eftersom det inte är individerna själva som är av störst intresse i min studie, utan GD som domän, såg jag ingen nytta i att analysera vilken skillnad intervju-personens kön eller tidigare utbildning har för deras informationsbeteende. Jag är intresserad av hur de söker, använder och organiserar information i sitt arbete på GD och vilka kollektiva processer som kan påverka detta informationsbeteende.

Jag har också valt att avgränsa mig till att bara undersöka GD:s huvudredaktion i Gävle. Därför har jag inte studerat hur deras lokalredaktion i Sandviken arbetar eller samspelar med redaktionen i Gävle. Detta beror på att jag upplevde att mitt undersökningsområde och material skulle bli alltför stort om jag också skulle undersöka denna del av GD, även om lokalredaktionen kan sägas vara en del av GD som domän.

Undersökning och analys

Bakgrund

Jag inleder min undersökning med en kort beskrivning av *Gefle Dagblad* samt hur GD:s papperstidning och dess webbsida ser ut. För att beskriva den kontext som GD verkar inom redogör jag därefter för den svenska pressens utveckling och hur tidningsmarknaden ser ut i dag. Detta avsnitt följs av en beskrivning av mina intervjupersoner samt en kort historisk bakgrund av journalistyrkets professionaliseringsprocess.

Beskrivning av *Gefle Dagblad*

Gefle Dagblad är en liberal morgontidning som startades 1885. GD kommer ut alla dagar i veckan och hade under 2011 en upplaga av 25 100 exemplar.⁵¹ Tidningen har sin huvudredaktion i Gävle och en lokalredaktion i Sandviken. På Gävleredaktionen arbetar totalt 47 personer, varav 12 är nyhetsreportrar. I Sandviken finns fyra reportrar på plats. GD ges ut i Gävle, Sandviken, Hofors, Ockelbo och Älvkarleby.⁵²

2003 gjordes en fusion mellan GD och tidningens största konkurrenter *Arbetsarbetet*, vilket innebär att tidningarna i dag ingår i Tidningsbolaget GDAB Aktieföretag. Detta har lett till flera samarbeten på redaktionerna. 2003 gick sportredaktionerna ihop och bildade ett eget företag, Nyhetsbyrån. De sköter all sportbevakning för tidningarna och ansvarar också för deras bilagor.⁵³

Sedan 2009 har GD och AB en gemensam fotoredaktion och webbredaktion. Den gemensamma fotoredaktionen innebär att båda tidningarna måste beställa fotografhjälp till sina jobb och att tidningarna vid gemensamma jobb skickar ut en reporter från varje redaktion med tillsammans med en fotograf, som då tar bilder till båda tidningarna. Fotoredaktionen, kallad Fotobyrå, är placerad i GD:s lokaler.⁵⁴

Webbredaktionen sitter i samma lokaler som AB men fungerar som en egen enhet. Förutom att sköta webbsidorna producerar redaktionen även webbtv-inslag

⁵¹ Tidnings Statistiks (TS) hemsida > Mediefakta > *Gefle Dagblad* [2012-04-10].

⁵² *Gefle Dagblads* hemsida > Kontakta oss [2012-04-28].

⁵³ Bergkvist, T. (2006), *Från Gefle Dagblad till MittMedia*, s. 211 f.

⁵⁴ Intervju med nyhetschef [2012-02-6], Gävle.

En webbreporter sitter alltid med på fotografernas morgonmöte och får då veta vilka bildjobb som är planerade under dagen. Reportern kan då be fotograferna filma i fall det är något som han eller hon tycker verkar intressant men inte vill göra ett helt inslag om. Fotograferna kan nämligen filma med sina systemkameror. De skickar filmen till webben som redigerar materialet, till exempel lägger på en speakerröst och ordnar namnskyltar, innan inslaget publiceras på nätet.

I andra fall gör webbreportrarna alltså hela nyhetsinslag för publicering på nätet. Webbredaktionen producerar även nyhetssändningar till den kommersiella radiokanalen Mix Megapol. Till dessa sändningar hämtas nyheter från både GD och AB och man anger inte vilken av tidningarna som står bakom nyheten.⁵⁵

Beskrivning av papperstidningen

GD:s papperstidning består av två delar. Den första delen inleds alltid med en sida med dagens ledare och en sida med debattartiklar. Därefter kommer ett antal sidor med lokala nyheter. Gävle-nyheter ligger vanligtvis längst fram och så kommer nyheter från Sandviken, Hofors, Älvkarleby och Ockelbo lite längre in i tidningen. De lokala nyheterna följs av in- och utrikesnyheter hämtade från Tidningarnas Telegrambyrå. Även kulturnyheter har sin plats i den första delen av tidningen. Detta är de mest fasta delarna av tidningen. I första delen läggs även familjenyheter och en så kallad GD-guide in, en kalender som beskriver aktiviteter som inträffar under dagen. Även insändarna läggs normalt i första delen. Denna del av tidningen kan också innehålla längre reportage inom olika återkommande teman, såsom GD Fiske, Konsument och Bygga och bo.

Innehållet i den andra delen av tidningen är mer varierat, men här hittar man alltid sportnyheter samt radio- och TV-tablåer. Ibland läggs även nöjesnyheter och insändare i den andra delen av tidningen.⁵⁶

Beskrivning av webben

GD:s hemsida är uppdelad i olika flikar där läsaren kan välja vilken typ av artiklar han eller hon är intresserad av att läsa. När man kommer in på hemsidan är det alltid fliken nyheter som syns, men man kan i menyn välja att gå vidare till TV, sport, nöje, konsument, insändare, folk och familj, kultur eller ledare. En flik kallas Extra och här har man samlat reportage som ingår i återkommande teman på tidningen, såsom Bygga och bo, GD fiske eller Resor. Alla flikar har undermenyer där man mer i detalj kan välja vilken typ av artiklar man vill läsa. På sportavdelningen kan man till exempel välja att bara läsa om bandy eller golf, medan man på kultursidan kan välja mellan exempelvis böcker, teater eller musik.⁵⁷

⁵⁵ Intervju med webbchef [2012-03-07], Gävle.

⁵⁶ Analys av GD:s papperstidning från 2012-03-02, 2012-03-05, 2012-03-06, 2012-03-07.

⁵⁷ Analys av GD:s hemsida 2012-04-03.

På GD:s nyhetssida ligger de senaste nyheterna och uppdateras ständigt om det kommer in några nya artiklar. Vad som ligger i topp beror främst på hur aktuellt det är men också på hur många klick artikeln får, det vill säga hur många som går in och läser den. Det är lätt för webbredaktionen att flytta om artiklarna och en nyhet kan därför flyttas upp och ner efter hur stort intresse besökarna på sidan visar för den.⁵⁸

I en smalare spalt till höger finns en ruta med nyhetsflödet av lokala nyheter från GD samt in- och utrikesnyheter, sportnyheter och nöjesnyheter från TT, Tidningarnas telegrambyrå. Där finns artiklarnas rubriker och läsarna kan snabbt klicka på länkarna för att få se artikeln.

Längre ner i spalten finns information om hur läsarna kan lämna nyhetstips, om tidningens Facebook-sida, kalendarium, lunchmatsedlar och andra lite lättare inslag.

I en meny längst upp på nyhetssidan kan läsaren välja att gå direkt till sidorna med lokala nyheter för Gävle, Hofors, Sandviken, Ockelbo eller Älvkarleby. GD har också byggt upp egna sidor för polisnyheter under rubriken Blåljus. På ett liknande sätt har webbredaktionen byggt upp sidor för sjukvård, jobb och pengar, mat och väder där man samlar nyheter som handlar om ett visst ämne. Under temat reportage kan läsaren hitta längre och mer djuplodande artiklar.⁵⁹

Det svenska tidningslandskapet, historia och nutid

Pressens historia beskrivs i Hadenius, Weibulls och Wadbrings bok *Massmedier* (2009). Den första dagstidningen framställd i tryckpress kom ut 1605 i Strassburg. I och med boktryckarkonsten blev det möjligt att trycka och sprida stora upplagor av publikationer regelbundet. Från början var dessa tidningar förlängningar av marknader och handelsvägar, där folk kunde utbyta både nyheter och varor. I Sverige startades den första tidningen, *Ordinari post tijdender*, år 1645. Tidningen startades för att centralmakten i Sverige lättare skulle kunna sprida propaganda och det handlade knappast om någon objektiv nyhetsrapportering.

Under 1700-talet startades en debatt om pressens tryckfrihet i Europa och Sverige blev först i världen att införa tryckfrihet i grundlagstiftningen, genom införandet av Tryckfrihetsförordningen 1766. Detta ledde till en stor expansion av tidningsmarknaden och det växte fram en läskunnig medelklass som blev tidningarnas viktigaste publik.

Under 1800-talet moderniserades pressen vilket i Sverige kan representeras av starten av tre inflytelserika tidningar, *Aftonbladet* (1830), *Dagens Nyheter* (1864) och *Stockholms-Tidningen* (1889). Dessa tidningar tillförde nya drag till tidningsutvecklingen och var alla beroende av utländska förebilder. Under denna period

⁵⁸ Intervju med webbcchef [2012-03-07], Gävle.

⁵⁹ Analys av GD:s hemsida 2012-04-03.

startades också många regions- och lokaltidningar, ibland kunde det handla om så många som fyra lokaltidningar på samma ort.

Tidningsexpansionen i Sverige fortsatte fram till 1920, då det fanns 189 tidningar jämfört med 94 stycken år 2006. Men efter andra världskriget hårdnade konkurrensen på de lokala marknaderna och många tidningar tvingades lägga ner eller gå samman med andra tidningar. Under 1900-talet utvecklades också kvällspressen som erbjöd ett lättsammare innehåll och ett smidigare format, tabloidtidningen. På 1980-talet började dock även morgontidningarna att gå över från broadsheetformat till det hälften så stora tabloidformatet.

På 1990-talet tillkom gratistidningar på den svenska tidningsmarknaden, vilket komplicerade situationen för morgontidningarna ytterligare. Stockholmsbaserade *Metro* var först ut 1995 då de började ge ut tidningar dagligen och distribuerade dessa på platser i där potentiella läsare befann sig. Lokala gratisutdelade tidningar och annonsblad har en lång tradition i Sverige och med tiden har dessa utvecklats till att innehålla mer redaktionellt material än annonser. I dag likställer många läsare gratistidningen på orten med sin lokala morgontidning.⁶⁰

Under flera decennier har man trott att tidningsbranschen kommer att dö ut, bland annat på grund av hot från andra medier. På 1980-talet kom lokalradion som konkurrerade rent geografiskt om nyheterna och på 1990-talet trodde man att morgon-TV skulle konkurrera ut tidningarna tidsmässigt på morgonen. Det senaste hotet kommer från gratistidningar och internet som konkurrerar med ett lägre pris.

Men tidningsbranschen har klarat sig relativt väl och något som är utmärkande för den svenska tidningsmarknaden är att lokala morgontidningar behållit eller förstärkt sin ställning. I dag kan den svenska dagstidningsmarknaden delas in i fem olika huvudgrupper:

Storstädernas morgontidningar, det vill säga högfrekventa dagstidningar i Stockholm, Göteborg och Malmö. Till denna grupp hör Sveriges största tidningar, till exempel *Dagens Nyheter*, *Göteborgsposten* och *Sydsvenskan*.

Storstädernas kvällstidningar, de fyra kvällstidningarna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Det vill säga *Aftonbladet*, *Expressen*, *Kvällsposten* och *GT*.

Landsortspressen, där bland andra GD ingår. Denna grupp innefattar alla hög- och medelfrekventa dagstidningar utanför storstäderna.

Lågfrekventa dagstidningar. Tidningar som oftast ges ut en gång i veckan, finns i både storstäderna och på landsorten. De delas in i olika grupper efter deras spridningsområde: lokala, regionala eller nationella.

⁶⁰ Hadenius, S., Weibull, L. & Wadbring, I. (2008), *Massmedier*, s. 51 ff.

Gratistidningar, vilket innefattar dels gratisutgivna dagstidningar, till exempel *Metro*, och dels lokala gratistidningar som ges ut en gång i veckan, till exempel *Mitt i Huddinge*.⁶¹

Beskrivning av intervjupersonerna

Här redogör jag kort för mina intervjupersoners bakgrund och arbetsuppgifter.

Allmänreportern

27 år, har vikarierat som allmänreporter på GD sedan maj 2011. Har en filosofie kandidatexamen i religionsvetenskap och en magisterexamen i praktisk filosofi. Han har också läst en tvåårig journalistutbildning på JMK i Stockholm, där han blev klar 2009. Efter studierna vikarierade han på *Östgöta Correspondenten* och *Norrköpings Tidningar* och var då främst allmänreporter men hoppade ibland in som lokalredaktör på mindre orter.

På GD är han alltså allmänreporter men har fått två bevakningsområden, nämligen tekniska kontoret och konsumentfrågor. För övrigt letar och skriver han om nyheter inom alla tänkbara ämnesområden.⁶²

Featurereportern

55 år, har arbetat på GD sedan 1985. Har studerat på Kulturvetarlinjen och fick en filosofie kandidatexamen där. Gick ut samma år som hon började på GD. Hon har haft en mängd olika arbetsuppgifter under åren och har ansvarat för områden som nöje, tonår, kommunbevakning, polisbevakning och har varit allmänreporter. Featurereporter har hon varit sedan tio år tillbaka. Hennes arbetsuppgifter innebär att hon ska skriva ett antal artiklar per vecka, vilka vanligtvis publiceras på söndagar. Hennes artiklar kan ta mer plats i tidningen än vad nyhetsreportrarnas texter gör, eftersom de främst ska erbjuda nöjesläsning eller fördjupning.⁶³ Söndagar ses som den stora läsedagen då många har tid att läsa tidningen från pärm till pärm och därför satsar GD på att ha längre texter med denna dag.⁶⁴ I val av ämne styrs Featurereportern mest av sin egen kreativitet och hon har inget specifikt bevakningsområde som hon kan hämta in information eller uppslag till artiklar.⁶⁵

Kommunreportern

29 år, har jobbat på GD sedan 2005. Har läst journalistik på Tidningsmakarlinjen på en folkhögskola i Bålsta utanför Sundsvall. Läste sedan journalistik i ytterligare tre år på JMK i Stockholm. Hon gick ut samma år som hon blev anställd på

⁶¹ Hadenius, S., Weibull, L. & Wadbring, I. (2008), *Massmedier*, s. 131 ff.

⁶² Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle

⁶³ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

⁶⁴ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

⁶⁵ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

GD. Förest jobbade hon som kommunreporter och polisreporter på redaktionen i Sandviken men för två år sedan flyttade hon till Gävle. På Gävleredaktionen var hon först allmänreporter innan hon blev kommunreporter.

Kommunreportern har ansvar för att bevaka kommunstyrelsen och kommunfullmäktige samt socialnämnden. Men utöver detta berättar reportern att hon också fungerar delvis som allmänreporter, då det kan vara vitt skilda ämnen och händelser som hon skriver om.⁶⁶

Ledarskribenten

Är 47 år och har arbetat på GD som ledarskribent sedan hösten 2010. Han gjorde en så kallad aspirantutbildning på GD mellan 1989 och 1990, vilket ska motsvara en traditionell journalistutbildning. Under utbildningen fasades han in på en fast tjänst på tidningen, men efter ett halvår som nyhetsreporter och redigerare på GD så flyttade han till Stockholm och lämnade journalistiken. Efter ett par år började han som ledarskribent på *Nerikes Allehanda* i Örebro fram till 1997. Då flyttade han tillbaka till Stockholm och började arbeta på Liberala Nyhetsbyrån där han jobbade i tolv år. Och för snart två år sedan kom han alltså tillbaka på GD igen.

Han ansvarar tillsammans med en annan ledarskribent för GD:s ledar- och debattsidor. Det innebär bland annat att han skriver ledare, läser och väljer ut debattartiklar som ska publiceras i tidningen samt redigerar de två sidorna. Han delar som sagt på arbetet med sin kollega och de dagar han arbetar med att skriva huvudledaren så sköter hans kollega alla de andra delarna av arbetet.⁶⁷

Nattchefen

65 år, har arbetat på GD sedan 1964. Har ingen formell journalistutbildning utan började på GD som frilansskribent, vilket med tiden gav en anställning som sportreporter. Han har även arbetat som allmänreporter och redigerare. Under ett par år drev han även en egen lokal söndagstidning i Gävle, innan han kom tillbaka till GD 1990 som sportreporter. Vid sammanslagningen av AB:s och GD:s sportredaktioner 2003 började han arbeta som nattchef.

Det är nattchefens uppgift att avgöra hur tidningen ska redigeras. Det innebär att han måste läsa igenom och nyhetsvärdera alla texter som är planerade att publiceras i morgondagens tidning. Därefter avgör han vilka nyheter som ska placeras var i tidningen, ju högre nyhetsvärde en nyhet har desto längre fram i tidningen hamnar den. Han delar upp arbetet bland de två eller tre redigerare som han har till sin hjälp. Själv ansvarar han för tidningens förstasida och håller i mån av tid även koll på nyhetsflödet från TT, varifrån han fritt kan hämta nyhetsmaterial..⁶⁸

⁶⁶ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

⁶⁷ Intervju med ledarskribent [2012-02-08], Gävle.

⁶⁸ Intervju med nattchef [2012-03-13], Gävle.

Nyhetschefen

36 år gammal, har arbetat på GD i snart tio år. Har läst på journalistik på JMG i Göteborg och har en examen i ekonomisk geografi från Handelshögskolan i samma stad. Han har tidigare arbetat på Göteborgs-Tidningen som nattreporter och på tidningen *Ljusnan* i Hälsingland. På GD har han arbetat som allmänreporter, lokalreporter i Sandviken och konsumentredaktör. Nyhetschef har han varit sedan sommaren 2011.

I hans arbetsuppgifter ingår det att sälla i den information som strömmar in till GD varje dag via mail, brev, telefon och fax. Det kan handla om allt från klagomål till nyhetstips. Han lägger ut arbete på reporterna och fungerar som spindeln i nätet på redaktionen. Det innebär att han har kontakt med alla delar av redaktionen, med webben, fotoavdelningen, redaktionen i Sandviken samt Nyhetsbyrån som producerar sportnyheter och bilagor till både AB och GD.

Han försöker också planera hur dagens och kommande dagars tidningar ska se ut. Nyhetschefen har schemaansvar och försöker rent allmänt se till att alla trivs på redaktionen och med sitt arbete. Det finns två nyhetschefer på GD som båda sitter i nyhetsdesken under dagarna och delar på arbetsuppgifterna.⁶⁹

Polisreportern

31 år gammal, har arbetat på GD sedan början av 2010. Har studerat journalistik på Skurups folkhögskola, en ettårig yrkesutbildning, mellan 2006 och 2007. Har tidigare arbetat på *VLT* som kommun-, landstings- och kvällsreporter. På GD har han alltid varit polisreporter, vilket innebär att han bevakar polis, åklagare och domstolar i Gävle.⁷⁰

Webbchefen

60 år, har arbetat på webbredaktionen sedan 2009. Han läste blandade kurser i Uppsala innan han läste på journalisthögskolan i Stockholm, där han var klar 1982. Han började arbeta på *Arbetarbladet* direkt efter sin utbildning, bytte dock snart till *Borlänge Tidning* där han jobbade tills han började på GD 1987. Två år senare kom han tillbaka till AB igen. Där var han nyhetschef innan han började jobba mer och mer med redigering och webb. Han var ansvarig för webben på AB sedan den startades upp 1997. När tidningarnas webbredaktioner 2009 slogs samman fick han jobbet som webbchef.

Webbchefen ansvarar för att både GD:s och AB:s hemsidor uppdateras kontinuerligt. Han ska dels se till att hemsidorna utvecklas som egna enheter och dels lyssna till hur redaktionerna vill att webben ska fungera. Han håller därför kontak-

⁶⁹ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

⁷⁰ Intervju med polisreporter [2012-02-03], Gävle.

ten med till exempel kultur- och nöjesredaktionerna på tidningarna för att fånga upp deras önskemål om hur de vill att deras nyheter ska framställas på hemsidan.

Utöver detta så har webbchefen även budgetansvar, personalansvar och schemansvar för dem som arbetar på webbredaktionen.⁷¹

Journalistyrkets utveckling

I boken *Från journalist till murvel* beskriver presshistorikern Birgit Petersson hur journalistyrket professionaliserades mellan 1900 och 1960-talet. Hon definierar, med stöd av historikern Jürgen Kocka, professionalisering som den process varigenom ett yrke uppnår ställningen som profession.⁷² Enligt Petersson var en viktig faktor i denna process Svenska journalistförbundet (SJF) som bildades 1901. Förbundet hade redan från start en tydlig strävan efter att stärka journalisternas ekonomiska och sociala ställning.⁷³

En viktig del i professionaliseringsprocessen var att skapa en akademisk utbildning för journalister, men detta var en utdragen diskussion. Från början blev man journalist genom att vara lärling på en redaktion och många ville ha kvar en praktisk utbildning.

Men hösten 1959 kunde Journalistinstitutet i Stockholm för första gången slå upp portarna för 26 studenter som skulle påbörja sin första termin. 1967 förstatligades institutet och efter högskolereformen på 1970-talet integrerades journalisthögskolorna som institutioner i universiteten. Nu var journalistlinjen en bland andra på universitet, likställt med bland annat läkarlinjen och juristlinjen.⁷⁴

En annan viktig aspekt av professionalisera ett yrke är att utveckla etiska regler för dem som arbetar på området. För journalistyrkets del handlar detta om att skapa regler för sin publicering. Pressen strävade efter att själv reda ut missförhållanden som fanns inom området och på så sätt undvika inblandning från statsmakten. Från början hade Pressklubben, SJF och Tidningsutgivarna egna yrkesregler men på 1970-talet slogs dessa samman och blev då *Spelregler för press, TV, radio*.⁷⁵

Sammanfattningsvis förklarar Petersson att journalistyrkets anseende och status har förbättrats avsevärt sedan SJF bildades i början av 1900-talet. I dag är platserna på journalistutbildningarna bland de mest eftersökta, men trots detta finns det ett ökat misstroende mot journalister hos allmänheten.⁷⁶

⁷¹ Intervju med webbchef [2012-03-07], Gävle.

⁷² Petersson, B. (2006), *Från journalist till murvel*, s. 23.

⁷³ Petersson, B. (2006), *Från journalist till murvel*, s. 55f.

⁷⁴ Petersson, B. (2006), *Från journalist till murvel*, s. 328ff.

⁷⁵ Petersson, B. (2006), *Från journalist till murvel*, s. 355f.

⁷⁶ Petersson, B. (2006), *Från journalist till murvel*, s. 422 ff.

Gefle Dagblads informationsstruktur

Denna del av undersökningen syftar till att beskriva domänen *Gefle Dagblads* informations- och kommunikationssystem samt deras informationsresurser. Avsnittet inleds med en beskrivning av verktyg som används av journalisterna på GD i alla delar av arbetsprocessen, nämligen det redaktionella systemet Newspilot, mailsystemet Outlook, journalisternas jobbtelefoner samt tidningens olika arkiv.

Därefter beskrivs momenten i journalisternas arbetsprocess med fokus på insamling, användning och organisation av information. Avsnittet delas därmed in under rubrikerna nyhetsvärdering och planering, insamling av information, skrivprocessen, publicering, organisation av material samt återkoppling. Det är naturligtvis svårt att sätta gränser mellan dessa olika moment eftersom de ofta går in i varandra. Reportrar behöver till exempel samla in information också för att göra en nyhetsvärdering. Men förhoppningsvis kan jag med denna uppdelning presentera mina resultat på ett överskådligt sätt.

Verktyg viktiga för alla delar av arbetsprocessen

Newspilot

Newspilot är *Gefle Dagblads* redaktionella system och används i princip i alla delar av nyhetsproduktionen, från planering till arkivering. Newspilot fungerar som en behållare för alla delar av processen och möjliggör även kommunikation och samarbete inom hela organisationen. Genom Newspilot jobbar alla medarbetare inom samma klient, men den anpassas efter respektive roll eller användare. Nyhetschefen väljer kanske att ha information om tidningens format och en övergripande vy av vad alla reportrar gör under dagen, medan en allmänreporter kan välja att se information om vilka jobb som finns planerade för honom eller henne.⁷⁷

En viktig del av Newspilots uppbyggnad hänger på enheter som kallas för ”jobb”. Ett jobb blir en mapp där man samlar planering, själva artikeln, bilder som hör till och bakgrundsmaterial. Om nyhetschefen skapar ett jobb till en nyhet som ska bevakas under dagen så kan han koppla jobbet till en reporter och även beskriva vilken typ av artikel han eller hon förväntas skriva. Det är också möjligt att lägga in bakgrundsinformation i jobbet, till exempel en planerad tid och plats för en intervju till artikeln. Nyhetschefen kan också lägga in uppgifter om när artikeln ska publiceras och beställa fotografhjälp genom att markera jobbet med en röd färg.⁷⁸

⁷⁷ Intervju med superanvändare [2012-02-08], Gävle.

⁷⁸ Infomaker, ”Newspilot 3.0” broschyr hämtad från företagets hemsida 2012-02-25.

Med hjälp av en katalog över alla sidor till morgondagens tidning kan nyhetschefen snabbt få en överblick av hur mycket annonser som ska med och därmed hur mycket plats som finns till redaktionellt material. På så sätt blir det enklare att planera hur mycket artiklar som man behöver producera för att fylla tidningen. Nyhetschefen lägger också in alla personalscheman i Newspilot.⁷⁹

En av Newspilots viktigaste funktioner är naturligtvis det som skrivverktyg. Reportrarna skriver vanligtvis alla sina artiklar i detta program, alternativt klistrar in texter i programmets ordbehandlare från Word. Man skriver på samma sätt oavsett om artikeln ska till webben eller tidningen. Innan reportern börjar skriva väljer hon eller han en mall för den typ av text som ska produceras. Om reportern till exempel ska skriva en lång artikel finns det markerade utrymmen för att skriva rubrik, ingress, brödtext och mellanrubriker. Mallen anger också hur många tecken som behövs för att fylla en viss typ av text och varnar ifall man skriver för långt. När texten sedan ska redigeras finns färdiga mallar för varje typ av artikel vilket gör att alla textdelar får rätt format från början, rubriken blir större än brödtexten, ingressen och mellanrubrikerna blir fetstilta och så vidare.

I Newspilot hanteras publiceringen både till papperstidningen och till hemsidan. Reportern kan själv skicka ett jobb för publicering på webben och genom att markera att ett jobb är klart så vet redigeraren om att det är fritt fram att lägga in artikeln på en tidningssida för tryckning.

Newspilot fungerar också som ett kommunikationsmedel. Genom en chattfunktion kan de anställda kontakta alla på redaktionen som använder sig av Newspilot.⁸⁰ Vid intervjuerna var det dock ingen av mina informanter som uppgav att de använde sig av denna funktion i någon större utsträckning.

Outlook

Outlook är mailsystemet som används av personalen på GD. Mina intervjuer visar att mailkontakt med kollegor är en viktig del av kommunikationen på tidningen. Mailen används även för att ta emot feedback och nyhetstips från allmänheten. Kommunreportern och polisreportern berättar också att de tar emot mycket information via sin mail då de begär ut handlingar från olika myndigheter.⁸¹

I mailsystemet har de anställd även möjlighet att skapa egna telefonlistor, en funktion som dock bara används av en av de reportrar som jag har talat med, nämligen allmänreportern⁸².

⁷⁹ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

⁸⁰ Infomaker, "Newspilot 3.0" broschyr hämtad från företagets hemsida 2012-02-25.

⁸¹ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle; Intervju med polisreporter [2012-02-03], Gävle.

⁸² Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

Jobbtelefoner

Alla nyhetsreportrar på GD har en mobiltelefon som de använder i arbetet. Telefonen har också en fast anslutning vilket gör att de fungerar ungefär på samma sätt som en fast telefon. Mina intervjuer visar att telefonerna används för att boka och genomföra intervjuer, för att kontakta kollegor och till viss del för kommunikation med GD:s läsare. Reportrens telefonnummer publiceras nämligen i samband med hans eller hennes artiklar vilket gör det möjligt för läsaren att komma i direktkontakt med den ansvarige journalisten.

En av journalisterna jag intervjuat, polisreportern, berättar också att han sparar alla sina jobbrelaterade telefonnummer i sin jobbtelefon.⁸³

Arkiv

Alla artiklar och fotografier som publiceras i GD arkiveras i ett digitalt arkiv kallat xLibris, vilket kommer från samma företag som utvecklat Newspilot. Detta system har man använt sig av sedan början av 1990-talet.

Arkiveringen sker i flera olika steg. När en fotograf kopplar en bild till ett jobb i Newspilot arkiveras den om inte fotografen aktivt väljer att den inte ska arkiveras. När artikeln sedan kopplas till en tidningssida och trycks görs en PDF-fil av denna sida som sedan sparas i arkivet. Innan sidan skickas till tryckeriet gör redigerarna något som kallas för återföring. Det innebär att det läggs in nya artiklar i Newspilot med förändringar av den ursprungliga artikeln. Den nya versionen av artikeln arkiveras den också. På så sätt samlas publicerade och opublicerade fotografier, publicerade artiklar och färdiga tidningssidor in till arkivet.

I arkivet är det möjligt att söka på fritext, men man kan också begränsa sökningen på fotograf, reporter, ett visst datum och liknande. Fotograferna gör alltid en bildbeskrivning som gör fotografierna sökbara via arkivet. Om reportern sedan lägger till ett namn på personen som syns på bilden så hamnar detta i bildtexten, vilken också är sökbar.

GD har också en så kallad läggkällare där alla tryckta tidningar sparas. Tidningar skickas månadsvis till en bokbindare som samlar tidningarna i stora volymer, lägg. På GD har man sparat ett exemplar av alla tidningar sedan den startades 1885. Hit kan reporterna gå och titta om de söker efter något som skrevs innan materialet började samlas in till det digitala arkivet.

GD har också ett tredje arkiv med tidningsklipp, fotografier och klichéer som användes vid tryck av fotografier. Dessa förvaras i kompakthyllor i nära anslutning till redaktionen. Klipparkivet är ordnat efter ett komplicerat system som bygger på en uppdelning av materialet i olika kategorier, till exempel personer eller händelser. Arkivet består av sju kompakthyllor fyllda med mappar. Varje mapp har ett nummer som svarar mot en remsa i arkivets register. Registret består av

⁸³ Intervju med polisreporter [2012-02-03], Gävle.

smala plastremсор samlade i tre stora snurror. Två av snurrorna innehåller register över personer som finns i arkivet medan den tredje täcker in övriga ämnen. Snurran innehåller först en avdelning som anger alla rubriker som man kan söka på. Alla rubriker är sedan alfabetiskt ordnade i snurran. Exempel på rubriker är bilar, djur, drycker, EG, företag, krig och fred samt känslor och stämningar. För att hitta rätt mapp gäller det att man tänker på samma sätt som arkivarien som lade in mappen.⁸⁴

Det finns i dag ingen som ansvarar för arkivet och tyvärr har oordningen där förvärrats av att anställda ibland inte lägger tillbaka använt material på rätt plats när de är klara. Därför finns det i dag mappar utspridda på olika platser på redaktionen. Featurereportern jag intervjuat berättar att hon ofta använder sig av arkivet i sitt arbete men att det är väldigt svårt att hitta där. Därför har hon tillsammans med en kollega tagit initiativ för att skapa ett nytt system för arkivet för att göra det sökbart på ett bra sätt. När detta är klart ska hon föra in alla remсор i systemet, sedan måste man också kontrollera innehållet i alla mappar. Slutligen så tror featurereportern att journalisterna själva kommer att kunna hjälpa till att förbättra arkivet genom att lägga till sökord till mapparna efter att de har använts. Eftersom arkivet inte fylls på anser hon att detta är ett genomförbart projekt som inte behöver ta allt för mycket tid i anspråk.

Det finns i dag ingen på GD:s redaktion som kan säga när man började samla in material till klipparkivet, men några av de äldsta mapparna är från början av 1940-talet. Arkivet slutade fyllas på när tidningen fick ett digitalt arkiv i början av 1990-talet. Under denna period sköttes arkivet av en arkivarie som gjorde urklippen och även organiserade arkivet. Det som finns samlat här är enligt featurereportern unikt material som inte går att hitta någon annanstans.⁸⁵

Nyhetsvärdering och planering

Nyhetsvärderingen på *Gefle Dagblad* görs i ett första steg av tidningens nyhetschefer. Två personer bemannar dagtid den så kallade nyhetsdesken på redaktionen. Det innebär att de kontrollerar en stor del av inflödet av information på tidningen. Det handlar om alltifrån tips till klagomål och informationen kommer via mail, telefon, brev eller fax.

Nyhetscheferna har även en planeringskalender med information om vad som händer under dagen. Om de flera dagar i förväg vet om en händelse ska bevakas så läggs den i planeringskalendern för att inte glömmas bort. De klipper även ut artiklar ur dagens tidning om det är något som ska följas upp av en reporter. En annan viktig uppgift är att kontrollera kommentarerna på tidningens hemsida, eftersom nyhetschefen står som ansvarig utgivare för dessa. Nyhetscheferna gör

⁸⁴ Intervju med superanvändare [2012-02-08], Gävle.

⁸⁵ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

också en kontinuerlig omvärldsbevakning genom att läsa andra tidningar, gå in på andra mediers webbplatser samt lyssna på radio. Detta görs dels för att kontrollera vad konkurrenterna rapporterar om men också för att få inspiration till egna nyheter.⁸⁶

Det ständiga inflödet av information kan kopplas samman med Fortunati och Sarricas undersökning ”The future of the press” där de lyfter fram medier som öppna system, det vill säga som tar emot input från sin omgivning som den sedan omvandlar för att nå sina mål. GD tar emot ett nyhetstips, reportern jobbar vidare på tipset och samlar in mer information som sedan resulterar i en artikel som förhoppningsvis ska intressera tidningens läsare. På så sätt bli inflödet av information väldigt viktigt för att GD ska kunna utföra sitt arbete.⁸⁷

När en nyhetschef bedömer ett tips som intressant att skriva om lämnas uppgifterna över till en reporter. De flesta reporterna på tidningen har olika ansvarsområden och i första hand lämnas tipset till den reporter som ansvarar för det ämne som nyheten berör. Om den ämnesansvarige reportern är på plats brukar nyhetschefen kunna lämna över tipset utan att göra någon egen informationssökning för att kontrollera om det är korrekt eller har ett nyhetsvärde, då han antar att reportern bör ha en bättre kunskap om ämnet än vad han själv har. Ska jobbet däremot göras av en allmänreporter eller en vikarie kan nyhetschefen i mån av tid själv söka information om tipset för att kunna ge en tydlig beskrivning av vad han väntar sig att reportern ska göra av tipset.

Nyhetschefen försöker tidigt få en överblick av hur tidningen ser ut för dagen, det vill säga hur många sidor som ska fyllas och hur mycket annonser som ska med. Detta bestäms tillsammans med annonsavdelningen och därför håller nyhetschefen kontakt med dem under dagen. När han vet hur stor tidningen kommer att bli och hur mycket annonser den ska innehålla är det lättare för honom att planera vilka olika typer av nyheter som behövs för att fylla den, till exempel ett visst antal bildjobb. På eftermiddagen ska han helst ha en klar planering för hur morgondagens tidning ska se ut.⁸⁸

Vid halv fem tar en nattchef över ansvaret för tidningen då nyhetschefen slutar för dagen. Därför är det nattchefen som kontrollerar inflödet av information under kvällen, vilket han bland annat gör genom att hålla koll på vad Tidningarnas Telegrambyrå skickar ut för artiklar. Bland dessa nyheter är han fri att plocka in notiser och artiklar som kan publiceras i tidningen eller som kan göras om till en lokal artikel. I mån av tid läser han också kommentarsfälten på GD:s hemsida för att se om det kommer in några intressanta tips den vägen.

Det kommer in mycket tips per telefon och mail också under kvällen, men vanligtvis är det svårt att göra något av tipsen på kvällstid. Därför mailar natt-

⁸⁶ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

⁸⁷ Fortunati, L. & Sarrica, M. (2010), ”The Future of the Press”, s. 248.

⁸⁸ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

chefen ofta nyhetstips och förslag på uppföljningar till nyhetscheferna för att de ska kunna ta tag i tipsen dagen efter.

Nattchefen ansvarar också för att reportern som jobbar kväll har lagom mycket att göra. Ofta finns det några jobb inplanerade men händer det något stort måste nattchefen bestämma om reportern ska släppa det redan inbokade jobbet och åka iväg på något annat istället.⁸⁹

Även reportrarna gör en nyhetsvärdering, framför allt de som har egna ansvarsområden. Att bevaka ett visst område innebär också att reportern har egna kanaler för att samla in information. En reporter som ansvarar för kommunbevakningen på tidningen kontrollerar till exempel kommunens postlistor (diarium) och är med på kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges möten, medan en polisreporter söker information genom polisens dygnslistor, åklagarkammarens åtal och tingsrättens domar. Reportern får med tiden stor kunskap och erfarenhet av sitt bevakningsområde och kan därmed på egen hand avgöra vad som är av nyhetsvärde. Vid tveksamheter kan man alltid diskutera med nyhetschefen, men reportrarna på GD förväntas vara i stort sett självgående.⁹⁰

Det är alltså bara vid ett fåtal tillfällen som nyhetschefen talar om för reportern hur han vill artikeln ska skrivas eftersom han räknar med att reportern själv är bättre på att avgöra den saken. Därför är Attfield och Dowells forskningsresultat från undersökningen ”Information seeking and use by newspaper journalists” inte helt applicerbara på GD. De såg nyhetschefens styrning av vilken vinkel reportern skulle rapportera om en nyhet utifrån som en viktig begränsning i journalistens arbete som också avgör hur hans eller hennes informationsinsamling fortskrider.⁹¹ Men eftersom reportrarna på GD ges stor frihet att själv avgöra vinkeln har de också större möjligheter att styra sin informationsinsamling.

Den typ av nyhetsvärdering som görs på GD kan däremot kopplas samman med Fiona Campbells tankar om att utvärderande regler styr vilka ämnen och händelser som anses vara viktiga att bevaka. Enligt Campbells avhandling, *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news* (1996), gör reportrarna denna utvärdering med utgångspunkt i sin egen kunskap och erfarenhet av ämnet i kombination med den organisatoriska policy som råder på redaktionen.⁹² Hur denna nyhetsvärderingprocess går till rent praktiskt kommer jag att gå närmare in på i avsnittet om tidningens ontologiska dimension.

⁸⁹ Intervju med nattchef [2012-03-13], Gävle.

⁹⁰ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

⁹¹ Attfield, S. & Dowell, J. (2003), ”Information seeking and use by newspaper journalists”, s. 192.

⁹² Campbell, F. C. B. (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news*, s. 238.

Insamling av information

Arbetsdagen på GD inleds med ett gemensamt morgonmöte på redaktionen där samtliga reportrar deltar, liksom tidningens två ledarskribenter. Mötet leds av nyhetscheferna och här diskuteras vad som ska göras under dagen, hur dagens tidning blev samt vad konkurrenterna skrivit om. Varje reporter får berätta om han eller hon har något jobb på gång och nyhetschefen fördelar nyhetstips som kommit in via nyhetsdesken bland reportrarna.⁹³

Insamlingen av information ser väldigt olika ut beroende på vilken typ av reporter man är och är alltså tätt sammanknutet med reporterns arbetsuppgifter. Jag har intervjuat en polisreporter, en kommunreporter, en featurereporter, en allmänreporter och en ledarskribent och kommer kort att beskriva skillnader och likheter i hur de söker information i sitt arbete.

Polisreporterns arbete bygger till stor del på tydliga rutiner byggda på erfarenhet om var han kan få information. En av hans första arbetsuppgifter för dagen är att läsa igenom polisens dygnslista som faxas till redaktionen varje dag. På dygnslistan står alla anmälningar som kommit in till polisen de senaste två dyggen. Varje anmälan har ett eget diarienummer och på listan kan man även se en brottsrubricering, till exempel misshandel. Reportern gör ett urval bland anmälningarna utifrån vissa kriterier. Händelser som prioriteras är i första hand grova brott såsom mord eller rån.

När han har gjort sitt urval ringer han upp polisens presstalesman och uppger diarienumren för de händelser han vill veta mer om. Polisen går då in i anmälan och beskriver för reportern vad som står där. Vad som hänt, när, åldern på de inblandade personerna och så vidare. Dessa uppgifter resulterar oftast i ett antal notiser, men det kan också bli större artiklar. Under dagen gör reportern flera polisringningar och följer också upp brott som han ha skrivit om tidigare.

Klockan elva börjar domarna från tingsrätten trilla in i reporterns mailbox och fortsätter sedan att komma under resten av dagen. Förutom domar skickar tingsrätten även över scheman över förhandlingar så att han får veta vad som händer de närmaste dagarna. Efter lunch går reportern ner till polishuset för att titta på åtal som finns samlade i en pärm där. Om han hittar ett intressant åtal så skriver han upp dess diarienummer och ringer upp åklagarkammaren i Gävle för att få handlingen faxad till redaktionen. I vissa fall begär han också ut förundersökningen, alltså polisens utredning av brottet, vilken innehåller bland annat förhör med vittnen och misstänkta.⁹⁴

Kommunreportern jag intervjuat har ansvar för att bevaka kommunstyrelsen och kommunfullmäktige samt socialnämnden. Bevakningen av de övriga nämnderna har delats upp bland de andra reportrarna.

⁹³ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

⁹⁴ Intervju med polisreporter [2012-02-03], Gävle.

Kommunreporterens arbete ser väldigt olika ut från dag till dag men en rutin som hon brukar följa är att besöka stadshuset på förmiddagen för att titta igenom kommunens diarium. Det är en förteckning över all post som kommer in eller ut från kommunhuset och alla handlingar är möjliga att begära ut. I sitt arbete kan hon också söka upp tidigare handlingar hos kommunen och begära ut dessa. Så här förklarar hon själv vilken typ av information hon behöver söka fram i sitt arbete:

Det kan ofta handla om kommunala beslut som jag måste söka fram information om, när fattade politikerna det här beslutet och varför gjorde de det? Var det något annat parti som tyckte annorlunda? Då kan det handla mycket om att söka information hos kommunen och ringa och begära ut handlingar. [...] Men även att ringa till myndigheter eller berörda personer, höra vad de har att säga.⁹⁵

Kommunreportern berättar också att hon ofta söker i tidningens eget digitala arkiv för att se vad som skrivits om en fråga tidigare. Här tar hon ofta även kollegor till hjälp.⁹⁶ Detta kan man koppla till Attfield och Dowells forskningresultat från undersökningen ”Information seeking and use by newspaper journalists” som visade att journalister ofta letar i digitala arkiv för att avgöra om deras vinkel är originell. Genom att se vad andra har skrivit om en fråga kan reportern undvika att skriva samma sak en gång till och samtidigt bygga upp en kunskap och en kontext kring ämnet som han eller hon undersöker. Journalister måste enligt Attfield och Dowells undersökning också avgöra om den valda vinkeln är sann och om den har ett nyhetsvärde. Att avgöra sanningshalten i en vinkel går helt enkelt ut på att undersöka om perspektivet journalisten har valt överensstämmer med verkligheten. Kommunreportern kan till exempel inte vinkla en artikel om nedläggningen av en skola som något som enbart kommer att få negativa konsekvenser om det i själva verket är så att kommunen ska bygga en ny och bättre skola som ska ersätta den gamla. Och för att avgöra om en nyhet har nyhetsvärde försöker kommunreportern se om den berör och intresserar många av tidningens läsare.⁹⁷ Jag kommer att gå närmare in på frågan om nyhetsvärdering under avdelningen för GD:s ontologiska dimension.

Featurereporterens arbetsuppgifter skiljer sig mycket från de övriga reporternas. Så här förklarar hon själv vad som skiljer arbetet som featurereporter från arbetet som nyhetsreporter:

Största skillnaden är att man inte har någonstas att gräva direkt, jag har till exempel inget diarium att gå till, det finns ingenstans att hämta materialet. [...] Så jag försöker vara ganska kreativ i mitt skrivande, ibland är det stendött i huvudet, ibland sprudlar det.⁹⁸

⁹⁵ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

⁹⁶ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

⁹⁷ Attfield, S. & Dowell, J. (2003), ”Information seeking and use by newspaper journalists”, s. 192 f.

⁹⁸ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

Eftersom featurematerialet inte behöver behandla dagsaktuella händelser är featurereportern mindre begränsad i vilka ämnen hon kan skriva om. Hon skriver till exempel ofta historiska tillbakablickar. Det gör tidningens eget klipparkiv och stadsarkivet i Gävle till viktiga informationskällor för den här reportern. Ibland kan hon också använda sig av stadsbiblioteket i Gävle, som har en stor samling med litteratur om Gävle och Gästrikland. Featurereportern har samma krav som de övriga reporterna att skriva om ämnen och händelser som kan vinklas lokalt och därför liksom sina kollegor begränsad till att i stor utsträckning som möjligt välja lokala källor. Ibland skriver hon även så kallad nyhetsfeature, vilket innebär att hon ska fördjupa sig i en nyhetshändelse. Då är det viktigt att reda ut vad som har skrivits om ämnet tidigare, för att hon ska veta vad mer hon kan berätta för läsarna. Här är det digitala tidningsarkivet en viktig källa till information.

Featurereportern har inte heller samma tidsbegränsningar som nyhetsreporterna, som i de flesta fall ska vara klara med en artikel samma dag som de påbörjar den. Featurereporterns artiklar publiceras oftast på söndagar och hon arbetar därmed på ungefär samma sätt som en reporter på en söndagstidning. Nicholas och Martin beskriver i sin undersökning ”Assessing information needs: a case study of journalists” hur en veckobaserad arbetsrutin kan innebära att reportern, till skillnad från morgontidningsreporter, inte är lika bunden till den dagliga nyhetsströmmen utan kan ta längre tid på sig att söka fram relevant information.⁹⁹

Allmänreportern har liksom featurereportern mindre fasta rutiner för var han kan hitta nyhetsstoff, även om han har särskilt ansvar för att bevaka tekniska kontorets arbete samt konsumentfrågor. Men som hans titel antyder så ska han kunna sätta sig in i och skriva om en mängd olika ämnen.

På nåt sätt så jagar jag ju nyheter dagligen, det handlar om att ta in information om saker som vi på ett eller annat sätt har fått tag på[...]. Vi har ju våra nyhetsmöten och då kan det vara så att nyhetsdesken har fått in nånting, de kanske har sökt information själva. Sedan är mitt nästa steg, om informationen kommer från desken eller från någon annan eller om det är jag som har fått ett uppslag, så är det första jag gör en *Google*-sökning och ringer runt.¹⁰⁰

En annan informationskälla han ibland använder sig av för att kunna identifiera olika personer är Facebook. Han beskriver också att han ofta är ute för att bevaka olika händelser, till exempel en brand, och på så sätt hämtar in information genom sina egna sinnesintryck som han sedan kan använda när han skriver artikeln. Allmänreportern hade vid vår intervju vikarierat på GD sedan nio månader tillbaka och har jobbat som journalist sedan 2009. Eftersom han inte varit verksam i yrket eller på GD så länge berättar han att kollegorna är viktiga informationsresurser.

⁹⁹ Nicholas, D. & Martin, H. (1997), ”Assessing information needs”, s. 44.

¹⁰⁰ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

Alla här har ju längre erfarenhet av yrket än vad jag har och det gör ju att jag kan fråga dem om mycket, både metoder och källor. Det beror också på att de har varit Gävlebor och Gästriklandsbor längre än vad jag har och det gör att de känner folk och så. De vet var man kan vända sig för att få tag på information snabbt.¹⁰¹

Ledarskribentens arbete skiljer sig på många sätt ifrån nyhetsreportrarnas. En av hans uppgifter är att kommentera det som skrivs i tidningen ur en liberal synvinkel. Men även om lokala nyheter prioriteras så kan han också skriva om nationella eller internationella frågor. Eftersom han har ett så brett område att kommentera så gör han också en bred informationsinsamling. Andra medier är en viktig informationskälla, både radio, TV och tidningar, lokala som nationella. När det gäller att hitta faktauppgifter till ledaren så använder sig ledarskribenten i stor utsträckning av internet, där han försöker använda sig av så trovärdiga källor som möjligt. Som exempel angav han att när han skrev en ledare om pensioner använder han sig av Pensionsmyndigheten och Statistiska Centralbyrån. Kollegorna på GD är också viktiga informationsresurser, men även vänner och bekanta kan fungera som informationskällor. Han berättar att han förr använde sig mycket av olika partiers och organisationers informationsavdelningar, men att internet har ersatt en stor del av telefonsamtalen till dessa informanter.¹⁰²

Det finns också många likheter i hur GD:s journalister samlar in information, nämligen via internet och via intervjuer.

Informationsökning via internet

Alla journalister utom ledarskribenten anger att de gör en första informationssökning på *Google* när de ska skriva om ett ämne de inte vet så mycket om. Enligt Nicholas och Martins undersökning "Assesing information needs: a case study of journalists" är journalister beroende av att få tag på auktoritär och aktuell information snabbt och det framkom av intervjuerna att internet ses som det smidigaste och snabbaste sättet att få fram information.¹⁰³

Vid dessa sökningar anger reportrarna att de dels försöker att gå in på länkar med så trovärdiga avsändare som möjligt, till exempel en organisations officiella hemsida, och dels att de försöker bekräfta en uppgift hos två eller flera av varandra oberoende källor.

Det digitala uppslagsverket *Wikipedia* diskuteras av alla reportrar och ledarskribenten under mina intervjuer, trots att jag inte ställt en direkt fråga om detta ämne. Det blir under intervjuerna tydligt att de ofta reflekterar över *Wikipedias* trovärdighet, men flera är trots sin tveksamhet villiga att ta hjälp av denna källa. Den som är mest kritisk till *Wikipedia* är polisreportern som säger att han aldrig skulle kunna använda *Wikipedia* som ensam källa till exempelvis en faktaruta,

¹⁰¹ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

¹⁰² Intervju med ledarskribent [2012-02-08], Gävle.

¹⁰³ Nicholas, D. & Martin, H. (1997), "Assessing information needs", s. 47 f.

men att han däremot kan tänka sig att använda sidan till att kontrollera vissa sakuppgifter¹⁰⁴. Ledarskribenten argumenterar för att hans allmänbildning och erfarenhet av journalistyrket borde göra det möjligt för honom att avgöra om en uppgift på *Wikipedia* är felaktig och han verkar därför känna sig mer trygg att använda denna hemsida för få information än många av de andra journalister jag intervjuat.¹⁰⁵ Featurereporter berättar att hon ibland har svårt att hitta information och att hon då kan använda sig av uppgifter från *Wikipedia* eftersom det är det uppslagsverk som finns lättast tillgängligt. Men i dessa fall anger hon i sin text var uppgifterna kommer ifrån och hoppas då att läsarna själva kan utöva källkritik.¹⁰⁶

Denna osäkerhet på internetbaserade källors tillförlitlighet tas upp i Fortunati och Sarricas undersökning. De fann att journalister ser internet som ett viktigt verktyg i informationssökning och till återvinning av information, men att de samtidigt är tveksamma till källornas autenticitet.¹⁰⁷ Det är tydligt att journalisterna i min undersökning på olika sätt försöker minska denna osäkerhet, genom att i första hand välja officiella källor och genom att försöka hitta två av varandra oberoende källor.

Intervjuer

Intervjuer med ansvariga och berörda är viktiga informationskällor för alla fyra reportrar som jag talat med. Efter att googla så är förfarandet ”ringa runt” den vanligaste inledningen på en informationssökning om ett ämne som reportern inte vet så mycket om. Eftersom det alltid finns en deadline att arbeta emot anger reportrarna att de så fort som möjligt försöker få tag på de personer som kan mest. Av intervjuerna framgår det också att de gärna vänder sig till personer de vet har gett tillförlitlig information tidigare.

Allmänreportern berättar också att han försöker undvika att ringa till personer som han vet har varit svåra att intervjua vid tidigare tillfällen, just på grund av tidsbristen.¹⁰⁸

Enligt Fiona Campbells avhandling, *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news* (1996), använder sig journalister gärna av mänskliga informationsresurser hellre än materiella eller digitala. Experter, ansvariga och ögonvittnen visades sig i hennes undersökning vara viktiga informationskällor för journalister. Campbell fann även att journalisterna uppmanades av sina redaktioner att använda sig av mänskliga källor hellre än elektroniska, då det är mer tids effektivt att göra intervjuer än att

¹⁰⁴ Intervju med polisreporter [2012-02-03], Gävle.

¹⁰⁵ Intervju med ledarskribent [2012-02-08], Gävle.

¹⁰⁶ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

¹⁰⁷ Fortunati, L. & Sarrica, M. (2010), ”The Future of the Press”, s. 252.

¹⁰⁸ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

läsa igenom stora mängder material.¹⁰⁹ Och just tidsbrist lyfts som sagt fram som en viktig anledning till att journalisterna jag talat med gärna ringer upp personer som de vet är insatta i ämnet eller frågan de ska rapportera om.

Journalisternas olika arbetsuppgifter visar att de har olika motiv till att söka information, vilket Nicholas och Martin presenterade i sin undersökning "Assessing information needs: a case study of journalists". De menar att journalister söker information för att hitta faktauppgifter, för att göra en omvärldsbevakning, för att göra efterforskningar, för att sätta in ett ämne i en kontext och för att få inspiration.¹¹⁰

Den första anledningen tas upp av alla reportrar som ett viktigt motiv till att söka information. Faktauppgifter behövs i alla typer av journalistiska arbeten och liksom i Nicholas och Martins undersökning är informationssökning via internet ett vanligt sätt för GD:s reportrar att hitta faktauppgifter.

Omvärldsbevakning tas inte upp av någon av reportrarna som viktigt, men för ledarskribenten består en stor del av hans informationsinhämtning av att följa andra medier. Han behöver veta vilka frågor som diskuteras i samhället, på lokal, nationell och internationell nivå, för att kunna hålla en ideologiskt intressant diskussion på GD:s ledarsida.¹¹¹

Att göra egna efterforskningar är naturligtvis en stor del av journalisters arbete. Featurereportern ägnar en stor del av sin arbetstid till att söka fram information till sina artiklar och använder sig då av många olika typer av källor. Hon beskriver det som att hon i många fall måste "gräva" för att hitta relevant information.¹¹²

Allmänreportern berättar om ett jobb han gjorde som handlade om att det finns väldigt många gym i Gävle i relation till hur många invånare staden har. Det var en egen idé till en artikel och därmed var det upp till honom att söka fram all den relevanta information som behövdes för att skriva om detta på ett för läsarna intressant sätt, han tittade bland annat på konkurrensituationen och hur många Gävlebor som faktiskt går på gym.¹¹³

Att få fram information för att kunna sätta in nyheten i en kontext framställs som väldigt viktigt bland de journalister som jag har intervjuat. Kommunreportern måste till exempel kunna beskriva hur de politiska besluten kommer att beröra den vanliga Gävlebon och då är det viktigt att se till kontexten. Om en skola ska läggas ner, hur kommer det att påverka elever, lärare och föräldrar? Hur berörs andra

¹⁰⁹ Campbell, F. C. B. (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news*, s. 239.

¹¹⁰ Nicholas, D. & Martin, H. (1997), "Assessing information needs", s. 44f.

¹¹¹ Intervju med ledarskribent [2012-02-08], Gävle.

¹¹² Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

¹¹³ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

skolor i Gävle?¹¹⁴ Ledarskribenten vill å sin sida sätta in de politiska diskussioner som han kommenterar i en samhällskontext som kan visa på varför ett liberalt synsätt är att föredra framför andra perspektiv.¹¹⁵

Att söka information för att få inspiration till egna nyheter är ett arbetssätt som framför allt featurereportern använder sig av. Hon berättar att hon ser andra medier som en källa till inspiration och att hon på så sätt ofta kan få uppslag till artiklar.¹¹⁶

Skrivprocessen

Under skrivprocessen har journalisterna jag pratat med olika strategier för att hålla ordning på den insamlade informationen.

Featurereportern håller ofta på med flera olika jobb samtidigt och samlar även in väldigt mycket material till sina artiklar. Materialet brukar hon samla i högar på skrivbordet.

Eftersom jag gör så mycket research får jag jämt ihop alldeles för mycket material. Jag har materialet i datorn men jag skriver väldigt gärna ut det också, jag ser bättre på en papperslapp än vad jag gör på burken. På papperslappen kan jag sitta och stryka och så stryker jag i burken också.¹¹⁷

Som exempel berättar featurereportern om en faktaruta om romernas historia, där händelser som utspelats under femhundra år skulle kortas ner till några rader.¹¹⁸

Polisreportern berättar att han får mycket av sitt material i PDF-filer. När det gäller till exempel domar så har han gärna filen med domen öppen i ett fönster medan han skriver. Polisreportern tycker att det är smidigare att ha dokumenten i PDF-format eftersom det gör det lättare att få en översikt och söka i stora material. Han får också en del material, till exempel åtal, faxade till sig. Eftersom det inte står så mycket information i åtalen gör han inga understrykningar i dokumentet utan läser direkt från pappret medan han skriver.

När polisreportern gör intervjuer över telefon så gör han anteckningar direkt på datorn. Han kan använda samma dokument till intervjuer med flera personer som alla rör samma artikel. Detta dokument använder han sedan som underlag när han skriver artikeln. Gör han anteckningar för hand så skriver polisreportern främst ner nyckelord som hjälper honom att minnas kontexten och de övriga uppgifter som kom fram under intervjun.¹¹⁹

Allmänreporter berättar att han främst arbetar med sina egna anteckningar. Han gör anteckningar från intervjuer för hand i olika block som han sparar en viss

¹¹⁴ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

¹¹⁵ Intervju med ledarskribent [2012-02-08], Gävle.

¹¹⁶ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

¹¹⁷ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

¹¹⁸ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

¹¹⁹ Uppföljning av intervju med polisreporter [2012-05-02].

tid, men oftast har han anteckningarna som ett stöd och förlitar sig främst på minnesbilder av vad han sett och hört.

Jag tittar knappt alls på mina anteckningar, min handstil är bedrövlig. Jag kan på ett ungefär direkt efter en intervju se vad jag har skrivit. Framför allt är jag noga med att skriva ner vissa saker som namn, ålder och siffror ordentligt. Om jag förstår att det här verkligen är något som jag måste få ordagrant skriver jag ut det tydligare.¹²⁰

När det gäller information som han hämtat från internet så klipper han gärna ut relevanta delar och klistrar in dem längst ner i sitt textdokument. På så sätt har han informationen synlig på skärmen och slipper hoppa mellan olika fönster på datorn. Han arbetar kontinuerligt in informationen i sin text och när artikeln är färdig kan han radera den överflödiga texten som ligger kvar i botten av dokumentet. Men när det gäller större textmassor så skriver han ut informationen på papper då han liksom featurereportern tycker att det är enklare att läsa och stryka under i den utskrivna texten.

Han beskriver också olika tekniker för hur han omarbetar den insamlade informationen till en text. I vissa fall beskriver han hur han direkt kan sätta inledningen på en text och veta precis hur vad den ska handla om och kan sedan ”hamra ut” texten och i en process välja bort och flytta om olika delar. I andra fall så brukar han börja med att skriva in bra citat som han fått från olika intervjuobjekt och försöker sedan binda ihop dessa.¹²¹

Kommunreportern berättar att hon också använder sina egna anteckningar som stöd. När hon gör telefonintervjuer så brukar hon anteckna direkt i ett Word-dokument. På så sätt blir det lätt att klippa ut och klistra in citat direkt i Newspilot. Är hon ute på jobb antecknar hon däremot för hand men inte heller hon tittar så mycket på anteckningarna när hon är tillbaka på redaktionen.

Jag använder dem inte nitiskt och läser igenom alla anteckningar utan jag har det ganska bra i huvudet. Jag använder väl anteckningarna mer som stöd när jag behöver få ett citat någorlunda ordagrant.¹²²

Kommunreportern skriver sällan ut information som hon hittar på internet eller får via mail utan föredrar att läsa texten på skärmen och håller de olika webbläsarfönstren öppna medan hon arbetar med en text.¹²³

Ledarskribenten beskriver hur han brukar klippa ut information han hittar via internet in ett eget Word-dokument för att på så sätt samla de relevanta uppgifterna. Ibland skriver han även ut varifrån han hämtat informationen han klistrar in fakta i dokumentet eftersom han i många fall måste redovisa källan i sina texter.

¹²⁰ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

¹²¹ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

¹²² Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

¹²³ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

Han skriver sällan ut det här dokumentet utan har det hellre uppe på skärmen medan han arbetar med texten. Men också han skriver ut informationen när det handlar om längre texter såsom rapporter och liknande.¹²⁴

Journalisterna som jag intervjuat har alltså olika strategier för hur de organiserar sitt material under skrivprocessen. Metoden att klippa och klistra känns igen från Attfield och Dowells undersökning ”Uncertainty-tolerant design: evaluating task performance and drag-and-link information gathering for news-writing tasks”, liksom att flera av journalisterna vill skriva ut längre textsjok för att lättare kunna läsa och stryka under i texten. Det är tydligt att journalisterna såsom forskarna beskriver i sin undersökning bygger upp en egen informationsinsamling.

Frågan är om systemet NewsHarvester, som presenteras i Attfield och Dowells undersökning, skulle kunna vara ett användbart verktyg för reportrarna på GD. För ledarskribenten, som gärna klistrar in information från olika källor i ett eget textdokument, skulle det eventuellt kunna passa att använda sig av NewsHarvester eftersom han i många fall måste redovisa källan till informationen. Kommunreportern beskriver att hon helst håller webbläsarfönstren med information på öppna medan hon skriver, vilket tyder på att hon ofta behöver återgå till originaltexten. NewsHarvester skulle kunna vara ett passande verktyg för henne då hon kan få all relevant information samlad i ett dokument på skärmen men samtidigt har lätt att gå tillbaka till källan för informationen. Tanken med NewsHarvester är enligt Attfield och Dowell just att minska avbrotten i journalistens informationsinsökningsaktiviteter.¹²⁵

Organisering av råmaterialet under skrivprocessen tas upp som en del av Fiona Campbells konstruerande och tolkande regler i hennes avhandling *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news* (1996). Dessa regler styr hur informationen ska tolkas och reduceras för att passa publiken och det format som texten ska publiceras i, till exempel som en artikel på 2500 tecken. Campbell menar att dessa regler styr hur journalister filtrerar informationen till sin publik och detta kommer jag att återkomma till i avsnittet om GD:s ontologiska dimension.¹²⁶

Publicering

GD har i huvudsak två publiceringsvägar, den tryckta tidningen och GD:s hemsida. En tredje publiceringskanal som styrs helt av webbredaktionen är sändningar av nyheter på den kommersiella radiokanalen Mix Megapol. Till dessa sändningar

¹²⁴ Intervju med ledarskribent [2012-02-08], Gävle.

¹²⁵ Attfield, S. m.fl. (2008), ”Uncertainty-tolerant design”, s. 410 f.

¹²⁶ Campbell, F. C. B. (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news*, s. 239 f.

hämtas nyheter från både GD och AB och man nämner inte från vilken av tidningarna de olika nyheterna hämtas.¹²⁷

Vad som ska publiceras var och när avgörs till stor del av konkurrenssituationen med *Arbetarbladet*. Eftersom det pågår en ständig tävlan mellan dessa båda tidningar så försöker de båda vara först med en nyhet. När det gäller nyheter som båda tidningarna skriver om eller polisnotiser så publiceras dessa ofta så fort som möjligt på hemsidan, eftersom man då kan vara relativt säker på att även den konkurrerande tidningen har fått samma uppgifter. Då gäller det helt enkelt att komma först ut med nyheten. Gäller det däremot en nyhet som GD tror att de är ensamma om så sparar de den helst till tidningen och håller istället koll på *Arbetarbladets* hemsida för att se om de publicerar en artikel om samma ämne. På så sätt lurpassar tidningarna på varandra.¹²⁸

Webbredaktionen sköter både GD:s och AB:s webbsidor och de sitter i samma lokal som *Arbetarbladet*. Här jobbar sex personer med att uppdatera hemsidorna, göra radiosändningar till Mix Megapol, samt producera webbtv-inslag.

Prioriteringen av nyheter som publiceras på nätet styrs till stor del av den statistik som webben samlar in kontinuerligt. De kan nämligen med mycket liten tidsfördröjning se vilka artiklar som får flest klick, och därmed blir mest lästa. Om en artikel som man trodde inte skulle få så mycket uppmärksamhet av läsarna först publiceras en bit ner på hemsidan så kan den flyttas upp om det visar sig att den blir läst av väldigt många. På samma sätt kan webbredaktionen lätt se när en nyhet ”levt ut sitt liv” när intresset börjar svalna och färre läser den. Då är det dags att flytta ner den i nyhetsflödet.

Webbchefen har också möjlighet att välja bort artiklar från GD som han inte tycker passar att publicera på webben. Då handlar det ofta om praktiska skäl, till exempel om det är en nyhet som får ett helt uppslag i tidningen med flera små artiklar och ett antal faktarutor. Då kan det bli för mycket jobb för webbredaktionen att göra om nyheten till ett format som fungerar på webben.

En annan viktig del i webbredaktionens arbete är att uppdatera tidningarnas Facebook-sidor. Här lägger de ofta upp tips om artiklar men också foton och inlägg om vad som händer på redaktionen, till exempel när det har varit ett studiebesök. Facebook är en viktig kanal för att sprida GD:s nyheter. Webbchefen berättar att när andra börjar sprida nyheter via sociala medier så påverkar detta läsandet i väldigt hög grad. De artiklar som var mest lästa på GD:s hemsida förra året blev alla spridda på just det sättet.¹²⁹

När det gäller papperstidningen så försöker nyhetschefen under dagen lägga upp en plan över vad som ska publiceras i morgondagens tidning, men när natt-

¹²⁷ Intervju med webbchef [2012-03-07], Gävle.

¹²⁸ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

¹²⁹ Intervju med webbchef [2012-03-07], Gävle.

chefen kommer in vid halv fem och tar över ansvaret så kan alla nyheter omprioriteras.¹³⁰

Enligt nattchefen beror omprioriteringarna av nyheter även på att nyhetschefen inte vet precis hur artiklarna kommer att se ut när de är klara och att det därför kan det vara svårt att tidigt se vad som får plats var. Mycket av nattchefens tid går därför åt att flytta om och prioritera de nyheter som ska med i morgondagens tidning. Detta gör han bland annat genom att se hur mycket plats man har i tidningen, det vill säga hur många sidor den har och hur mycket annonser det är på varje sida. Utifrån hur många bilder som ska med och hur lång texten väntas bli så väljer han ett utrymme som han tror blir lagom stort för en artikel att fylla. Detta kan naturligtvis förändras under kvällen om det till exempel visar sig att artikeln blir längre eller kortare än beräknat.¹³¹

Detta arbetssätt visar på hur viktigt det är att reportrarna försöker anpassa sin text för att den ska fylla ett visst utrymme av tidningen. Planeringen är beroende av att de levererar den typ av artikel som reportern och nyhetschefen kommit överens om. Enligt Campbells avhandling, *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news* (1996), påverkar detta hur journalister måste reducera den information som de samlar in både för att passa publiken och för att fylla ett visst utrymme i tidningen.¹³² Hur journalister går tillväga när de selekterar sin information kommer jag att återkomma till i avsnittet om GD:s ontologiska dimension.

Nattchefen har två, ibland tre, redigerare som han fördelar sidorna som ska redigeras mellan. Innan han delar ut artiklarna till redigerarna korrekturläser han dem noggrant. När sidan sedan är färdig för att tryckas ögnar han igenom alla texter för att se till att avstavningar och rubriker ser bra ut innan den skickas till tryckeriet. De har deadline vid midnatt och innan dess måste alla sidorna vara klara.¹³³

GD:s sätt att publicera sina nyhetsprodukter kan kopplas till Fortunati och Sarricas undersökning ”The future of the press: insights from the sociotechnical approach”. Här tar forskarna bland annat upp olika strategier som tidningsföretag använder sig av för att hantera den ökade konkurrensen med andra informationsförmedlare. En av de strategier som medieorganisationer använder sig av är att fokusera på teknologisk konvergens och multimediala plattformar. Detta verkar var den strategi som ligger GD:s arbetssätt närmast. Genom att publicera sina nyhetsprodukter på flera olika sätt, via papperstidningen, webben, radiosändningar och i webbtv-inslag, kan de nå en större publik än om de bara hade publicerat

¹³⁰ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

¹³¹ Intervju med nattchef [2012-03-13], Gävle.

¹³² Campbell, F. C. B. (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news*, s. 238.

¹³³ Intervju med nattchef [2012-03-13], Gävle.

papperstidningen. På detta sätt kan tidningarna enligt Fortunati och Sarrica få en större motståndskraftighet mot marknadens växlingar. De menar också att detta arbetssätt kräver att nyhetsprodukten kan anpassas till flera olika typer av medier, men här tycker jag att GD har valt en annan väg.¹³⁴ Eftersom det är webbredaktionen som ansvarar för webbtv-inslag och radiosändningar så påverkas inte tidningsreportrarna nämnvärt av i vilket format deras nyheter ska publiceras. När det gäller artiklar så ska webbversionen skilja sig något från tidningsversionen, till exempel när det gäller rubrik och längd på artikeln, men i övrigt är det samma text som publiceras i båda medierna. Däremot måste GD:s och AB:s gemensamma fotografer anpassa sitt arbete för att göra det tillgängligt i flera olika format, det vill säga att i vissa fall ta både stillbilder och rörliga bilder när de är ute och fotograferar en nyhet. Webben är som sagt en egen redaktion och ansvarar, bortsett från papperstidningen, för GD:s multimediala publiceringsvägar.

Organisation av material

Alla artiklar som publiceras sparas som sagt i GD:s digitala arkiv, men de reportrar som jag intervjuat berättar att de också har egna system för att spara sitt material. Polisreportern berättar att han skapar olika mappar på sin dator där han sparar uppgifter om till exempel kriminella personer i Hofors. I mappen samlar han uppgifter och bilder om de personer han skrivit om som har kopplingar till Hofors. Han har liknande mappar för Gävle och Sandviken. Om han har handlingarna i PDF-form så sparar han även hovrättsdomar och förundersökningar på sin dator, annars sparar han det han anser vara viktigt i pappersform. Telefonnummer till olika intervjupersoner samlar han i sin iPhone som han använder i arbetet.¹³⁵

Allmänreportern berättar att han sparar vissa artiklar i Word-dokument på sin dator. Han förklarar att han ibland tror att det kan finnas fler vinklar på en nyhet han skrivit om och därför vill han ha kvar uppgifterna för att kunna gå tillbaka och skriva om det igen. När det gäller siffror och statistik så lägger han in de här uppgifterna i Excel-dokument. Telefonnummer till olika personer lägger han ibland in i tidningens mailsystem, Outlook, där han har skapat en egen telefonlista. Men i de flesta fall sparas telefonnumren bara på papperslappar på skrivbordet.¹³⁶

Featurereporter berättar att hon sparar på en del artiklar som hon skrivit. Då klipper hon ut dem ur tidningen och lägger dem i en särskild hög på sitt kontor. I övrigt så behöver hon oftast inte spara på information och kontaktuppgifter, eftersom hon sällan gör uppföljningar på ämnen hon skriver om.¹³⁷

Kommunreportern förklarar att hon sparar sina Word-dokument med anteckningar om det handlar om något som hon tror att hon kommer att skriva om igen.

¹³⁴ Fortunati, L. & Sarrica, M. (2010), "The Future of the Press", s. 252 f.

¹³⁵ Intervju med polisreporter [2012-02-03], Gävle.

¹³⁶ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

¹³⁷ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

Sina anteckningsblock brukar hon spara omkring ett halvår innan och kastar dem. Telefonnummer till olika intervjupersoner sparar hon i en Excel-fil på sin dator.¹³⁸

Ledarskribenten river ut sina artiklar och sparar dem i en hög på sitt kontor. Om han behöver gå tillbaka och titta på något han skrivit tidigare så tycker han att det är lättare att leta i sin egen hög än att söka i tidningens digitala arkiv.¹³⁹

Enligt Attfield och Dowells undersökning ”Uncertainty-tolerant design: evaluating task performance and drag-and-link information gathering for news-writing tasks”, bygger journalister i samband med sitt arbete upp en informations-samling kopplad till just den artikel och det ämne som de arbetar med för stunden.¹⁴⁰ Det blir genom mina intervjuer tydligt att flera av de journalister jag talat med ser det som betydelsefullt att spara på sina informations-samlingar för att kunna återkomma till dessa om de skulle skriva om samma ämne igen. Även om informationen troligtvis skulle kunna hittas igen så ses den personliga informations-samlingen som ett praktiskt sätt att spara på viktig information.

Återkoppling

Nyhetsdesken tar varje dag emot positiv och negativ kritik om tidningen från dess publik. Det kan till exempel handla om fel i artiklarna eller om missar som gjorts i redigeringen, till exempel att ett korsord inte kommit med. Om nyhetschefen ser det som relevant så diskuterar han ibland kritiken med den ansvarige reportern i enrum, medan beröm gärna delas ut under morgonmötet.¹⁴¹

Reportrarnas jobbtelefonnummer och mailadress publiceras alltid i samband med deras artiklar i papperstidningen och på webben, vilket gör det möjligt för läsarna att komma i kontakt med reportrarna. Samtliga reportrar som jag talat med uppger dock att det är relativt ovanligt att läsare hör av sig direkt till dem, men att de ibland får beröm eller nyhetstips via mail eller telefonsamtal.

Då är kommentarsfälten på hemsidan en mer användbar kanal för att fånga upp läsarnas reaktioner. Alla de journalister som jag intervjuat berättar att de läser kommentarerna kopplade till deras artiklar.

Webbredaktionen ansvarar också för att kontrollera alla läsarkommentarer innan de publiceras på respektive tidnings hemsida. Sedan årsskiftet 2011-2012 har GD speciella kommentarsregler som avsändaren måste följa och godkänna innan han eller hon kan skicka sin kommentar. Varje kommentar kontrolleras i nästa steg av webbredaktionen för att se om den bryter mot någon av dessa regler.¹⁴²

GD:s kommentarsregler lyder som följer:

¹³⁸ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

¹³⁹ Intervju med ledarskribent [2012-02-08], Gävle.

¹⁴⁰ Attfield, S. m.fl. (2008), ”Uncertainty-tolerant design”, s. 411.

¹⁴¹ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

¹⁴² Intervju med webbcchef [2012-03-07], Gävle.

Grundregeln är att du ska respektera de personer som omnämns i våra artiklar, liksom de personer som deltar i debatten genom kommentarer på sajten.

Kommentarer som inte har att göra med innehållet i artikeln tar vi bort.

Vi publicerar sakliga inlägg som håller god ton och ett värdat språk. Däremot tar vi bort kommentarer som är kränkande eller som uppmanar till brottslighet. Vi tillåter inte heller sexistiska eller rasistiska inlägg eller påhopp på politisk eller religiös tillhörighet.

Du får länka till andra sidor i din kommentar men bara om det är relevant för artikelns innehåll och för diskussionen.

Kommentarer som namnger personer som inte har namngivits av *Gefle Dagblad* tas bort. Likaså gäller för kommentarer som leder till att personer som inte har namngivits kan identifieras.

Vi tar inte in kommentarer med upphovsrättsskyddat material.

Dina kommentarer kan komma att användas i pappersversionen av *Gefle Dagblad*.

Vi förbehåller oss rätten att redigera dina kommentarer, till exempel korta ner dem eller helt ta bort dem om de strider mot våra regler

Du kan skriva under signatur men för att dina kommentarer ska publiceras vill vi ändå ha ditt namn och din e-postadress.¹⁴³

Webbchefen berättar att kommentarerna är något som ofta diskuteras på redaktionen och om han eller den person som ansvarar för att kontrollera kommentaren känner sig osäker så kan de kontakta nyhetschefen, som är ansvarig utgivare för kommentarerna. Vissa kommentarer skickar de också vidare till reportern som ansvarar för den kommenterade artikeln.

De som arbetar på webbredaktionen svarar också på kommentarer när de tycker att det är nödvändigt. Det kan till exempel handla om att en läsare påpekar en felaktighet i en text. Om läsaren har rätt så korrigeras först texten, därefter publiceras kommentaren samt ett svar från webbredaktionen där man tackar för synpunkten och berättar att felet har blivit åtgärdat.¹⁴⁴

Ledarredaktionen på GD ser läsarkommentarerna som en viktig del av kommunikationen med läsarna. Ledarskribenten går till exempel i vissa fall in och svarar på kommentarerna som är kopplade till hans ledare, vilket de övriga journalisterna jag talat med sällan gör. Ledarredaktionen har dessutom nyligen börjat lyfta in webbkommentarer i anslutning till ledaren i papperstidningen, vanligtvis kommentarer som går emot ledarskribentens egna åsikter. Detta dels för att de vill visa att de tar läsarnas kommentarer på allvar och dels för att få läsarna att engagera sig och ta ställning för eller mot en fråga.¹⁴⁵

Återkoppling från mediers publik är enligt Fortunati och Sarrica viktigt för medieföretagens produktion av nyheter. Reaktionen på företagets output, det vill säga nyhetsprodukter, är viktigt för att kunna veta vad som krävs för att skapa nyhetsprodukter som intresserar publiken.¹⁴⁶

¹⁴³ *Gefle Dagblads* hemsida, [2012-03-17].

¹⁴⁴ Intervju med webbchef [2012-03-07], Gävle.

¹⁴⁵ Intervju med ledarskribent [2012-02-08], Gävle.

¹⁴⁶ Fortunati, L. & Sarrica, M. (2010), ”The Future of the Press”, s. 248.

Sammanfattning

I detta avsnitt har jag alltså presenterat journalisterna på GD:s olika informations- och kommunikationssystem samt deras informationsresurser, utifrån deras arbetsprocess. Jag kommer här att sammanfatta mina resultat från denna del av undersökningen.

Informationssystem

I min uppsats definierar jag informationssystem som gemensamma system där man samlar information som är viktig för arbetet inom min valda domän. För GD:s del är ett viktigt informationssystem tidningens digitala arkiv. Det blir under mina intervjuer tydligt att detta arkiv används av tidningarnas journalister i hög utsträckning och i flera delar av arbetsprocessen, både vid nyhetsvärdering och vid informationsinsamling.

Även det redaktionella systemet Newspilot kan ses som ett informationssystem då det samlar all information om det dagliga nyhetsarbetet. Genom Newspilot kan nyhetschef och nattchef få en överblick över vad som ska publiceras i morgondagens tidning samtidigt som reportrarna enkelt kan se vad vilka texter de förväntas producera under dagen. Newspilot används i alla delar av nyhetsprocessen, från planering till utskrift och publicering. På så sätt binder det samman olika delar i produktionen, till exempel nyhetsdesken, webbredaktionen och fotoredaktionen. Utöver detta finns också personalscheman samlade i detta system.

Kommunikationssystem

I min undersökning har jag fokuserat på kommunikationssystem som används av GD:s journalister för att kommunicera med kollegor, sina källor och sin publik. Det visade sig att mycket av kommunikationen mellan journalisterna och deras kollegor sker via direktkontakt, till exempel på morgonmötet, eller via mail och telefon. Mail och telefon används i större utsträckning när journalisterna behöver kontakta kollegor som inte är på plats på huvudredaktionen i Gävle, till exempel webbredaktionen eller kollegor på lokalredaktionen i Sandviken.

Även det redaktionella systemet Newspilot är en viktig del av kommunikationen mellan journalisterna på GD. Genom Newspilot kan till exempel nyhetschefen kommunicera med reportern om vilken typ av artikel han eller hon ska skriva genom att lägga in information och anvisningar i jobbmappen kopplad till artikeln. Nyhetschefen kan samtidigt signalera till fotoredaktionen att han vill att en fotograf följer med reportern på det här jobbet, genom att markera jobbmappen med en röd färg.¹⁴⁷ Det finns också en möjlighet att chatta med sina kollegor via

¹⁴⁷ Intervju med nyhetschef [2012-03-06], Gävle.

det redaktionella systemet Newspilot, men det var ingen av de jag intervjuade som angav detta som ett vanligt kommunikationsmedel.

När det gäller kommunikationen mellan journalisterna och deras informationskällor så består den oftast av intervjuer. Av min intervjustudie framgår det att intervjuerna antingen görs ansikte mot ansikte eller över telefon. Polisreportern sköter till exempel det mesta av sin kommunikation med polisens presstalesman över telefon medan kommunreportern ofta träffar sina källor vid sammanträden och kommunfullmäktigmöten. Kommunikationen kan också bestå av direkt överföring av information via olika dokument, vilket vanligtvis görs via mail eller fax.

Nyhetscheferna sköter en stor del av kommunikationen både med tipsare och med tidningens publik, då de tar emot telefonsamtal, fax, brev och mail vid nyhetsdesken. Nyhetsdesken fungerar på så sätt som ett filter för den kommunikation som sker mellan GD och dess omvärld.

En annan viktig kommunikationsväg vad gäller GD:s kommunikation med sin publik är webbens kommentarsfält. Här kan läsaren lämna kritik, beröm och tips på vidare artiklar i ämnet. Kommentarsfälten möjliggör också en tvåvägskommunikation mellan publiken och GD, då tidningen på ett smidigt sätt kan svara direkt på läsarnas kommentarer. Detta kan vara svårare om ett klagomål kommer in till exempel per brev eller fax.

Genom papperstidningen ges det också möjlighet till att kommunicera med redaktionen eller tidningens reportrar, bland annat genom att man anger reporterens mail och telefonnummer i samband med deras artiklar. Men eftersom mina intervjuer visar på att relativt få personer hör av sig direkt till reportrarna så kan man kanske dra en slutsats om att det är ett längre steg att ta att ringa upp eller maila en person om en artikel än att skriva in en anonym kommentar på tidningens hemsida.

En annan kommunikationsväg som finns mellan GD och dess publik är det sociala nätverket Facebook. Denna kommunikation sköts enbart av webbredaktionen och här lägger de bland annat ut länkar till artiklar på GD:s hemsida. Enligt webbchefen är denna kommunikationsväg väldigt viktig för att sprida GD:s artiklar.¹⁴⁸

Informationsresurser

Mina intervjuer visar på att journalisterna på GD använder sig av många olika typer av informationsresurser i sitt arbete. Kollegor lyfts fram som en viktig resurs av många av mina intervjupersoner, vilket tyder på att man försöker ta till vara på den ackumulerade kunskap som med åren byggts upp på tidningen. Många reportrar jag pratat med sparar mycket av sina uppgifter för senare behov, vilket gör att de bygger upp egna informationsbanker. Samtidigt bidrar uppdelningen av bevak-

¹⁴⁸ Intervju med webbchef [2012-03-07], Gävle.

ningsområden mellan journalisterna till att de bygger upp relationer till de källor som de ofta kommer i kontakt med i sitt arbete. På så vis skapar de med tiden ett kontaktnät med intervjupersoner. Utifrån detta perspektiv blir journalisterna på tidningen själva en viktig informationsresurs.

Mycket av de informationsresurser som journalister använder sig av är i dag tillgängliga via internet. Att googla tas upp som ett vanligt förfaringssätt vid informationssökning vid mina intervjuer. Men urvalet av länkar som man sedan använder sig av tyder på att det fortfarande är officiella källor som gäller, även om informationsavdelningarna på myndigheter och liknande i dag har ersatts av hemsidor. Även det digitala uppslagsverket *Wikipedia* diskuteras vid mina intervjuer och även om reportrarna inte litar helt på denna källa blir det vid intervjuerna tydligt att de ändå använder den, i olika hög utsträckning.

När det gäller intervjuer ringer journalisterna gärna upp den person som de tror har mest kunskap i området. Inte sällan har dessa källor plockats ihop under årets lopp då journalisten har samlat på sig ett gäng trovärdiga källor som är lätta att få tag i och inte har något emot att uttala sig. Reportrarna bygger på så sätt upp relationer till källor som verkar inom det område som journalisten har ansvar för att bevaka.

Andra informationsresurser som finns tillgängliga på GD är klipparkivet och läggkällaren, men ingen av dessa verkar användas i någon större uträkning av de journalister som jag har intervjuat. Undantaget är featurereportern som ofta söker i klipparkivet efter material och bilder till sina artiklar. Men som jag tidigare nämnt är klipparkivet svårt att hitta i och det är möjligt att många journalister på GD drar sig för att använda det.

Läggkällaren, där man sparar ett exemplar av varje utgiven tidning, tas inte upp av någon av mina intervjupersoner som en viktig informationsresurs. Men det skall kunna vara en viktig källa till information om de skulle behöva hitta något som skrivits i tidningen innan 1992, då man gick över till det digitala arkivet.

Tidningarnas Telegrambyrå, TT, är en viktig informationsresurs då de förser GD med inrikes- och utrikesnyheter. TT:s artiklar kan också fungera som inspiration till egna artiklar, då en nationell artikel kan göras om och vinklas lokalt. Även andra medier är viktiga resurser då det gäller omvärldsbevakning och inspiration till egna nyheter. Konkurrenssituationen med framför allt *Arbetarbladet* gör det viktigt att hålla koll på vad andra medier rapporterar om.

Andra informationskällor som tagits upp av featurereportern är stadsbiblioteket i Gävle, som har en stor samling med litteratur om Gävle och Gästrikland, och Gävles stadsarkiv, där hon kan hitta information till sina artiklar med historiskt material.¹⁴⁹

¹⁴⁹ Intervju med featurereporter[2012-03-08] Gävle.

Gefle Dagblads ontologiska dimension

I detta avsnitt ska jag undersöka domänen *Gefle Dagblads* kunskapsområde, det vill säga dess ontologiska dimension. Detta gör jag genom att studera hur nyhetsvärderingen på tidningen går till.

GD utför ingen vetenskaplig forskning inom ett visst område men har ändå ett väldigt tydligt avgränsat kunskapsområde. Företagets mål är alltså att producera nyheter som intresserar dess publik, det vill säga boende i Gävle och de närliggande kommunerna Sandviken, Hofors, Ockelbo och Älvkarleby. Därmed är de områden som GD undersöker och inhämtar sin information från främst ämnen och händelser som inträffar inom eller berör deras bevakningsområde.

Men hur väljs ämnen och händelser ut till nyhetsstoff? Redaktionen på GD måste ständigt göra nyhetsvärderingar för att avgöra vad som är värt att bevaka och inte. Vad som ses som viktigt för medier att bevaka och beskriva för sin publik avgörs av flera olika aspekter. Stig Hadenius, Lennart Weibull och Angela Wadbring lägger i sin bok *Massmedier* (2008) fram en teori om att man kan studera hur en nyhetsvärdering fungerar genom att undersöka vilka händelser som presenteras i medierna. Detta menar de ger en genomlysning av journalistens roll. Om det finns klara och allmänt accepterade normer för vad en nyhet är på arbetsplatsen så finns det väldigt lite utrymme för enskilda journalister att göra en nyhetsvärdering. Är normerna kring vad som räknas som en nyhet däremot mer diffusa finns det större möjligheter för journalisterna att göra egna värderingar av nyheten.

Det är således uppenbart att nyhetsbegreppet är nära förknippat med det system som nyhetsföretaget arbetar i; den kulturella, ekonomiska och politiska miljön som omger nyhetsförmedlingen.¹⁵⁰

Som jag tidigare har nämnt är journalisterna på GD i stort sett självgående när det gäller nyhetsvärdering då de vanligtvis har egna bevakningsområden som de ansvarar för. Det skulle enligt Hadenius, Weibull och Wadbring innebära att det inte finns några tydliga regler för vad som utgör en nyhet på GD, men mina intervjuer visar snarare på att stor tillit sätts till journalisternas egna erfarenheter och kunskaper om området de bevakar.¹⁵¹ Värderingen sker sällan på nyhetschefsnivå, utan alla journalister anställda på tidningen bidrar tillsammans med att utforska vad som är en bra nyhet och inte.

Fiona Campbell kommer fram till en liknande slutsats i sin avhandling *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news* (1996), då hon såg att utvärderande regler styr vilka ämnen

¹⁵⁰ Hadenius, S., Weibull, L. & Wadbring, I. (2008), *Massmedier*, s. 302.

¹⁵¹ Hadenius, S., Weibull, L. & Wadbring, I. (2008), *Massmedier*, s. 302.

och händelser som anses vara viktiga att bevaka. Campbell menar att reportrarna gör denna utvärdering med utgångspunkt i sin egen kunskap och erfarenhet om ämnet i kombination med den organisatoriska policy som råder på redaktionen.¹⁵²

En redaktion som arbetar på den motsatta änden av skalan skulle kunna vara tidningen *The Times* i London som beskrivs av Attfield och Dowell i deras undersökning ”Information seeking and use by newspaper journalists”. Enligt denna undersökning avgörs vilka nyheter som ska bevakas i ett redaktörsmöte. Varje redaktör fördelar sedan nyheterna på journalisterna i respektive sektion. Då beskriver redaktören när artikeln ska vara färdig, hur lång den ska vara samt ur vilken vinkel som journalisten ska skriva artikeln. Att välja en vinkel innebär att ange ur vilket perspektiv en nyhet ska skildras. Journalisten provar sedan om vinkeln håller för att skriva nyheten. Gör den inte det så kan nyhetsredaktören besluta att vinkeln ska ändras. Här har redaktören alltså en större del av ansvaret för vinkeln som väljs, det vill säga vad i en nyhet som är värt att beskriva och vad som ses som mindre viktigt. På så sätt får journalisterna mindre möjlighet att komma med egna uppslag till artiklar och är därmed mindre fria att göra en egen bedömning av nyhetsvärdet, jämfört med journalisterna på GD.¹⁵³

Hadenius, Weibull och Wadbring beskriver också en modell av kommunikationsforskaren Henk Prakke som visar på hur nyhetsvärdet hos en händelse påverkas av rumsligt, kulturellt och tidsmässigt avstånd. Ju längre bort en händelse inträffar inom ett eller flera av dessa avstånd desto mindre troligt är det att en händelse uppfattas som en nyhet. Den händelse som pågår just nu, i närheten av redaktionen och dess publik och som berör denna publik får därmed störst nyhetsvärde. Det är dessa avstånd som Prakke menar avgörande för vad som väcker identifikation och intresse hos publiken.

Mina intervjuer visar att nyhetsvärderingen till stor del görs i förhållande till det avstånd som beskrivs av Prakke. Polisreportern räknar upp flera kriterier som avgör vad han ser som viktigt för GD att bevaka.

Som lokaltidning är kanske det viktigaste det lokala. En annan viktig del av en nyhet är hur aktuell den är. Om det hände igår är det naturligtvis mer angeläget än om det hände förra veckan. Och hur ovanligt det är. Det är sådant som jag tittar mycket på.¹⁵⁴

Aktualitet lyfts alltså fram som en viktig aspekt för nyhetsvärdering i mina intervjuer, och konkurrenssituationen med andra medier gör än mer angeläget att vara först med en nyhet.

¹⁵² Campbell, F. C. B. (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news*, s. 238.

¹⁵³ Attfield, S. & Dowell, J. (2003), ”Information seeking and use by newspaper journalists”, s. 192ff.

¹⁵⁴ Intervju med polisreporter [2012-02-03], Gävle.

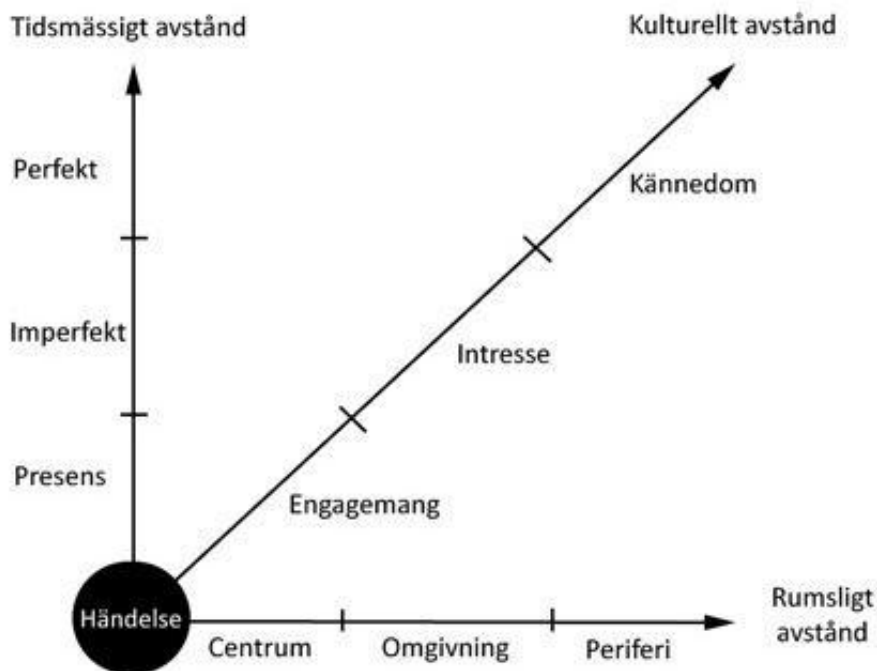

Fig 1

*Dimensioner hos nyhetsvärdet.*¹⁵⁵

Källa: *Prakke, Henk(1969), Kommunikation de Gesellschaft*

Att en nyhet ska vara lokal ses som centralt för både nyhetschefen och reporterarna. Featurereportern berättar att hon ibland kan begränsas av detta krav, att hon måste välja bort intressanta idéer till artiklar eftersom det inte går att hitta någon berörd eller kunnig person kopplad till ämnet som finns i Gävle eller Gästrikland.¹⁵⁶

Den enda person jag intervjuat som inte behöver fokusera lika hårt på den lokala vinkeln är ledarskribenten. I och med att hans uppgift är att kommentera nyheter ur ett liberalt perspektiv så lyfter han ofta blicken och skriver om nationella och internationella frågor.

Vi ser oss som en del av redaktionen, vi är alltid med på redaktionsmötena och gör en journalistisk nyhetsvärdering av det vi skriver om. [...] Men vi ledarskribenter har ett mycket större utbud av nyhetsbedöma eftersom vi skriver både lokalt och om nationella frågor och utrikesfrågor.¹⁵⁷

¹⁵⁵ Hadenius, S., Weibull, L. & Wadbring, I. (2008), *Massmedier*, s. 304.

¹⁵⁶ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

¹⁵⁷ Intervju med ledarskribent [2012-02-08], Gävle.

Lokala frågor ska prioriteras, men det kan ibland vara svårt att föra en politisk eller ideologisk diskussion kring lokala nyheter. Ledarskribenterna är dessutom mer självständiga än reportrarna i och med att de rent praktiskt har en egen redaktion där de själva avgör ämnen, väljer ut material och redigerar sina sidor.¹⁵⁸

Av intervjuerna framgår också att GD har ett stort fokus på just Gävlenyheter, snarare än nyheter som rör hela Gästrikland. Detta beror på att de flesta av GD:s läsare finns i tätorten Gävle och att de har färre prenumeranter i de närliggande kommunerna Sandviken, Hofors, Ockelbo och Älvkarleby, som också ingår i deras bevakningsområde. Även detta påverkar nyhetsvärderingen då Gävlenyheter ges större utrymme i tidningen och på webben.

Den rumsliga axeln på Prakkes modell är alltså av stor vikt, men även den kulturella aspekten framstår som viktig enligt resultaten från mina intervjuer. Stort fokus läggs nämligen på vad reportrarna och nyhetschefen tror att läsarna vill ha, alltså vilka nyheter de skulle vara intresserade av. I Prakkes modell går skalan från engagemang till intresse och slutligen kännedom.

Nyhetschefen ger exempel på sådana ämnen som man på GD tror berör och intresserar många läsare, nämligen landstingsnyheter, kommunnyheter, skolnyheter, trafiknyheter och polisbevakning. Landstingsnyheter handlar ofta vårdfrågor, vilket liksom kommun-, skol- och trafiknyheter påverkar många läsare i deras vardag.¹⁵⁹

Den enda journalisten som inte anser att läsarnas intressen styr vad hon skriver om är featurereportern. Detta hänger samman med att hennes arbetsuppgifter skiljer sig mot de andra reportrarnas eftersom hon inte har samma krav på aktualitet i det hon skriver om utan att hennes kreativitet är mer styrande vid val av ämne. Därmed påverkas featurereportern främst av den rumsliga aspekten av Prakkes modell och även den kulturella axeln. Hon vill naturligtvis att det hon skriver om ska engagera och intressera läsarnas, men utgår alltså från sina egna intresseområden och inte läsarnas.¹⁶⁰

Prakkes modell stämmer alltså bra in på nyhetsvärderingen som görs på GD, nämligen att kulturella, geografiska och tidsmässiga avstånd avgör hur stort nyhetsvärde en händelse eller ett ämne har. Medieforskaren Håkan Hvitfelt har vidareutvecklat denna modell genom en undersökning av vilka nyheter som publiceras på tidningarnas förstasidor. Han fann ett antal aspekter som ökar sannolikheten för en händelse att betraktas som en nyhet och menar att en nyhetsartikel har större chans att bli publicerad om den behandlar:

¹⁵⁸ Intervju med ledarskribent [2012-02-08], Gävle.

¹⁵⁹ Intervju med nyhetschef [2102-02-06], Gävle.

¹⁶⁰ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

1. politik, ekonomi samt brott och olyckor och
2. om det är kort geografiskt avstånd
3. till händelser och förhållanden
4. som är sensationella och överraskande,
5. handlar om enskilda elitpersoner
6. och beskrivs tillräckligt enkelt
7. men är viktiga och relevanta,
8. utspelas under kort tid men som del i ett tema
9. samt har negativa inslag
10. och har elitpersoner som källor¹⁶¹

Även denna modell har mycket gemensamt med den nyhetsvärdering som görs på GD. Ett exempel på detta är att polisnyheter ges stort utrymme i tidningen. Så här säger nyhetschefen.

Polisbevakningen är en sak som intresserar väldigt många även om det berör väldigt få. [...] Trafikmiljön och sådär är en sak som berör precis alla, medan vem som har stulit vems bil egentligen bara berör den som äger bilen. Men det är sånt som vi ändå vet att folk läser, så då kanske man ger det mer utrymme än vad det skulle förtjäna om man bara ser till hur många som berörs.¹⁶²

Detta kan man koppla samman med Håkan Hvitfelts teori om att nyheter som berör politik, ekonomi, brott eller olyckor ofta betraktas som viktiga. Nyhetschefen berättar också att händelser som kan relateras till Hvitfelts fjärde punkt, är sensationella och överraskande, anses ha läsvärde.

Sedan vill man väl alltid ha någon oväntad nyhet och det kan vara allt ifrån djurhistorier till stopp i avloppet. Något lite äckligt ibland är också bra, kanske nån som har sett en rätta i köket.¹⁶³

Nyhetschefen anser att lättsamma och oväntade nyheter behövs för att bryta av mot artiklarna med mer seriöst innehåll.¹⁶⁴ Även polisreportern berättar att han gärna tar upp polisnyheter av en lite mer lättsam natur, då han tycker att även oväntade och lite lustiga händelser har ett nyhetsvärde.

Ofredanden inbegriper ofta någon form av mänsklig interaktion som kan vara lustig, det kan vara en konflikt med en granne, det kan vara någon som tagit illa upp. Det blir väldigt läst, folk engageras av konstiga saker.¹⁶⁵

Ingen av journalisterna jag pratar med tar upp att det är viktigt att en nyhet handlar om eller har enskilda elitpersoner som källor. En elitperson är någon som har till exempel stor politisk eller ekonomisk makt. Flera, fyra av åtta intervjuade journalister, säger däremot att de vill stå på de maktlösa människornas sida

¹⁶¹ Hvitfelt, H. (1985), *På första sidan*, s. 18.

¹⁶² Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

¹⁶³ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

¹⁶⁴ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

¹⁶⁵ Intervju med polisreporter [2012-02-03], Gävle.

gentemot auktoriteter. Allmänreporter ser det till exempel som en demokratisk uppgift att ställa elitpersoner till svars för sina handlingar.

Jag vill gärna se att folks värld blir lite större av att läsa tidningen, jag gillar sånt som skapar diskussion och reflektion. Och att granska personer som kanske missbrukar sin makt och sitt förtroende. Det är viktigt, inte för att skada personer utan för att människor ska få veta att folk missbrukar det förtroende de får. Också för att de ska kunna kräva ansvar av de här personerna, både hos myndigheter och politiker men också av företag som betar sig illa.¹⁶⁶

Men enligt Hvitfelt handlar denna punkt inte enbart om elitpersoner utan att det är viktigt att personifiera nyheter, det vill säga att en artikel som handlar om enskilda personer har större nyhetsvärde än en artikel som inte gör det.¹⁶⁷ Detta beror på flera olika orsaker. En förklaring är att det är lättare för läsare att identifiera sig med enskilda personer än ett kollektiv. Utan en person som kan beskriva en händelse eller ett skeende blir nyheten väldigt abstrakt och svår för läsaren att ta till sig. En annan anledning är enligt Hvitfelt att intervjun är ett så viktigt arbetsverktyg för journalister, ibland till och med den enda möjliga metoden för en reporter att få fram information. Att intervjuer leder till artiklar och reportage om enskilda är därför inte så konstigt.¹⁶⁸

Att personifiering är viktigt blir tydligt genom flera av mina intervjuer. Intervjuer är som sagt en viktig metod för informationsinsamling för reporterna på GD och det är sällan som en artikel kan skrivas utan kommentarer eller uttalanden från en eller flera personer. Så här säger featurereportern.

Ja, helt klar, det ingår ju att reportagen bygger på en människa, sedan om det är ett personporträtt eller bara en källa...[...] Eller nästan alltid, det kan väl hända nån enstaka gång att jag bara använder historiskt material men oftast är det någon person med, en sakkunnig.¹⁶⁹

En annan av Hvitfelts aspekter som tas upp av journalisterna är att informationen i artiklarna ska vara lätt för läsaren att ta till sig, alltså beskrivas tillräckligt enkelt. Därför förenklas ofta informationen som hämtas in av journalisten, dels för att koncentrera innehållet och dels för att göra den så lättbegriplig som möjligt.¹⁷⁰ Detta är en aspekt av nyhetsarbetet som diskuteras av Fiona Campbell i hennes doktorsavhandling *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news* (1996). Hon menar att nyhetsreportrar väljer ut information utifrån sin tilltänkta publik. När journalisten anser sig ha tillräckligt mycket information börjar han eller hon att sovra i sitt material för att välja ut vad som ska användas i konstruktionen av nyhetsprodukten. Vid denna

¹⁶⁶ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

¹⁶⁷ Hvitfelt, H. (1985), *På första sidan*, s. 211.

¹⁶⁸ Hvitfelt, H. (1985), *På första sidan*, s. 30.

¹⁶⁹ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

¹⁷⁰ Hvitfelt, H. (1985), *På första sidan*, s. 18.

tidpunkt selekteras, tolkas och förändras informationen. Journalisten formulerar sin nyhetsprodukt efter den bild han eller hon har av den avsedda publiken.¹⁷¹

Det blir under mina intervjuer tydligt att reportrarna på GD gör en sådan för-
enkling av sitt insamlade material och att de då utgår från sina uppfattningar om
läsarna. Så här säger kommunreportern, allmänreportern och featurereportern:

Jag försöker välja ut det som är lättförståeligt och presentera en enkel historia för läsarna. Jag
väljer bort oväsentliga detaljer, när man skriver om kommunen är det ofta väldigt komplicerat
att beskriva exakt hur beslutsgången för ett ärende går till och exakt vad en nämnd gör. Jag
försöker förenkla så mycket som möjligt.¹⁷²

Först och främst så handlar det om att klä de uppgifter jag får i en någorlunda ny språkdräkt.
Det gäller att göra saker vardagliga och se till att ingen blir exkluderad. Under min utbildning
fick vi lära oss att man ska skriva så att en tolvåring kan förstå din text.¹⁷³

Det ska gå in i huvudet på dem, det ska vara lättillgängligt. [...] Nu skriver jag lite längre än
vad nyhetsreportrarna oftast gör och därför är det extra viktigt att man orkar till slutet. Det ska
inte kännas långt när man väl börjar läsa, det ska vara lättamt. Inte en massa krångliga ord
eller bisatser, nej, det ska vara rakt på sak.¹⁷⁴

Featurereportern förklarar att hon är tvungen att välja bort informationen eftersom
hon omöjligt skulle kunna få plats med allt det material som hon samlar in till
varje artikel.

Som jag sa tidigare så samlar jag in otroligt mycket information[...] och där gäller det ju att
jag paketerar den på ett snyggt sätt till mina läsare. Jag drar russin ur kakan så att säga och
serverar dem, jag kan inte servera hela fatet för då storknar folk. De ska ha den viktigaste, in-
tressantaste, roligaste informationen jag kan ge dem, inte det andra.¹⁷⁵

Detta hänger också samman med Campbells redaktionella regler som styr nyhets-
produktionen. Enligt Campbell bidrar förenklingen av informationen till att tillgo-
dose publikens basala förståelsenivå och samtidigt uppnå redaktörens krav på att
artikeln ska vara i rätt storlek för att kunna fylla en viss lucka i papperstidning-
en.¹⁷⁶

Flera journalister som jag intervjuat anser att deras egna intressen till stor del
styr vad de skriver om, vilket kan vara ett problem med tanke på att de alla har en
liknande bakgrund och utbildning. Detta är en fråga som jag återkommer till i
avdelningen för den epistemologi som råder på GD.

¹⁷¹ Campbell, F. C. B. (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, media-
tion and interpretation of news*, s. 237.

¹⁷² Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

¹⁷³ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

¹⁷⁴ Intervju med featurereporter [2012-08-08], Gävle.

¹⁷⁵ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

¹⁷⁶ Campbell, F. C. B. (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, media-
tion and interpretation of news*, s. 238.

Sammanfattning

I detta avsnitt har jag redogjort för GD:s ontologiska dimension, det vill säga deras kunskapsområde. Eftersom GD är ett medieföretag som producerar nyheter riktade till boende i Gävle och närliggande kommuner blir det område som de samlar in information från deras bevakningsområde. Men för att avgöra vad som ska beskrivas i tidningen gör GD kontinuerligt nyhetsvärderingar.

Mina intervjuer visade på att nyhetsvärdet av en händelse avgörs av flera olika faktorer, bland annat kulturellt, rumsligt och tidsmässigt avstånd. Dessa faktorer beskrivs i en modell av Henk Prakke och den hade många likheter med den nyhetsvärdering som görs på GD. En annan modell som jag använde mig av har tagits fram av Håkan Hvitfelt och även här beskrivs flera faktorer som GD:s journalister utgår ifrån i sin nyhetsvärdering, till exempel att nyheten ska beröra brott eller olyckor, vara enkla att personifiera, kunna beskrivas på ett enkelt sätt för läsarna och att de ska vara sensationella eller ovanliga.

Intervjuerna visar på att journalisternas arbetsuppgifter till stor del påverkar deras nyhetsvärdering och vilka faktorer som de såg som avgörande i sitt urval. Featurereportern var till exempel mindre bunden av kravet på att nyheten ska vara aktuell, medan ledarskribent inte behövde begränsa sitt urval till att bara gälla lokala nyheter som berör Gävle och Gästrikland.

Gefle Dagblads epistemologiska dimension

I detta avsnitt ska jag undersöka hur domänen GD skaffar sig kunskap om den ontologiska verklighet som jag just har beskrivit, det vill säga vilka epistemologiska ideal som tidningens journalister utgår ifrån. Epistemologiska koncept beskrivs av Hjørland som idéer om hur vi vet vad vi vet, inom empirism får vi till exempel kunskap genom våra sinnen medan vi inom rationalismen får kunskap genom rationella analyser, till exempel matematiska analyser. Alla människors syn på kunskap påverkas mer eller mindre av olika paradig, det vill säga olika epistemologiska ideal som jämförs med varandra.¹⁷⁷ Detta har visat sig vara en talande beskrivning av den epistemologi som råder inom journalistiken då det verkar finnas flera paradig som påverkar nyhetsarbetet.

Ekström och Nohrstedt beskriver i sin bok *Journalistikens etiska problem* (1996) epistemologi som underliggande föreställningar inom journalistikåren om hur journalisterna vet vad de vet och vad som är tillräckligt välgrundad vetenskap. De menar att det finns flera olika epistemologiska föreställningar inom journalistiken, vilket delvis beror på att journalistiken är mångfacetterad och heterogen. Olika redaktionella miljöer med varierande villkor och varierande normer leder

¹⁷⁷ Hjørland, B. (2009), "Domain analysis in information science", s. 1650.

till olika prioriteringar men även till olika sätt att rättfärdiga det man gör som journalist.

[...] inom nyhetsjournalistiken finns en stor frihet att rättfärdiga nyheterna i förhållande till olika epistemologier beroende på vilken typ av nyhet det är frågan om. Det är fallen som i huvudsak avgör. Olika epistemologier existerar sida vid sida – utan att motsättningarna dem emellan uppmärksammas.¹⁷⁸

Enligt Ekström och Nohrstedt är en vanlig epistemologisk föreställning hos dagstidningsjournalister en naivt empirisk syn på kunskap vilket innebär att journalistiken ”speglar verkligheten”. Innehållet i nyheten rättfärdigas med att journalisten speglar verkligheten eftersom han eller hon enbart återger eller förmedlar fakta. Nyheten antas kunna återge en av nyhetsjournalistiken oberoende verklighet.¹⁷⁹

Författarna refererar till en studie av James Ettema och Theodore Glasser, ”On the epistemology of investigative journalism”, som undersökte epistemologin hos journalistkåren på 1980-talet. De gjorde i sin undersökning skillnad mellan dagstidningsreportrar och undersökande journalister och fann alltså att den naiva empirismen var den dominerande epistemologiska utgångspunkten bland dagstidningsjournalister. Det viktigaste för en dagstidningsreporter är enligt forskarna att en uppgift är korrekt, inte att den kan bekräftas. Sanningshalten avgörs i enligt Ettema och Glasser av uppgiftens trovärdighet, vilket i sin tur är beroende av det sammanhang som uppgiften skapas inom.¹⁸⁰ Här tar Ettema och Glasser hjälp av Mark Fishman som i sin bok *Manufacturing of news* (1980) kommer fram till att trovärdigheten avgörs av den byråkrati inom vilken informationen framställs.

Information which is bureaucratically organized, produced, and provided is hard fact; it is the stuff that makes up straight reporting. Any other kind of information [...] does not have the character of hard fact; it is the stuff that makes up interpretive reports or news analyses.¹⁸¹

Dagstidningsreportrar utvecklar därför enligt Fishman i många fall system av väl inarbetade källor som de kan inhämta information ifrån på ett rutinmässigt sätt, vilket gör informationsinhämtningen effektiv och genererar uppgifter som i bästa fall inte behöver kontrolleras.¹⁸²

Både kommunreportern och polisreportern har som jag tidigare nämnt tydliga bevakningsområden som gör att de bygger upp rutiner kring vilka källor de använder sig av. För kommunreporterns del handlar det främst om kommunala handlingar och kontakt med myndigheter, politiker och tjänstemän.¹⁸³ För polisre-

¹⁷⁸ Ekström, M. & Nohrstedt, S. A. (1996), *Journalistikens etiska problem*, s. 181.

¹⁷⁹ Ekström, M. & Nohrstedt, S. A. (1996), *Journalistikens etiska problem*, s. 213 f.

¹⁸⁰ Ettema, J. S. & Glasser, T. L. (1984), ”On the Epistemology of Investigative Journalism.”, s. 11 f.

¹⁸¹ Fishman, M. (1980), *Manufacturing the news*, s. 92.

¹⁸² Fishman, M. (1980), *Manufacturing the news*, s. 92 f.

¹⁸³ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

porternas del handlar det om handlingar från polismyndigheten, åklagarkammare och domstolar och täta kontakter med Gävlepolisens presstaleman.¹⁸⁴ De här källorna ses som officiella och reporterna lägger inte ner mycket tid på att kontrollera att de är korrekta.

Högt uppsatta politiker som man ofta pratar med kan man nästan förutsätta att de vet vad de pratar om eller är insatta i ett ärende. Så jag behöver inte kolla upp det de säger så jättemycket men om de till exempel hänvisar till någonting som har hänt tidigare eller ett tidigare politiskt beslut så kanske jag dubbelkollar det.¹⁸⁵

Men enligt Ekström och Nohrstedt har journalister då de enbart rapportera fakta få möjligheter att kritiskt och öppet förhålla sig till faktauppgifternas tillförlitlighet eller relevans. Detta synsätt får som konsekvens att dagsrapporteringen av nyheter riskerar att begränsa den verklighet journalister säger sig vilja spegla till att bara visa den bild som källorna vill skildra.¹⁸⁶

Och sex av åtta journalister jag intervjuade gick inte med på tanken om att det är möjligt för journalistiken att spegla ett samhälle. Så här säger featurereportern, allmänreportern, kommunreportern och nyhetschefen.

Det är klart att vi inte kan, eftersom vi är människor också med tankar och känslor och åsikter och alltihop det där. Det är klart att vi blir färgade [...]Men man måste ju alltid ha det där i huvudet att man ska försöka, men vi är inte mer än människor vi heller.¹⁸⁷

Det är svårt för våra läsare är kanske i huvudsak någon sorts arbetande medelklass och då kanske det blir så att vi speglar saker som vi tror att de är intresserade av. Så om vi speglar hela samhället, det är svårt att säga. Jag tror att det är ett slags orimligt krav, verkligheten är stor och outgrundlig.¹⁸⁸

Eftersom vi ofta skriver om det som är udda och sticker ut så ger det kanske snarare en bild av ett väldigt svartvitt samhälle. Annars skulle vi kanske skriva mer om att idag har det inte hänt nånting.¹⁸⁹

Världen är ju i vissa avseenden ännu mer ondskefull och cynisk än vad vi kanske speglar den. Om vi speglar världen som den är så skulle vi egentligen bara representera makten[...]. Då skulle vi kanske ha underlåtit oss att låta den lilla människans röst komma till tals, bortsett från på insändarsidan eller nåt. Det är väl vår roll att vara en motvikt när vi tycker att vanligt folk inte blir lyssnade på.¹⁹⁰

Bara en av journalisterna, polisreportern, tror att det är möjligt för journalistiken att spegla ett samhälle men han säger också att besparingar har gjort det svårare att nå upp detta ideal.

¹⁸⁴ Intervju med polisreporter [2012-02-03], Gävle.

¹⁸⁵ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

¹⁸⁶ Ekström, M. & Nohrstedt, S. A. (1996), *Journalistikens etiska problem*, s. 214.

¹⁸⁷ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

¹⁸⁸ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

¹⁸⁹ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

¹⁹⁰ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

Ja, det borde ju vara det. Men jag tycker att när resurserna blir sämre, när det blir färre och färre människor på redaktionerna då verkar det inte finnas så stort utrymme för den andra sidan att komma till tals ibland.¹⁹¹

Den naiva empirismen ligger också till grund för tanken om att journalistiken kan skildra verkligheten på ett objektivt sätt. Denna objektivitetsideologi har också kritiserats av flera medieforskare och är enligt Ekström och Nohrstedt ett av kunskapsteoretiska skäl ouppnåeligt ideal som snarare ska ses som en strategi för journalistprofessionen att legitimera sig.¹⁹²

Denna diskussion tas även upp i Fiona Campbells avhandling *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news* (1996). Campbell bygger sin studie på en hypotes om att miljöinformation förändras medan journalister samlar, tolkar och sprider den. Därför drar hon slutsatsen att journalister med sin nyhetsprodukt konstruerar och medierar en viss version eller tolkning av verkligheten till sin publik. Denna tolkning blir subjektiv eftersom den utgår från journalistens egen uppfattning om ämnet. Att vara helt objektiv är alltså en omöjlighet för en journalist.¹⁹³

I mina intervjuer framkommer att tre av reporterna jag intervjuat håller med om att det kan förekomma subjektiva urval av vilka ämnen och frågor som anses värda att bevaka. De menar att deras egna intressen till stor del styr vad de skriver om och att problem uppstår eftersom journalistkåren på tidningen upplevs som väldigt likartad vad gäller utbildning och bakgrund. Sådär säger kommunreportern och featurereportern.

Ja, tyvärr kan det kännas lite mallat ibland. Jag kan tycka att det finns frågor som vi borde skriva mer om, som vi kanske inte skriver om eftersom vi är en ganska homogen grupp. Vi har ungefär liknande intressen, vi har samma utbildning och bakgrund.¹⁹⁴

De flesta kommer från en akademisk bakgrund, någon form av medelklass, kanske övre medelklass. Vi bor i ungefär samma område, vi har inte en enda med utländsk härkomst. [...] Nej, det är för likriktat och det går att koppla till objektiviteteten också. Vi väljer det vi själva är intresserade av och lever vi i en så skyddad verkstad som många av oss gör, då blir det ett väldigt smalt urval av ämnen. Hade vi någon som levde med de här arabfamiljerna på Nordost skulle tidningen se helt annorlunda ut.¹⁹⁵

Även allmänreportern håller med om att journalisters egna intressen påverkar hans eller hennes objektivitet, men tror ändå att det är möjligt att undkomma denna subjektivitet.

¹⁹¹ Intervju med polisreporter [2012-02-03], Gävle.

¹⁹² Ekström, M. & Nohrstedt, S. A. (1996), *Journalistikens etiska problem*, s. 216.

¹⁹³ Campbell, F. C. B. (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news*, s. 230.

¹⁹⁴ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

¹⁹⁵ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

[...]jag är en svensk kille av medleklassbakgrund, jag har mina universitetsstudier, jag har mina politiska uppfattningar som jag har någonstans ifrån och jag tjänar si och så mycket. Och så ska jag berätta för folk hur saker och ting ligger till. Jag vill för min egen del påstå att jag är ganska bra på att distansera mig från mina egna intressen. Det handlar också om att vara nyfiken och sätta sig in i hur andra människor ser på saker, det går absolut att göra.¹⁹⁶

I mina intervjuer ställde jag också frågan om informationen som reportrarna samlar in till en artikel kan förändras under skrivprocessen, vilket alla fyra reportrar höll med om att den gör. Så här säger allmänreportern.

[...] när det gäller att välja bort information så tänker jag så klart på vad jag tror att läsarna kommer att tycka är intressant. [...] Någonstans tänker jag att jag får hitta en vinkel som jag är säker på att läsarna kommer att gå gång på, medan det här är mindre intressant den här gången och det kanske är intressant om man skriver ur en annan vinkel. Så det är klart att de inte får veta allting men de ska få veta tillräckligt mycket för att de inte ska känna att de har blivit berövade på sanningen.¹⁹⁷

Även webbchefen menar att urvalet av information kan påverka objektiviteten i en nyhetsprodukt.

[...]om jag ska återge det du säger, då ska jag komma så nära det du säger som möjligt. Sen finns ju det subjektiva urvalet av vad jag tycker är viktigt att föra fram av det du har sagt. Och det är ju där komplikationen uppstår.[...] Det händer väl inte alla gånger att vi tar med det den personen vi intervjuat tycker är viktigast. Men jag tycker att det är viktigt att man inte ska förvränga i eget intresse och betona något annat än vad personen egentligen menade eller sa.¹⁹⁸

Men av mina intervjuer framgår det ändå att objektivitet är något som journalisterna ofta tar i beaktande och att de ser det som en viktig del i deras arbete. Det framgår också att det finns en stark tro på att det är möjligt att förmedla en objektiv sanning till läsarna. Så här säger kommunreportern, polisreportern och allmänreportern.

[...]det är något jag funderar mycket på i mitt arbete, nästan dagligen. Särskilt när jag skriver om politik och politiska beslut så känns det ju viktigt att vara objektiv och att det inte framgår vad jag har för politiska åsikter.¹⁹⁹

Det är många som säger att det finns någon objektivitet, bla, bla, bla. Nej, det kanske det inte finns, men jag tycker i alla fall att man ska sträva efter det. Jag tycker inte om journalister som har en politisk agenda.²⁰⁰

¹⁹⁶ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

¹⁹⁷ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

¹⁹⁸ Intervju med webbchef [2012-03-07], Gävle.

¹⁹⁹ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

²⁰⁰ Intervju med polisreporter [2012-02-03], Gävle.

Jag är ganska säker på att vi med vårt språk, med våra intryck kan få reda på saker som har ett visst objektivt värde. Och det här med sanning, vad som är sant, ska nog också förstås lite i sitt sammanhang. En journalistisk sanning är inte detsamma som att man har gjort en omfattande vetenskaplig undersökning där man studerar ett fenomen under 20 år.²⁰¹

Ledarskribenten anger däremot att han inte behöver reflektera så mycket över att vara objektiv i sitt arbete, vilket hänger samman med att hans arbetsuppgifter skiljer sig så mycket från de övriga journalisternas.

Vi är ju tydligt varudeklarerade att vi skriver ur ett subjektivt perspektiv, men det vet ju läsarna om och det står högst upp på vår sida. Vi utger oss inte för att vara något annat. Objektiv kan och ska vi vara bara när det gäller faktabakgrund och faktauppbyggnad.²⁰²

Även featurereportern är lite friare i sitt skrivande och strävar inte lika mycket efter att vara objektiv som de andra reportrar jag talat med. Det beror på att innehållet i hennes reportage ofta skiljer sig från vanliga nyhetsartiklar.

I mitt fall så behöver jag väl inte vara så stenhård på det.[...] Och jag behöver inte tala med båda sidor, jag kan prata med en människa och det funkar eftersom det är ett reportage. Det handlar inte om att de ska tycka eller tänka utan de ska berätta till exempel om sin hobby eller nånting sånt. Så det blir lite annorlunda för mig, helt enkelt.²⁰³

Och Ekström och Nohrstedt ser också att journalisterna själva börjar vända sig bort från dessa krav på objektivitet, sanning och korrekt återgivande av fakta och i stället börjar fokusera på nyhetsförmedlingen som en typ av berättande. Detta tror författarna kan vara en konsekvens av den allmänna kunskapsrelativismen, men det beror säkerligen också på den ökade konkurrensen om publiken och ett minskat behov att legitimera sin verksamhet inför statsmakten.²⁰⁴

Hos journalisterna på GD kan man också se vissa relativistiska drag då flera av dem anser att det finns tillfällen då en journalist inte ska vara objektiv. Kommunreportern citat nedan visar på att journalistiken kan vara en typ av berättande och att det är viktigt att väcka läsarnas intresse.

Ibland kan en artikel förlora litegrann om man är för objektiv, den blir väldigt tråkig. Ibland kanske det krävs att man som reporter väljer sida litegrann. Om man träffar en människa som är drabbad av ett politiskt beslut så vinklar vi kanske artikeln litegrann till den här personens fördel, för att sätta dit myndigheten liksom.²⁰⁵

Hos nattchefen verkar det snarare vara en känsla av lokalpatriotism som kan få honom att vilja tänja på objektiviteten.

²⁰¹ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

²⁰² Intervju med ledarskribent [2012-02-08], Gävle.

²⁰³ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

²⁰⁴ Ekström, M. & Nohrstedt, S. A. (1996), *Journalistikens etiska problem*, s. 216.

²⁰⁵ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

[...] man ska vara objektiv. Sen får man ju tänja på det. Jag tycker att allting hänger ihop. Den här tidningens välbefinnande har mycket att göra med hur stan mår, även landsbygden men framför allt hur Gävle mår. Befolkningsinflyttning gynnar oss för att då kan vi få fler läsare, vi kan få fler annonsörer. Så där tycker jag inte att man kan vara helt objektiv.²⁰⁶

Nyhetschefen är också tydlig med att journalister ska kunna ta ställning när de rapporterar om vissa frågor. Han beskriver också att GD ibland för kampanjjournalistik för vissa frågor, vilket innebär att de tar ställning i ett ämne. Ett exempel på detta var när GD gjorde en artikelserie för att bevara strömmingsfisket i Gävle. Vid sådana tillfällen berättar nyhetschefen att GD är tydliga med att förklara detta för läsarna.

Det ska ju vara någon form av rättvisa, samtidigt ska man ju inte vara rädd för att tycka. Man kan ta ställning som journalist, det tycker jag definitivt. Det går att ta ställning för de svaga, det går att ta ställning för orten, det går att ta ställning för dem som inte är i förarsätet, så att säga.[...] Vissa saker ska väl bevakas mer objektivt än andra, men jag tycker som sagt inte att det ska vara förbjudet att vara subjektiv.²⁰⁷

Enligt Ekström och Nohrstedt finns det alltså en osäkerhet om i vilken epistemologisk grund som journalistiken vilar på, den naiva empirismen eller relativismen. Därför föreslår de en alternativ epistemologisk ståndpunkt, den kritiska realismen. Denna kunskapsteori tar avstånd från tanken om att det finns en absolut sanning. Därför kan det inte heller finnas några sanna beskrivningar eller påståenden om verkligheten utan alla kunskaper är provisoriska och mer eller mindre felbara. Kunskapens giltighet är alltid beroende av intersubjektiva erfarenheter av verkligheten. Denna teori har vissa likheter om relativismen då den inte gör några anspråk på absolut sanning, vilket omöjliggör journalistik som vill ge sken av absolut objektivitet, genom exempelvis spegelmetaforen. Men till skillnad från den extrema relativism som finns inom journalistikåren idag menar Ekström och Nohrstedt att journalistiken ska sträva efter att vara så sanningsenlig som möjligt, vilket gör att objektivitet och sanning fortfarande är värdefulla ideal för journalistiken.²⁰⁸

Min intervjuundersökning tyder på att journalisterna på GD arbetar utifrån den mellanväg som Ekström och Nohrstedt ger med sin beskrivning av den kritiska realismen. De är medvetna om att de omöjligt kan spegla samhället, till exempel eftersom personliga intressen kan styra vad som bevakas i tidningen och eftersom informationen journalisterna samlar in förändras på vägen till läsarna. Men de har ändå inte gett upp sin strävan mot att förhålla sig objektiva i sin yrkesroll och tror att det är möjligt att förmedla en objektiv sanning till sina läsare.

²⁰⁶ Intervju med nattchef [2012-03.14], Gävle.

²⁰⁷ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

²⁰⁸ Ekström, M. & Nohrstedt, S. A. (1996), *Journalistikens etiska problem*, s. 221 f.

Objektivitet ses av både reportrar och ledning som ett viktigt ideal men samtidigt ser de alla vikten av att ta ställning i debatterade ämnen och skriva artiklar som fångar läsarnas intresse.

Sammanfattning

I detta avsnitt har jag undersökt GD:s epistemologiska dimension utifrån Ekström och Nohrstedts teorier om detta ämne. De beskriver i sin bok *Journalistikens etiska problem* (1996) hur det finns två olika epistemologiska utgångspunkter som slåss om herraväldet inom journalistiken, nämligen den naiva empirismen eller relativismen. Inom domänen GD finns det exempel på båda ståndpunkterna, till exempel att journalisterna är övertygade om att det är möjligt att förmedla en objektiv sanning till läsarna, men att de samtidigt anser att det finns tillfällen då man som journalist ska våga ta ställning och släppa på objektiviteten.

Ekström och Nohrstedt presenterar även en tredje epistemologisk ståndpunkt som kan ses som en mellanväg till de andra två, nämligen den kritiska realismen. Inom denna kunskapsteori tar man avstånd från att det finns en absolut sanning men anser ändå att objektivitet är ett viktigt ideal för journalister att följa i sin yrkesroll. Min intervjustudie tyder på att det är denna epistemologiska utgångspunkt som ligger journalisterna på GD allra närmast.

Gefle Dagblads sociologiska dimension

I detta avsnitt ska jag beskriva de aktörer som är aktiva inom domänen GD och därmed påverkar deras arbete. Hjørland beskriver den sociologiska dimensionen som koncept om de grupper som studerar ett kunskapsfält. När det gäller vetenskapliga fält kan det till exempel handla om forskare, yrkesutövare och personer som har en hobby inom området. Målet är att kunna utröna sociala strukturer inom domänen genom att se till hur den avgränsar sig mot andra domäner.²⁰⁹ I min undersökning tar jag fasta på de organisationer som liksom GD är intresserade av nyheter i allmänhet och av lokala Gävle-nyheter i synnerhet. Detta beskrivs genom en kartläggning över viktiga aktörer samt lagar och regler som styr mediebranschen, de samarbeten som GD har med andra företag och organisationer samt över deras konkurrenter. För att mer detaljerat kunna avgränsa domänen GD mot närliggande företag kommer jag i detta avsnitt även att ta upp företagets ägarstruktur.

²⁰⁹ Hjørland, B. (2009), "Domain Analysis in Information Science", s. 1650.

Viktiga aktörer inom den svenska mediebranschen

Svenska Journalistförbundet

Svenska Journalistförbundet (SJF) är yrkes- och fackförbundet för journalister som arbetar för svenska medier. Förbundets ideella intressen är att slå vakt om tryckfrihet, yttrandefrihet, mångfalden i medierna, öppenheten i samhället. De värnar också om yrkesetiken, upphovsrätten och den journalistiska yrkesintegriteten.²¹⁰ Förbundet startades 1901 men då under namnet Journalistföreningen.²¹¹

SJF:s verksamhet styrs av stadgar fastslagna vid förbundets kongress, varav den senaste ägde rum 2011. Där fastslås bland annat att SJF ska tillvarata sina medlemmars fackliga, sociala, ekonomiska och ideella intressen samt verka för en god yrkesetik.²¹²

Tidningsutgivarna

Tidningsutgivarna (TU) är en branschorganisation för alla medieorganisationer i Sverige, det vill säga morgon- och kvällstidningar, nyhetsbyråer, gratistidningar, tidningsdistributionsbolag, tryckerier, annonsförsäljningsbolag, förlag samt TV- och radiostationer. Organisationen arbetar för konkurrenskraftiga och fria medier samt för ett öppet och demokratiskt samhälle.²¹³

TU styrs av en gemensam publicistisk värdegrund som tagits fram av organisationens styrelse. Där fastslås bland annat att TU ska arbeta för att säkra mediernas oberoende, värna om den starka utgivarrollen och på så sätt även mediernas trovärdighet samt sträva efter publicistisk mångfald vad gäller uttryckta åsikter, distributionsformer och publiceringstillfällen.²¹⁴

Publicistklubben

Publicistklubben (PK) är en ideell förening som verkar för att främja debatt och slå vakt om tryck- och yttrandefriheten. PK ska därmed fungera som ett forum för det publicistiska samtalet. Som förening har de inga egenintressen utan har som uppgift att värna om det fria ordet.

PK bildades redan 1874 och har alla typer av publicister som medlemmar, från reportrar och författare till tidningsutgivare och bloggare.

PK sitter som ordförande i Pressens Samarbetsnämnd, ett samarbetsorgan för svenska medieorganisationer. I nämnden sitter även företrädare från SJF, TU och Sveriges Tidskrifter. Pressens samarbetsnämnd är huvudman för Allmänhetens

²¹⁰ Svenska Journalistförbundets hemsida > Om journalistförbundet [2012-04-18]

²¹¹ Petersson, B. (2006), *Från journalist till murvel*, s. 49.

²¹² Svenska Journalistförbundet, (2011) "Stadgar för journalistförbundet"

²¹³ Tidningsutgivarnas hemsida > Om TU [2012-04-18].

²¹⁴ Tidningsutgivarna (2003), "Publicistiskt program".

Pressombudsman (PO) och Pressens Opinionsnämnd (PON), som jag berättar mer om i styckena nedan.²¹⁵

Allmänhetens Pressombudsman

Allmänhetens pressombudsman (PO) har som uppgift att hjälpa enskilda personer som känner sig utsatta för oförsvarliga publicistskador när det skrivits om dem i papperstidningar eller på tidningars hemsidor. Även företag, myndigheter och organisationer kan lämna in en anmälan till PO.

Varje år får PO in omkring 400 anmälningar. För att en anmälan ska utredas måste den beröra en tryckt periodisk skrift, anmälaren måste vara personligt berörd av publiceringen och den anmälda artikeln ska ha varit publicerad inom de senaste tre månaderna.

Om en anmälan ska utredas skickas en kopia på den anmälda artikel till tidningen som publicerat den för att tidningen ska kunna ge ett yttrande. Tidningens svar skickas sedan till anmälaren som då kan ge en kommentar, vilken i sin tur skickas tillbaka till tidningen. Efter att anmälaren och tidningen avslutat denna korrespondens gör PO en bedömning. Han har två alternativ att välja på, antingen att tidningen avvikit från god publicistisk sed och åsamkat anmälaren oacceptabel publicistisk skada eller att tidningen inte åsamkat anmälaren oacceptabel publicistisk skada och därmed avskriver ärendet. Vid det senare fallet kan anmälaren överklaga beslutet till Pressens Opinionsnämnd (PON). Och eftersom PO inte själv kan utfärda klander mot tidningen överlåter han avgörandet till PON.²¹⁶

Pressens Opinionsnämnd

Efter att PO avgjort om en tidning bör klandras skickar han alltså ärendet vidare till Pressens Opinionsnämnd (PON). PON begär då in ytterligare yttranden från tidningen och anmälaren och avgör sedan ärendet vid ett sammaträde, vilket görs ungefär 15 gånger om året.

I PON sitter representanter för SJF, PK, TU, Sveriges tidskrifter och allmänheten. Allmänhetens representanter utses av ChefsJO och Sveriges Advokatsamfunds ordförande. I nämnden ska allmänheten tillsammans med ordförande vara lika många som pressens representanter och vid lika röstetal har ordförande en utslagsröst.

Om PON anser att en tidning ska klandras så måste tidningen publicera nämndens uttalande samt betala en expeditonsavgift.²¹⁷

²¹⁵ Publicistklubbens hemsida > Om PK [2012-04-08].

²¹⁶ Allmänhetens Pressombudsmans hemsida > Om PO. Senast uppdaterad 2010-05-12 [2012-04-18].

²¹⁷ Allmänhetens Pressombudsmans hemsida > Om PON. Senast uppdaterad 2010-05-25 [2012-04-18].

Lagar och regler

Historiedocenten Birgit Petersson berättar i sin bok *Från journalist till murvel* (2006) att det ytterst är tryckfrihetsförordningen (TF) som sätter ramarna för pressens agerande. Ramarna är enligt Petersson väldigt vida eftersom på att yttrande- och informationsfrihet har varit lagstadgade medborgerliga fri- och rättigheter i Sverige sedan länge. Det är bara när det anses föreligga hot mot rikets säkerhet eller den enskildes integritet som det kan vara fråga om yttrandefrihetsbrott.

Men pressen har också ställt upp egna etiska regler för hur och vad man bör skriva. Från början skapade de tre organisationerna Pressklubben, Tidningsutgivareföreningen och Svenska journalistförbundet egna regler men slog sedan ihop dem till en regelsamling. Det fungerar som ett självsaneringsystem och både Norge och Finland, dock inte Danmark, har liknande system. Det är branschorganisationerna som övervakar efterlevnaden av reglerna, vilket enligt Petersson är ett unikt tillvägagångssätt ur ett internationellt perspektiv.²¹⁸ Här nedan kommer jag att beskriva Tryckfrihetsförordningen, Yttrandefrihetsgrundlagen och Spelregler för press, TV, radio.

Tryckfrihetsförordningen

Tryckfrihetsförordningen utgör tillsammans med Yttrandefrihetsgrundlagen, Successionsordningen och Regeringsformen Sveriges fyra grundlagar. Den senaste tryckfrihetsförordningen antogs 1949, men redan 1766 grundlagsfäste Sverige tryckfriheten som första land i världen. Tryckfrihet innebär rätten att framställa och sprida tryckta skrifter utan censur eller andra hinder. Här ingår även den så kallade offentlighetsprincipen, vilken ger medborgare rätten att ta del av allmänna handlingar. Detta är en viktig princip för medieorganisationerna då det gör det möjligt för journalister att begära ut handlingar från till exempel statliga myndigheter.²¹⁹

Yttrandefrihetsgrundlagen

Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) är Sveriges yngsta grundlag och antogs så sent som 1991. YGL fungerar på ungefär samma sätt som TF men omfattar även medier som TV, film och tekniska upptagningar. Även YGL innehåller bestämmelser om rätten att sprida information och förbud mot censur. Denna grundlag omfattar därmed GD:s publicering på webben, i radiosändningar och webbtv-inslag.²²⁰

²¹⁸ Petersson, B. (2006), *Från journalist till murvel*, s. 355.

²¹⁹ Regeringens hemsida > Grundlagarna. Senast uppdaterad 2011-01-04 [2012-04-18].

²²⁰ Regeringens hemsida > Grundlagarna. Senast uppdaterad 2011-01-04 [2012-04-18].

Spelregler för press, TV, radio

Spelregler för press, TV, radio (2007) fungerar som ett stöd för medier att upprätthålla en ansvarig hållning gentemot den publicistiska uppgiften. Reglerna syftar till att skydda enskilda personer mot publicistiska skador, utöver det skydd som lagen ger. Bakom de etiska reglerna står Pressklubben, Svenska Journalistförbundet, Svenska Tidningsutgivareföreningen, Svenska Tidskrifter, Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Utbildningsradion AB.²²¹

Spelreglerna är uppdelade i tre delar; publicitetsregler, yrkesregler och riktlinjer mot textreklam. Publicitetsreglerna handlar till exempel om att medierna ska ha en korrekt och sanningsenlig nyhetsförmedling, att medierna ska respektera den personliga integriteten samt höra båda sidor i sin nyhetsrapportering. Det är dessa spelregler som PO och PON har som stöd i sina bedömningar av om en tidning har följt god publicistisk sed.

De yrkesetiska reglerna innehåller riktlinjer om hur journalisten ska värna om sin integritet och om hur journalister skall gå tillväga när de samlar in material till nyheter. Det handlar bland annat om att visa hänsyn till ovana intervjuobjekt och att man inte ska förfälska intervjuer eller bilder. När en journalist blir medlem i SJF förbinder han eller hon sig att följa dessa regler och förbundets styrelse arbetar tillsammans med SJF:s yrkesetiska nämnd för att de här reglerna efterföljs.

Riktlinjerna mot textreklam är framtagna för slå vakt om förtroendet för press, TV och radio samt värna om mediernas integritet. Medierna ska undvika att väcka misstankar hos publiken om att utomstående otillbörligt har påverkat innehållet i artiklar eller program. Det är också viktigt att det inte kan ske en sammanblandning av redaktionellt material och reklambudskap. Dessa regler är organiserade som en checklista som den ansvarige utgivaren kan ha som stöd i sina bedömningar.²²²

GD:s samarbeten

Arbetarbladet

Trots att GD och *Arbetarbladet* konkurrerat i över hundra år, sedan 1902, så har det sedan tidningarna gick samman i Tidningsbolaget GDAB Aktiebolag 2003 uppstått en del samarbeten. Anledningen till fusionen var att effektivisera och öka lönsamheten på de båda tidningarna och det blir också tydligt att detta var syftet då man ser till vilka samarbeten som uppstått.

I samband med fusionen blev GDAB ett dotterbolag till Gävle Tidningar och vid samma tidpunkt skapades flera andra dotterbolag. Ett av dessa bolag var Nyhetsbyrån, som från början var en sammanslagning av GD:s och AB:s sportredakt-

²²¹ Allmänhetens Pressombudsmans hemsida > Regler. Senast uppdaterad 2010-05-26 [2012-04-18].

²²² Pressens samarbetsnämnd (2007), *Spelregler för press, TV, radio*, s. 7 ff.

ioner. Idag producerar de sportnyheter till både GD och AB. Sportnyheterna redigeras till färdiga sidor som skickas till de båda tidningarna för tryck, vilket gör att AB och GD har precis samma sportnyheter varje dag.

Nyhetsbyrån ansvarar också för tidningarnas bilagor. Deras fasta bilaga, Affärer, kommer ut sju gånger om året och byrån har också hand om en del specialbilagor i samarbete med TT Spectra.²²³

Som jag tidigare har nämnt har GD och AB även en gemensam fotoredaktion, vilket innebär att en reporter från respektive redaktion ibland åker ut på samma jobb tillsammans med en gemensam fotograf. I mina intervjuer framgår att journalisterna så gott det går försöker att hålla avstånd till sin konkurrent och hitta en egen infallsvinkel på nyheten. Det är viktigt att innehållet i de olika tidningarna skiljer sig från varandra. Men under mina intervjuer blir också det tydligt att reporterna från de konkurrerande tidningarna ibland hjälper varandra med namn på personer i enkäter och liknande för att få arbetet att fungera så smidigt som möjligt.

Men i övrigt ska det vara vattentäta skott mellan de båda redaktionerna. Det finns flera riskmoment i nyhetsproduktionen då information skulle kunna spilla över från den ena eller andra sidan, till exempel då reportrar på GD går in på fotoredaktionen för att diskutera någonting med en fotograf eller när någon på AB pratar med en medarbetare på webbredaktionen. Men enligt de journalister jag intervjuat med så finns en ömsesidig respekt mellan redaktionerna där tanken på att sno konkurrentens nyhet snabbt avfärdas.

Samarbete inom koncernen MittMedia

Gävle Tidningar AB ingår i mediekoncernen MittMedia som är moderbolag till åtta stora medieföretag i södra Norrland. Webbchefen berättar att det finns en del samarbeten med andra medeföretag inom MittMedia. Det handlar främst om olika tekniska lösningar och webbchefen tar som exempel upp ett samarbete med systertidningen *Örnsköldviks Allehanda*. Systertidningen utvecklade nämligen ett system för tidningens hemsida som gjorde att man kunde publicera massor av bilder från studentfirandet, som även användes på GD:s och AB:s hemsidor.²²⁴

Tidningarnas Telegrambyrå

Tidningarnas Telegrambyrå (TT) är Nordens största nyhetsbyrå och sände sitt första telegram redan 1922. TT var fram till 1999 ett kooperativt ägt företag då alla svenska medier ägde TT tillsammans och samtidigt var dess kunder. Men med internets framväxt på 1990-talet ökade konkurrensen om läsare, lyssnare och tittare. Då blev det nödvändigt med en kraftig modernisering av företaget, vilken

²²³ Bergkvist, T. (2006), *Från Gefle Dagblad till MittMedia*, s. 211 f.

²²⁴ Intervju med webbchef [2012-03-07], Gävle.

genomfördes vid millennieskiftet. Sedan dess producerar TT nyhetstexter, ljud, grafik, layout, video och design. Nästan alla svenska medieföretag är i dag kunder till TT.

Det finns ingen enskild ägarmajoritet i TT, vilket ägarna under omstrukturen av företaget såg till. Man anser att det behövs en oberoende nationell nyhetsförmedlare och därför ska företag inte kunna styras av en enskild aktör. Redaktionen på TT fungerar ungefär på samma sätt som en vanlig tidningsredaktion. Reportrarna samlar in information, skriver sina artiklar och får sina texter redigerade. När en text är klar skickas den ut till företagets alla abonnenter inom Sveriges dagspress, tv, radio och även som sms och webbversioner till kunder som inte arbetar inom mediebranschen.

TT rapporterar fortlöpande om aktuella händelser, vilket gör att en TT-text ofta är väldigt kort. Allteftersom informationen byggs på redigeras de korta texterna ihop till längre sammanfattningar. Reportrarna skriver också faktarutor och förklarande bakgrunder för att bygga upp en kontext kring händelsen, samt kompletterar sina texter med bilder och grafik inhämtade från olika nyhetsbyråer.

TT har redaktioner i Stockholm, Göteborg, Malmö, Luleå, Umeå och Sundsvall. När de rapporterar om utrikesnyheter kommer informationen både från TT:s egna medarbetare utomlands och från rapporter av internationella nyhetsbyråer som TT samarbetar med.²²⁵ TT publicerar omkring 200 nyhetstexter varje dag och har cirka 110 anställda.²²⁶

Enligt Hadenius, Weibull och Wadbring(2009) har TT även hjälp av tidningarna som är deras kunder. Tidningarna har nämligen rapporteringsskyldighet till TT när det inträffar viktiga händelser. På så sätt har TT hjälp av omkring 400 ”korrespondenter” spridda över landet.²²⁷

TT är moderbolag i TT-Gruppen, som består av servicebyrå TT Spektra, bildbyrå Scanpix och omvärldsbevakaren TT Monitor. Jag kommer berätta mer om TT Spektra och Scanpix i följande stycken.²²⁸

TT Spectra

TT Spectra är en nyhetsbyrå som förser svensk dagstidningar och digitala medier med nöjes- och featurematerial. Som kund kan tidningarna välja att abonnera på ett flöde av material eller köpa in enstaka artiklar.

Företaget startades 1992 under namnet Avisia, men 1999 tog TT-Gruppen över som ägare och man bytte namn till TT Spectra. TT Spectra har ungefär 70 anställda och ett 30-tal externa partners och fasta frilansleverantörer.²²⁹

²²⁵ TT:s hemsida > Om TT. Senast uppdaterad 2011-10-24 [2012-03-30]

²²⁶ TT:s hemsida > Om TT. Senast uppdaterad 2011-10-19 [2012-03-30]

²²⁷ Hadenius, S., Weibull, L. & Wadbring, I. (2008), *Massmedier*, s. 293.

²²⁸ TT-Gruppens hemsida > Om TT-Gruppen [2012-05-09].

²²⁹ TT Spectras hemsida > Om oss [2012-05-09].

Scanpix

Scanpix är Skandinaviens ledande bildbyrå och har cirka 45 miljoner bilder i sitt arkiv. De producerar, distribuerar och säljer såväl stillbild som rörlig bild, nyhetsbild och illustrationsbild.

Scanpix Sweden AB bildades 2005 då man slog samman Sveriges två största bildbyråer, nämligen Pressens Bild och Scanpix. Pressens Bild grundades 1936 och har genom åren har förvärvat olika byråer såsom Reportagebild och Bildhuset. Scanpix före 2005 var ett resultat av fusioner mellan bland annat Förenade Landsortstidningar, Svenska Dagbladets bildbyrå Svenskt Pressfoto och Pica Photo.

Eftersom företaget har en så lång historia har de ett stort arkiv med bilder ända från fotografins födelse. Scanpix blev en del av TT-Gruppen 2007.²³⁰

Liberala nyhetsbyrån

Liberala nyhetsbyrån (LNB) arbetar med att ta fram texter till liberala tidningars opinionssidor. Härifrån kan GD:s ledarskribenter hämta in ledare eller citat till tidningens ledarsidor LNB producerar även debattinlägg, men denna tjänst används sällan av GD.²³¹

LNB fokuserar främst på att göra ledare som kommenterar inrikesnyheter men kan även ta upp utrikesfrågor. De producerar varje dag en huvudledare och en kort ledare som tidningarna kan använda signerat eller osignerat. Varje vecka producerar de även två krönikor och en huvudledare på söndagar. Nyhetsbyrån har sin redaktion i Riksdagshuset i Stockholm.²³²

GD:s konkurrenter

Arbetarbladet

Det första numret av *Arbetarbladet* kom ut den 14 mars 1902 på initiativ av arbetarrörelsen i Gävle. Tidningen är en del av Tidningsbolaget GDAB Aktiebolag, som i sin tur ägs av Gävletidningar AB. Tidigare ägdes *Arbetarbladet* av Intressenter AB, som består av den samlade arbetarrörelsen i Gästrikland och Norduppland. De äger nu en mindre del av Gävletidningar.

Arbetarbladet säljs i 23 9000 exemplar per dag och man beräknar att den läses av omkring 67 000 personer varje dag. Deras hemsida har omkring 50 000 unika besökare varje dag. Jämfört med GD har AB en stor läsekrets i de mindre kommunerna i deras bevakningsområde, nämligen Sandviken, Hofors, Ockelbo, Skutskär, Älvkarleby och Tierp. Tidningen har lokalredaktioner på alla orter utom

²³⁰ Scanpix hemsida > Om oss [2012-03-30].

²³¹ Intervju med ledarskribent [2012-03-08], Gävle.

²³² Liberala nyhetsbyråns hemsida > Om liberala nyhetsbyrån [2012-04-18].

Älvkarleby och huvudredaktionen ligger i Gävle, på andra sidan gatan från GD:s redaktion.

I Gävle täcker AB 18,8 procent av alla hushåll medan över 45 procent av alla hushåll i Hofors, Ockelbo respektive Skutskär prenumererar på *Arbetarbladet*. Totalt arbetar 50 personer på *Arbetarbladet*.²³³

Tv4 Gävle

Gävleredaktionen bevakar Gästrikland och södra Hälsingland och där jobbar i dag sex personer. Varje dag producerar de tre till fyra nyhetsinslag och lika många telegram, det vill säga korta nyhetstexter som läses upp av nyhetsläsaren. De har sju sändningar alla dagar måndag till torsdag och sex sändningar på fredagar. Däremot inga sändningar på helgerna

Redaktionens nyhetschef har inga uppgifter om hur många tittare deras sändningar har men vet däremot att deras upptagningsområde är cirka 250 000, det vill säga alla som bor i Gävleborgs län.

Alla inslag som produceras av Gävleredaktionen och alla andra lokalredaktioner publiceras på TV4Play så fort de är sända. Redaktionen finns också på Facebook och Twitter.²³⁴

SVT Gävledala

SVT Gävledala bevakar hela Dalarna och Gävleborgs län, en region med drygt en halv miljon invånare. De har redaktioner i Falun, Gävle, Hudiksvall och Sälen.

I Gävleborg arbetar tio personer, sju i Gävle och tre i Hudiksvall. Alla journalister på dessa redaktioner är videojournalister, vilket innebär att de har kompetens att filma, intervjua och göra researchen inför ett jobb. SVT Gävledala gör åtta nyhetsändningar varje vardag, samt en sändning på söndagar.

Regionala nyheter är ett av SVT:s mest sedda program. På söndagar lockar regionala nyheter 1,5 miljoner tittare fördelat på elva regionala stationer runt om i landet. Det finns ingen nedbruten siffra på hur många tittare varje regional nyhetsändning har.

Gävledalas nyhetssajt uppdateras från klockan sju på morgonen till tio på kvällen under vardagarna och uppdatering görs även på helgen. SVT Gävledalas nyhetssajt lockar cirka 60 000 unika besökare i månaden.²³⁵

Sveriges radio P4 Gävleborg

Sveriges radio (SR) P4 har hela Gästrikland som bevakningsområde. På nyhetsredaktionen arbetar totalt 14 personer, vilket inbegriper nyhetschefer, reportrar, sändare och webbansvarig.

²³³ *Arbetarbladets* hemsida > Läsarservice > Om tidningen. Senast uppdaterad 2010-11-22 [2012-03-20].

²³⁴ Mailkontakt med Jimmy Roos, nyhetschef på TV4 Gävle [2012-03-26].

²³⁵ Mailkontakt med Nina Funke, redaktionschef på SVT Gävledala [2012-05-08].

Redaktionen producerar material till tolv sändningar varje vardag, vilka sänds varje halvtimmesslag mellan klockan halv sju och halv sex. På helgerna sänder de sex gånger per dag mellan halv nio och halv två. De sätter även in extrasändningar vid stora nyhetshändelser. Utöver detta sänder kanalen även fördjupande nyhetsmagasin fyra dagar i veckan, måndag till torsdag.

En person sitter dagtid ansvarig för webben och uppdaterar kontinuerligt hemsidan då nyheter kommer in. Man väntar inte in sändningarna utan lägger ut den senaste nyheten på webben så fort som möjligt. Webbansvarig uppdaterar även kanalens Facebook och Twitter.

Sifo gör fyra undersökningar om året av hur många som lyssnar på P4 Gävleborg och den senaste mätningen visade att mellan 38 och 40 procent av alla personer som bor i Gästrikland lyssnar minst en gång om dagen, vilket motsvarar mellan 110 000 och 120 000 lyssnare. Kanalens hemsida har omkring 10 000 besökare i veckan.²³⁶

Konkurrenssituationen

Mina intervjuer visar att konkurrenssituationen med AB påverkar hur journalisterna arbetar. Från reportrarnas sida ses det främst som en drivkraft, att de vill skriva en nyhet snabbare och bättre än konkurrenterna på *Arbetarbladet*. Så här säger till exempel kommunreportern.

Så fort det dyker upp någonting på kommunen som kan vara intressant att skriva om så tänker jag att jag måste skriva om det på en gång och att jag måste göra det bättre än *Arbetarbladet*. [...] Jag tycker att det är en fördel. Vi kommer ut med nyheter snabbare tror jag och blir mer triggade att göra ett så bra jobb som möjligt, att inte ta några genvägar.²³⁷

Och att det är AB som ses som den viktigaste konkurrenten och inte lokalradio eller lokal-TV förklarar nattchefen på detta sätt.

Radion har ju lite andra förutsättningar. Är de på en presskonferens klockan elva så kan de sända det vid halv tolv medan vi får välja mellan att ha det på webben eller i papperstidningen nästa dag. Men med AB har vi exakt samma förutsättningar, vi kan ha samma information samtidigt men göra olika saker med den. [...] De har i stort sett samma resurser, bemanning, tankesätt och så vidare så där jämför vi oss väldigt mycket.[...] TV är en annan sak, de spelar också i en annan division, mycket på grund av att de ska försöka sammanfatta två län.[...] Så vi ser dem inte som konkurrenter men måste ändå hålla koll på deras sändningar och kolla om det är nånting som vi kan bevaka.²³⁸

Featurereportern ser däremot inte *Arbetarbladet* och andra medier som konkurrenter utan snarare som en källa till idéer om artiklar.

²³⁶ Telefonintervju med Leif Eriksson, kanalchef Sveriges radio P4 Gävleborg[2012-05-02]

²³⁷ Intervju med kommunreporter [2012-02-03], Gävle.

²³⁸ Intervju med nyhetschef [2012-02-06], Gävle.

Jag ser det inte som konkurrens utan snarare som en källa till inspiration för min egen del. Om jag ser något på tv eller läser något i en tidning så kan jag tänka att det där kanske jag ska haka på och göra en lokal vinkel av. Det är sällan som *Arbetarbladet* och jag har samma reportage på gång, jag vet knappt vilka som arbetar på den där sidan huset, jag träffar ju aldrig dem. Jag är ute på mina egna grejer.²³⁹

Webbchefen berättar att han ser också nationella mediebolag som viktiga konkurrenter och då speciellt *Aftonbladet* och *Expressen* då de har hemsidor som har väldigt många besökare.²⁴⁰

Allmänreporter har jobbat på två andra tidningsredaktioner, *Östgöta Correspondenten* och *Norrköpings Tidningar*, tidigare och upplever att GD i högre grad än andra tidningar fokuserar på polisbevakning, trafiknyheter och trafikfrågor. Detta tror han beror på att man vill särskilja sig från AB.

På andra redaktioner jag har arbetat på har jag inte sett de här ämnena lika tydligt som här, att man profilerar sig på det här sättet. Men jag tror att det beror på den här konkurrensställningen till *Arbetarbladet*, att det finns två jämstora tidningar som ska profilera sig mot varandra. De andra tidningarna jag har jag har varit på har varit nästan helt dominerande så de hade inte samma konkurrenssituation.²⁴¹

Gefle Dagblads ägarstruktur

2003 genomfördes en fusion mellan *Gefle Dagblad* och *Arbetarbladet* och de ingår sedan dess i Tidningsbolaget GDAB Aktiebolag. Aktiebolaget är i sin tur ett dotterbolag till Gävletidningar AB, som ägs till 90,1 procent av MittMedia Förvaltning AB och 9,9 procent ägs av *Arbetarbladets* Intressenter AB.²⁴²

Fram till 2003 hette MittMedia GDFAB, *Gefle Dagblads* Förvaltning AB, som bildades 1990. Då ingick förutom GD bland annat tidningarna *Ljusnan* och *Sundsvalls Tidning* i koncernen, men sedan dess har många andra mediebolag köpts upp. I dag är MittMedia moderbolag till åtta dotterbolag, bestående av sex regionala mediebolag och två industribolag för distribution och tryck. Dessa bolag ger tillsammans ut 17 dagstidningar och en veckotidning. Utöver tidningsproduktion opererar Mittmedia även inom andra medieformer såsom webb, gratistidningar och kommersiell radio.

MittMedia är en av Sveriges största tidningskoncerner har ett stort inflytande på tidningsägandet i en stor del av södra Norrland, då deras ägande är samlat i ett område som sträcker sig tvärs över Sverige med Dalarnas tidningar längst ner i söder och Allehanda Media Ångermanland AB längst upp i norr.

MittMedia Förvaltning AB ägs till 70 procent av Nya Stiftelsen *Gefle Dagblad* och 30 procent ägs av Stiftelsen pressorganisation.²⁴³

²³⁹ Intervju med featurereporter [2012-02-08], Gävle.

²⁴⁰ Intervju med webbchef [2012-03-07], Gävle.

²⁴¹ Intervju med allmänreporter [2012-02-08], Gävle.

²⁴² Tidningsbolaget GDAB Aktiebolag (2010) "Årsredovining för räkenskapsåret 2010".

²⁴³ MittMedia Förvaltning AB:s hemsida > Läs mer om MittMedia [2012-05-02].

Sammanfattning

I detta avsnitt har jag alltså redogjort för de viktigaste aktörerna inom domänen GD. Jag inledde avsnittet med en beskrivning av viktiga aktörer inom mediebranschen, vilka utgörs av Svenska journalistförbundet, Tidningsutgivarna, Publicistklubben, Allmänna pressombudsmannen och Pressens opinionsnämnd. Vidare redogjorde jag för de lagar och regler som styr mediernas arbete, nämligen Tryckfrihetsförordningen, Yttrandefrihetsgrundlagen och *Spelregler för press, TV, radio*(2007).

Därefter beskrev jag GD:s samarbeten med andra företag och organisationer. GD:s samarbetspartners består av *Arbetarbladet*, andra tidningar inom koncernen MittMedia, Tidningarnas Telegrambyrå, TT Spectra, Scanpix och Liberala Nyhetsbyrån. GD:s viktigaste konkurrenter är *Arbetarbladet*, TV4 Gävle, SVT Gävle och Sveriges radio P4 Gävleborg. Här beskrev jag också hur journalisterna jag intervjuat upplevde konkurrenssituationen från andra medier

Slutligen har jag också beskrivit GD:s ägarstruktur. GD ingår i Tidningsbolaget GDAB Aktieföretag tillsammans med *Arbetarbladet*. Bolaget ägs av Gävle tidningar AB som i sin tur ägs till 90,1 procent av MittMedia Förvaltning AB och till 9,9 procent av Arbetarbladets Intressenter AB.

Slutdiskussion

Jag har gjort en domänanalys av den lokala morgontidningen *Gefle Dagblad*. Domänanalysen är utvecklad av den danske biblioteks- och informationsforskaren Birger Hjørland och innebär att man försöker utröna människors informationsbeteende genom att analysera den sociala och kollektiva kontext som omger personen. Jag har studerat domänen GD utifrån fyra olika perspektiv, domänens informationsstruktur, samt dess ontologiska, epistemologiska och sociologiska dimensioner, vilka har legat till grund för utformningen och analysen av min undersökning.

I denna slutdiskussion kommer jag att koppla samman mitt resultat till mina forskningsfrågor. Dessa var:

Hur är informationsstrukturen på GD utformad?

Vilka ontologiska, epistemologiska och sociologiska dimensioner kan urskiljas inom domänen GD?

Hur påverkar dessa aspekter informationsbeteendet hos journalister som arbetar på GD?

Kan GD:s informationsflöde utvecklas, i så fall hur?

Jag kommer här att ge en kort sammanfattning över mitt resultat från studierna av GD:s informationsstruktur samt dess ontologiska, epistemologiska och sociologiska dimensioner. Därefter ska jag alltså diskutera hur dessa aspekter påverkar journalisternas informationsbeteende och om informationsflödet inom domänen GD kan utvecklas.

Undersökningens resultat

Med hjälp av mina intervjuer har jag försökt se den informationsstruktur som omger journalisterna, genom att studera vilka informations- och kommunikationssystem samt vilka informationsresurser som används inom domänen GD. Denna del av undersökningen visade att de viktigaste informationssystemen bestod av tidningens digitala arkiv samt dess redaktionella system Newspilot. Kommunikat-

ionssystemen som används mellan kollegor inom domänen utgörs till viss del också den av Newspilot eftersom den möjliggör kommunikation mellan olika delar av tidningen, till exempel mellan nyhetsdesken och fotoredaktionen. Newspilot har också en chattfunktion som möjliggör kommunikation mellan alla inom organisationen som använder sig av systemet, men denna funktion används sällan av de journalister som jag har intervjuat. Annars sköts den mesta av kommunikationen mellan journalisterna på GD ansikte mot ansikte, via mail eller via telefon.

Kommunikationen med journalisternas källor utgörs oftast av intervjuer, vilka genomförs ansikte mot ansikte eller via telefon, men kan också bestå i överföring av olika informationsbärande dokument. Denna kommunikation sker vanligtvis via fax eller mail.

När GD kommunicerar med sin publik görs detta vanligtvis via nyhetsdesken, som tar emot respons och tips via mail, telefon, fax eller brev, eller via kommentarsfälten som är kopplade till artiklar publicerade på GD:s hemsida. Facebook är en annan viktig kommunikationskanal till publiken. Tidningens Facebook-sida sköts av webbredaktionen, som tipsar om artiklar eller berättar om vad som händer på webbredaktionen.

Mina intervjuer visade att journalisterna på GD använder sig av många olika typer av informationsresurser. Kollegor ses som en viktig resurs eftersom de sitter inne på mycket kunskap och kontakter. Eftersom journalisterna i många fall har egna bevakningsområden så bygger de upp relationer till de källor som de ofta kommer i kontakt med i sitt arbete. På så vis skapar de ett kontaktnät med intervjupersoner. Mina intervjuer visade också att journalisterna sparade viktig information för att kunna använda den igen vid senare tillfälle, vilket innebär att de bygger upp egna informationsbanker inom sina ämnesområden.

Mycket information finns i dag tillgänglig på internet och sökmotorer blir därför viktiga verktyg i journalisternas informationssökning. En annan viktig resurs är TT som förser GD med inrikes- och utrikesnyheter och är liksom andra medier viktiga både när det gäller omvärldsbevakning och inspiration till egna nyheter. Andra, mindre använda informationsresurser, som finns tillgängliga för journalisterna på GD är tidningens klipparkiv och läggkällare.

I min studie av GD:s ontologiska dimension, det vill säga deras kunskapsområde, försökte jag se hur tidningen avgränsar den del av verkligheten som den hämtar information ifrån. GD:s mål är att producera nyheter som är intressanta för de boende i Gävle och närliggande kommuner att ta del av, vilket gör att ämnen och händelser som berör tidningens bevakningsområde till domänens kunskapsområde. Men det inträffar tusentals händelser varje dag och alla kan naturligtvis inte bevakas av tidningen. Därför blev nyhetsvärdering den aspekt som jag fann som mest intressant att undersöka i detta sammanhang.

Mina intervjuer visar på att de anställda inom domänen tillsammans avgör vad som ska bevakas av tidningen, då reportrarna själva har stort ansvar när det gäller

att värdera vilka nyheter de ska bevaka. Intervjuerna visar också på att det finns vissa aspekter som avgör om en nyhet ses som intressant att bevaka. Det viktigaste verkar enligt intervjuerna vara att nyheten kan vinklas lokalt, antingen att den har inträffat inom bevakningsområdet eller reportern får kontakt med en källa som har anknytning till Gävle eller Gästrikland. Det är också viktigt att nyheten berör många av tidningens läsare, det vill säga handlar om ämnen som är intressanta för boende i Gävle och Gästrikland. Att nyheten är aktuell är en annan viktig faktor, då det ligger i mediernas natur att vilja vara den som är först med en nyhet. Här spelar konkurrensen med *Arbetarbladet* in och driver reporterna att antingen komma först eller göra nyheten bättre än konkurrenten. Dessa aspekter sammanfattas i en modell av Henk Prakke som visar på att publikens möjlighet till identifikation och intresse påverkas av tre olika faktorer, nämligen rumsliga, kulturella och tidsmässiga avstånd.²⁴⁴

Håkan Hvitfelt har utvecklat en lista tio med punkter som han ser som avgörande för om en nyhet bevakas av medier.²⁴⁵ Många av de faktorer som han tar upp känns igen också i nyhetsvärderingen som görs på GD, till exempel att nyheter som rör brott eller olyckor får stort utrymme i tidningen, att sensationella och överraskande nyheter har en viktig plats i tidningen och att nyheten helst ska kunna kopplas till en eller flera personer.

Min undersökning visar också att journalisternas arbetsuppgifter till stor del påverkade deras nyhetsvärdering, eller snarare vilka faktorer som de såg som avgörande i sitt urval. Featurereportern var till exempel mindre bunden av kravet på att nyheten ska vara aktuell, medan ledarskribent inte behövde begränsa sitt urval till att bara gälla nyheter som berör Gävle och Gästrikland.

I min undersökning av GD:s epistemologiska dimension, det vill säga hur journalisterna hämtar in information från domänens kunskapsområde, försökte jag utröna vilken av de tre epistemologiska ståndpunkter som presenteras av Ekström och Nohrstedt i boken *Journalistikens etiska problem* (1996) som dominerar på GD. Dessa ståndpunkter var naiv empirism, relativism och kritisk realism. Den kritiska empirismen utgår från tanken om att journalistiken kan spegla ett samhälle på ett helt objektivt sätt, medan relativismen tar avstånd från att det finns en absolut sanning och hellre ser journalistik som en typ av berättande. Den kritiska realismen anser inte heller att det finns en absolut sanning men ser ändå objektivitet som ett viktigt ideal för journalister.²⁴⁶ Min undersökning tyder på att journalisterna på GD främst utgår från den kritiska realismen, då de strävar efter objektivitet i sitt arbete men samtidigt anser att man som journalist omöjligt kan spegla ett samhälle på ett helt objektivt sätt. De ser också vikten av att skriva texter som kan engagera läsarna och att ta ställning i kontroversiella frågor.

²⁴⁴ Hadenius, S., Weibull, L. & Wadbring, I. (2008), *Massmedier*, s. 304.

²⁴⁵ Hvitfelt, H. (1985), *På första sidan*, s. 18.

²⁴⁶ Ekström, M. & Nohrstedt, S. A. (1996), *Journalistikens etiska problem*, s. 213 ff.

I min kartläggning av GD:s sociologiska dimension redogjorde jag för de aktörer som är aktiva inom domänen för att på så sätt se strukturer inom domänen och hur den avgränsar sig mot övriga domäner. Jag tog först upp viktiga aktörer som agerar inom mediebranschen, nämligen Svenska journalistförbundet, Tidningsutgivarna, Publicistklubben, Allmänhetens pressombudsman och Pressens opinionsnämnd. Eftersom dessa aktörer står bakom en egensanerande kontroll av svenska medier fann jag det här intressant att beskriva de lagar och regler som styr mediernas arbete, nämligen Tryckfrihetsförordningen, Yttrandefrihetsgrundlagen och *Spelregler för press, TV, radio* (2007).

GD:s viktigaste samarbetspartner är deras största konkurrenter *Arbetarbladet*, då fusionen mellan de båda tidningarna 2003 har skapat möjligheter till samarbeten mellan tidningarna. Exempel på detta är den gemensamma webbredaktionen och tidningarnas gemensamma fotografer. Det finns även exempel på samarbeten inom koncernen Mittmedia. Även nyhetsbyråerna Tidningarnas Telegrambyrå, TT Spectra och Liberala nyhetsbyrån samt bildbyrån Scanpix är viktiga samarbetspartners för GD.

Och GD:s viktigaste konkurrenter består utöver *Arbetarbladet* av lokala radio- och Tv-kanaler, alltså Sveriges Television Gävleborg, Sveriges Radio P4 Gävleborg och TV4 Gävle.

En sista viktig del av GD:s sociologiska dimension är tidningens ägarstruktur. GD ingår tillsammans med AB i Tidningsbolaget GDAB Aktiebolag. Detta bolag är helägt av Gävletidningar som även ansvarar för dotterbolaget Nyhetsbyrån, som producerar GD:s och AB:s sportnyheter. Gävletidningar ägs till 90,1 procent av mediekoncernen MittMedia Förvaltning AB och 9,9 procent av *Arbetarbladet Intressenter AB*.

Diskussion

I detta avsnitt kommer jag att koppla samman mina resultat med Hjørlands tankar om hur en domäns konstruktion kan påverka informationsbeteendet hos individerna inom domänen.

För det första kan man diskutera om det varit givande att göra en domänanalys på medieföretaget GD. Kan GD ens definieras som en domän? Mitt svar på båda dessa frågor är ja. Enligt Birger Hjørland definieras en domän som ett fält eller en organisation som utvecklar gemensamma koncept, termer och kunskap.²⁴⁷ De anställda på GD arbetar med att samla in, bearbeta och sprida information till sina läsare, vilket kan jämföras med att de utvecklar ny kunskap. GD samlar också in information som är viktig för domänens arbete, genom sitt digitala arkiv och

²⁴⁷ Hjørland, B. (2002), "Epistemology and the socio- cognitive perspective in information science", s. 260.

genom sitt redaktionella system Newspilot. Även utvecklingen av informationssystem som samlar in för domänen viktig information ses av Hjørland som ett viktigt villkor för att en organisation ska kunna kallas för en domän.²⁴⁸ Utifrån dessa båda villkor kan man alltså definiera GD som en domän.

Vidare vill jag påstå att domänanalysen har gett ett nytt perspektiv till vilka informationsbehov som kan uppstå hos journalister. Min undersökning visar nämligen att journalisternas arbetsuppgifter till stor del styr deras informationssökning. Deras olika ansvarsområden leder till att de skapar egna strategier för att söka och samla in sitt material. Polisreportern tar till exempel hjälp av handlingar och personer inom rättsväsendets olika delar för att få fram information till sina artiklar medan featurereportern kan använda sig av klipparkiv och experter inom olika områden för att få fram stoff till sina historiska artiklar. Detta innebär att de individuella informationsbehoven hos journalisterna på GD ser väldigt olika ut. Men det finns också mycket som binder dem samman.

Journalisterna på GD ingår i en social struktur, de har likartad utbildning och bakgrund och räknar sig alla till yrkesgruppen journalister. De är alla en del i domänen GD, ett företag vars mål är att producera nyheter som intresserar de boende i Gävle med omnejd. Det finns ett gemensamt språk som förenar de anställda och gemensamma kunskaper om domänens kunskapsområde samt vilka strategier man som journalist kan använda sig av för att få fram information om detta område. GD är beroende av att samarbeta med andra organisationer och företag och drivs samtidigt framåt av konkurrensen från andra medier.

Domänperspektivet ger därmed en vidare insikt om vad som skapar informationsbehov hos journalister och vad som krävs för att tillgodogöra dem, än om man endast skulle se till individuella informationsbehov inom yrkesgruppen journalister.

Min domänanalys av GD visar på att det finns gemensamma processer som påverkar hur informationsbeteendet hos journalisterna inom domänen GD ser ut. Även Fiona Campbell fann att det fanns gemensamma processer inom medieorganisationer som påverkar hur journalister söker och använder information, men valde i sin avhandling *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news* (1996) att kalla dem för regler. Hon menade att journalister bygger sina rutiner i nyhetsprocessen på fyra olika typer av regler: De redaktionella reglerna, som bland annat påverkar hur journalister anpassar sina alster till att passa ett visst utrymme i till exempel en tidning, de utvärderande reglerna, som påverkar hur journalisten avgör om ett ämne har nyhetsvärde, de operationella reglerna, som berör hur journalister samlar in information och till sist de konstruerande/tolkande reglerna som styr hur jour-

²⁴⁸ Hjørland, B. (1997), *Information seeking and subject representation*, s. 136.

nalister organiserar den insamlade informationen under sin skrivprocess.²⁴⁹ Dessa regler känns igen också i hur journalisterna på GD söker och använder information.

Alla tidningens reportrar, oavsett arbetsuppgift eller bevakningsområde, arbetar i en process som börjar med en idé eller ett tips, fortsätter med informationsinsamling och resulterar i en utskriven, färdig artikel som publiceras och sprids till läsarna. Vilka tips och idéer som journalisten arbetar vidare med avgörs till stor del av reporterns egen kunskap och erfarenhet om ämnet, men det finns också gemensamma faktorer som kan påverka om en händelse eller ett ämne anses ha nyhetsvärde, till exempel att den ska handla om ämnen som berör många av tidningens läsare eller att den gärna får vara sensationell och överraskande. Nyhetsvärderingen påverkar också urvalet av information som journalisten hämtar in. Det ställs bland annat krav på att källorna som används har koppling till tidningens bevakningsområde.

Hur informationen hämtas in avgörs av den gemensamma epistemologiska ståndpunkt som finns på redaktionen, om man ska förhålla sig fullkomligt objektiv i sin rapportering och informationsinsamling eller om man kan göra avkall på tanken om att det finns en möjlighet att spegla samhället och istället försöka använda journalistiken som en form av berättande. Detta påverkar också vad journalisterna ser som tillförlitlig information, om de till exempel ställer sig okritiska till sina källor eller försöker få informationen bekräftad från flera håll. Hos journalisterna på GD har det genom mina intervjuer framkommit att de har en kritisk realistisk inställning till sitt arbete. Detta innebär att de eftersträvar ett objektivt synsätt i sin rapportering men samtidigt väljer att ibland låta journalistiken fungera mer som en typ av berättande, till exempel ställa sig på den svaga personens sida om de rapporterar om en tvist med en myndighet.

I valet av informationskällor styrs journalisterna av en rad olika aspekter. Eftersom journalisterna nästan alltid har en överhängande deadline att arbeta emot är det viktigt att informationen är lättillgänglig, vilket gör kollegor och internetbaserade resurser till viktiga källor. Min undersökning tyder på att detta kan vara anledningen till att så få reportrar använder sig av tidningens klipparkiv, då informationen som finns där görs svårtillgänglig av ordningen som råder där i kombination med ett komplicerat och användarvänligt arkiveringssystem.

När det gäller intervjubaserade informationskällor blir det tydligt att även dessa måste vara lättillgängliga, vilket gör att journalister gärna samlar på sig ett gäng informanter som de vet att de alltid kan ringa. Detta hänger ihop med att de utvecklar en kunskap om sitt ansvarsområde och med tiden bygger upp relationer till personer som de ofta träffar i arbetet. Detta kan också kopplas samman med

²⁴⁹ Campbell, F. C. B. (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news*, s. 237 ff.

mänskliga källors tillförlitlighet. Om en reporter har fått korrekt information från en källa vid tidigare tillfällen så ses källan som mer trovärdig än obeprövade källor. Tillförlitligheten vad gäller tryckta eller elektroniska källor hänger snarare samman med producenten bakom dokumenten, samt att uppgifterna går att bekräfta hos flera av varandra oberoende källor.

Mina intervjuade journalisters behov av lättillgänglig och tillförlitlig information har stora likheter med det resultat som Nicholas och Martin kom fram till i sin undersökning, "Assessing information needs". De ansåg nämligen att de mest utmärkande dragen för journalisters informationsbehov var deras krav på auktoritär och aktuell information samt att de behövde få tag på denna information så snabbt som möjligt.²⁵⁰

Min undersökning visar att under tiden som journalisterna söker information börjar de bygga upp en informationssamling som är kopplad till just det ämne eller den fråga som de skriver artikeln om. Vid intervjuerna visar detta sig till exempel i att journalisterna på GD beskriver hur de skriver ut och stryker under i längre texter eller klipper ut text från olika källor och klistrar in dem i ett eget textdokument. Informationssamlingen kan också bestå av handskrivna anteckningar eller anteckningar som skrivits in direkt i en ordbehandlare. Denna samling fungerar sedan som underlag till journalistens artikel och används under skrivprocessen. Detta är ett förfarande som också beskrivs i Attfield och Dowells undersökning "Information seeking and use by newspaper journalists".²⁵¹ Fler av de journalister jag intervjuat, tre av fem, berättar också att de sparar den information de samlar in, vilket gör att journalisterna själva skapar informationsbanker inom sitt bevakningsområde.

Journalisternas arbetsprocess styrs också av yttre lagar och regler som avgör vad de får och inte får göra i sin yrkesroll, både vad gäller insamling av information och publicering. De vida gränser som sätts av Tryckfrihetsförordningen och Ytrandefrihetsgrundlagen kompletteras av medieorganisationernas egna etiska regler, *Spelregler för press, TV, radio* (2007). Reglerna ger allmänheten möjlighet att anmäla medier när de begår etiska övertramp och det är mediernas branschorganisationer själva som ser till att de efterlevs.

Även yttre påverkan från konkurrenter påverkar GD:s journalisters informationsbeteende då de drivs att arbeta snabbare och samtidigt göra ett bättre jobb än sina konkurrenter.

Min undersökning visar på att domänen GD är en komplicerad organisation med många skilda delar och element som måste kunna samarbeta. Detta kopplas till Fortunatis och Sarricas undersökning "The future of the press: insights from the sociotechnical approach", då de ser medieföretag som system med relaterade

²⁵⁰ Nicholas, D. & Martin, H. (1997), "Assessing information needs", s. 47 f.

²⁵¹ Attfield, S. & Dowell, J. (2003), "Information seeking and use by newspaper journalists", s. 196 f.

delar. Delarna inom organisationen interagerar med varandra och med den externa miljö som omger den för att uppnå ett visst mål.²⁵² Detta är väldigt talande för hur GD som organisation är uppbyggd. Tidningens olika delar, till exempel dag-redaktionen med nyhetschefen och nyhetsreportrar, webbredaktionen och foto-redaktionen, interagerar för att producera organisationens nyhetsprodukter. Samtidigt krävs ett samspel med världen som finns utanför tidningens väggar, det vill säga kontakt och interaktion med tidningens läsare, med källor av olika slag och med andra medier. Därför blir Fortunatis och Sarricas framställning av medier som öppna system, beroende av input av omvärlden för att kunna producera sin produkt och samtidigt i behov av feedback för att kunna anpassa denna produkt till sina kunder, en väldigt talande beskrivning.²⁵³ Fortunatis och Sarricas socio-tekniska ansats är kompatibel med Hjørlands uppfattning om att en domäns informationsstruktur och sociologiska dimension är viktiga delar att ha kunskap om för att förstå informationsbehoven hos individer inom en domän. Min undersökning av informationsstrukturen visar just på hur kommunikationen och samspelet inom domänen GD ser ut, liksom tidningens interaktion med omvärlden. I min undersökning av domänens sociologiska dimension tar jag upp en del av de viktiga aktörer som GD måste förhålla sig till i sitt arbete och definierar också gränserna mellan domänen GD och andra aktörer inom domänen.

De olika aspekter som jag analyserat genom min intervjuundersökning, det vill säga GD:s informationsstruktur samt dess ontologiska, epistemologiska och sociologiska dimensioner, påverkar därmed på olika sätt journalisternas informationsbeteende. Detta är information som kan användas vid utvecklingen av tidningens informationssystem och informationsflöde, vilket jag kommer ge förslag till i nästa stycke.

Förbättringar av domänens informationsflöde

Nyhetsmedier är beroende av ett snabbt informationsflöde. Man vill få information om nyheten först, hitta all relevant och viktig information innan alla andra och slutligen publicera nyheten innan konkurrenterna. I Gävle är konkurrensen mellan medierna större än på många andra orter eftersom det finns två morgontidningar med ungefär samma resurser som slåss om läsarna och utöver detta lokala radio- och TV-redaktioner. Den som har det snabbaste och mest effektiva informationsflödet har därmed en stor fördel gentemot sina konkurrenter.

En viktig del i detta arbete anser jag vara att utnyttja alla informationsresurser som finns inom domänen GD. En av de allra viktigaste resurserna som GD har är i

²⁵² Fortunati, L. & Sarrica, M. (2010), "The Future of the Press", s. 248.

²⁵³ Fortunati, L. & Sarrica, M. (2010), "The Future of the Press", s. 248.

min mening journalisterna själva, vilket GD borde ta ännu bättre vara på. Den kunskap, de erfarenheter och de kontakter som journalisterna bygger upp under sitt arbete är ovärderliga för nyhetsproduktionen på tidningen. Därför tror jag att informationsflödet inom domänen skulle gagnas av att journalisternas kunskap gjordes mer tillgänglig för deras kollegor. Ett sätt att göra detta tror jag är att utveckla användningen av det redaktionella systemet Newspilot. Vid min intervju med superanvändaren framkom det till exempel att det finns en möjlighet att skapa gemensamma telefonlistor i detta system.²⁵⁴ Bara att kunna dela med sig av de källor och kontakter som journalisterna samlar på sig under åren tror jag skulle kunna underlätta informationssökningen, särskilt för nyanställda journalister som ännu inte hunnit bygga upp ett eget kontaktnät på orten. Att ringa runt och försöka hitta rätt person att tala med kan vara ett tidskrävande arbete och eftersom journalister nästan alltid jobbar under tidspress så skulle till exempel ett direktnummer till en ansvarig politiker kunna vara till stor hjälp.

Även om jag genom min undersökning fått veta att det finns en generös kultur bland redaktionsmedlemmarna på GD, där man gärna delar med sig av både kontakter och kunskap, skulle det också kunna införas förändringar som uppmuntrar tidningens journalister att dela med sig av sin kompetens. Ett väldigt enkelt sätt att göra detta skulle kunna vara att skapa ett dokument där man beskriver alla GD:s journalisters olika kompetensområden. Mina intervjupersoner visar på att de ofta byter arbetstuppgifter och det kan vara svårt att hålla reda på kollegors tidigare ämnesområden. Genom att låta journalisterna själva definiera vad de ser som sina expert- och intresseområden så kan man öppna för ett mer effektivt utbyte av information mellan kollegorna. Också detta dokument skulle kunna vara ovärderligt för en nyanställd reporter som ännu inte lärt känna sina kollegor så väl.

Detta är också ett sätt att utveckla kommunikationen på tidningen. Kommunikation är a och o inom domänen GD, alla olika delar måste kunna kommunicera med varandra. Samtidigt fungerar inte GD i ett vakuum, det är verkligheten utanför husets väggar som ger material till deras nyhetsprodukter. Därför är kommunikationen med tidningens publik lika viktig. Ett sätt för GD att utöka sin kommunikation med läsarna tror jag skulle vara att låta journalister på huvudredaktionen ta del i ansvaret för att uppdatera tidningens Facebook-sida, ett ansvar som i dag enbart ligger på webbredaktionen. I dag används Facebook-sidan främst som ett verktyg för att sprida tidningens nyhetsprodukter och locka läsare till GD:s hemsida, men jag tror att den kan vara ett bra verktyg också i andra delar av journalisternas arbetsprocess. Genom Facebook skulle man till exempel kunna låta läsarna se lite bakom kulisserna på tidningen, vilket skulle kunna skapa en större förståelse för journalisternas arbete. Facebook-sidan skulle också kunna användas till att göra efterforskningar och fånga upp nyhetstips. Denna utveckling ligger

²⁵⁴ Intervju med superanvändare [2012-02-08], Gävle.

också i linje med Fortunati och Sarricas undersökning där de presenterade en socioteknisk strategi som kan användas i utvecklingen av medieorganisationer. Just att ta vara på journalisters och redaktörers kunskaper i utvecklingen av informationssystem inom domänen, liksom att förbättra kommunikationen mellan journalister och publik, ser de som väldigt viktiga delar i utvecklingen av informationssystem inom medieorganisationer.²⁵⁵

För att återkomma till att använda sig av alla tidningens informationsresurser vill jag också ta upp tidningens klipp-arkiv. Som blivande bibliotekarie blir jag naturligtvis illa berörd av att det finns ett klipparkiv fullt av intressant information som inte används på grund av att materialet inte är sökbart. De fotografier och utklipp som finns i arkivet är inte tillgängligt någon annanstans och det känns som ett fruktansvärt slöseri att inte försöka få någon ordning i det. Som jag beskrivit tidigare ska featurereportern och en av hennes kollegor försöka skapa ordning i detta kaos och göra materialet sökbart. Jag hoppas att detta arbete genomförs och att hon får det stöd hon behöver från tidningens ledning. Jag tror också att det är viktigt att någon får i uppgift att ta ansvar för att arkivet hålls i ordning efter att dessa förändringar har genomförts, för att undvika att kaoset i arkivet kommer tillbaka.

Arkivet kan vara en enorm resurs inte bara för tidningen utan också för de boende i Gävle. Släktforskning engagerar många människor i dag och i arkivet finns material som kan ge släkthistorier fler detaljer. Här finns texter och bilder som handlar om Gävlebors yrkesliv eller politiska engagemang, vilket kan vara väldigt svårt att få fram genom andra källor som finns tillgängliga för släktforskare. Om GD skulle välja att göra arkivet tillgängligt för allmänheten, givetvis under ordnade former och bara genom att ta emot små grupper i taget, skulle arkivet till exempel kunna generera en liten inkomst, då man skulle kunna ta betalt för material som kopieras eller säljs. Det skulle troligtvis också fungera som bra goodwill för tidningen att erbjuda denna tjänst och skulle dessutom ge GD en fördel som andra konkurrerande medier på orten inte har.

Avslutning

Min domänanalys har gett en insikt i hur journalisterna på GD:s informationsbehov påverkas av den domän de jobbar i. En domänanalys kan anses vara begränsad i då den bara undersöker ett litet område och att dess resultat inte är direkt överförbara till andra organisationer. Men detta ligger som sagt i domänanalysens natur.

²⁵⁵ Fortunati, L. & Sarrica, M. (2010), ”The Future of the Press”, s. 253.

Jag tycker ändå att min undersökning visar på att medieföretag skulle tjäna på att göra en analys av sin organisation inför stora förändringar, till exempel byte av redaktionella system. Genom att få full kunskap om till exempel informationsstrukturen inom sin domän kan systemen och resurserna anpassas till att möta de behov av information som arbetet inom domänen skapar. Det finns också möjligheter att göra komparativa domänundersökningar där man jämför flera organisationer. Detta skulle kunna vara en lämplig väg för större mediekoncerner, att jämföra vad som fungerar på olika tidningar och försöka arbeta fram ett gemensamt system som kan fungera på flera tidningar inom koncernen. På så sätt skapas möjligheter för fler samarbeten och effektivare utnyttjande av resurser.

Sammanfattning

Jag har gjort en domänanalys av morgontidning *Gefle Dagblad*. Domänanalysen utvecklades av den danske B&I-forskare Birger Hjørland och innebär att man försöker utröna individers informationsbehov genom att se till den sociala och kollektiva kontext som omger dem. I min sökning efter tidigare forskning kunde jag inte finna någon domänanalys som gjorts på ett medieföretag, vilket gjorde att jag såg denna metod som ett nytt och relevant sätt att undersöka journalisters informationsbeteende. Mina frågeställningar var:

Hur är informationsstrukturen på GD utformad?

Vilka ontologiska, epistemologiska och sociologiska dimensioner kan urskiljas inom domänen GD?

Hur påverkar dessa aspekter informationsbeteendet hos journalister som arbetar på GD?

Kan GD:s informationsflöde utvecklas, i så fall hur?

Även om domänanalysen fokuserar främst på domänen så uppmärksammas också individens kognitiva process inom denna ansats, nämligen genom ett socio kognitivt synsätt som innebär att man undersöker individers informationsbeteende utifrån en social kontext. För att undersöka en domän finns det enligt Hjørland fyra områden som är viktiga att studera, nämligen dess informationsstruktur samt dess ontologiska, epistemologiska och sociologiska dimensioner. Informationsstrukturen innebär vilka informations- och kommunikationssystem samt informationsresurser som finns inom domänen. Den ontologiska dimensionen beskriver domärens kunskapsområde, alltså vad som studeras inom domänen. Epistemologi innebär hur man får kunskap från domärens kunskapsområde, medan man inom den sociologiska dimensionen kartlägger viktiga aktörer inom domänen.

Dessa fyra dimensioner har legat till grund för utformning, genomförande och analys av min intervjuundersökning med åtta journalister på GD. Jag använde mig av Kvale och Brinkmanns halvstrukturerade omvärldsintervju, vilket innebär att man tar fram intervjumallar med förslag till frågor som forskaren utgår ifrån vid intervjun.

Min intervjuundersökning visade att det finns gemensamma processer inom domänen GD som styr journalisternas informationsbeteende. De anställdas gemensamma mål, att ta fram nyhetsprodukter som intresserar deras läsare, driver dem att ständigt söka information om deras ontologiska verklighet, vilken utgörs av GD:s bevakningsområde. GD:s epistemologiska ståndpunkter styr hur de samlar in denna information och hur de förhåller sig till sina källor. Konkurrensen från andra aktörer inom domänen driver journalisterna på GD att försöka få fram information så fort som möjligt för att kunna vara först med nyheten.

Journalisternas arbetsprocess ger upphov till ett ständigt informationsbehov, från nyhetstips till färdig artikel. Tidningens digitala arkiv och dess redaktionella system Newspilot samlar in information som är viktig för domänen och journalisternas arbete. Kommunikation med kollegor, källor och läsare innebär ett viktigt utbyte av information och görs genom flera olika kommunikationskanaler, till exempel via mail, telefon eller kommentarsfälten på GD:s hemsida. Viktiga informationsresurser för journalisterna är kollegor, intervjuer med ansvariga och berörda samt sökmotorer på internet.

För att förbättra informationsflödet inom domänen GD anser jag att kommunikationen mellan tidningens journalister bör förbättras för att man bättre ska ta tillvara på deras kompetens, vilket är en av tidningens viktigaste informationsresurser.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckt material

I uppsatsförfattarens ägo

Anteckningar från telefonintervju med Leif Eriksson, kanalchef SR P4 Gävleborg, 2012-05-02.

Inspelning och transkribering från intervju med allmänreporter, Gävle, 2012-02-08.

Inspelning och transkribering från intervju med featurereporter, Gävle, 2012-02-08.

Inspelning och transkribering från intervju med kommunreporter, Gävle, 2012-02-03.

Inspelning och transkribering från intervju med ledarskribent, Gävle, 2012-02-08.

Inspelning och transkribering från intervju med nattchef, Gävle, 2012-03-13.

Inspelning och transkribering från intervju med nyhetschef, Gävle, 2012-02-06.

Inspelning och transkribering från intervju med sportreporter, Gävle, 2012-02-03.

Anteckningar från uppföljning av intervju via telefon, 2012-05-02.

Inspelning och transkribering från intervju med superanvändare, Gävle, 2012-02-08.

Inspelning och transkribering från intervju med webbcchef, Gävle, 2012-03-07.

Mailkontakt med Jimmy Roos, nyhetschef på TV4 Gävle, 2012-03-26.

Mailkontakt med Nina Funke, redaktionschef på SVT Gävledala, 2012-05-08.

Tryckta källor

- Attfield, Simon, Blandford, Ann, Dowell, John & Cairns, Paul (2008), "Uncertainty-tolerant design: Evaluating task performance and drag-and-link information gathering for a news-writing task", *International Journal of Human-Computer Studies* 66, nr 6 s. 410–424. Finns som e-tidskrift.
- Attfield, Simon & Dowell, John (2003), "Information seeking and use by newspaper journalists", *Journal of Documentation* 59, nr 2 s. 187–204. Finns som e-tidskrift.
- Bates, Marcia J. (1999), "Information seeking and subject representation [book review]", *The Library Quarterly* 69, nr 1 s. 112–113. Finns som e-tidskrift.
- Bergkvist, Tord (2006), *Från Gefle Dagblad till MittMedia : 111 år av utveckling*. Gävle: Nya Stiftelsen *Gefle Dagblad*.
- Campbell, Fiona Catherine Brown (1996), *The analysis of environmental information a study of the dissemination, mediation and interpretation of news*. Robert Gordon University.
- Capurro, Rafael & Hjørland, Birger (2003), "The concept of information", *Annual Review of Information Science and Technology* 37, nr 1 s. 343–411. Finns som e-tidskrift.
- Davenport, Elisabeth (1998), "Information seeking and subject representation: An activity-theoretical approach to information science.: Hjørland, Birger. *Library & Information Science Research [book review]* 20, nr 3 s. 298–300. Finns som e-tidskrift.
- Ekström, Mats & Nohrstedt, Stig Arne (1996), *Journalistikens etiska problem*. Stockholm: Rabén Prisma.
- Ettema, James S. & Glasser, Theodore L. (1984), "On the Epistemology of Investigative Journalism.". Konferensartikel presenterad på The Annual Meeting of the Association for Education in Journalism and Mass Communication, Gainesville, 1984.
- Fishman, Mark (1980), *Manufacturing the news*. Austin: University of Texas.
- Fortunati, Leopoldina & Sarrica, Mauro (2010), "The Future of the Press: Insights from the Sociotechnical Approach", *The Information Society* 26, nr 4 s. 247–255. Finns som e-tidskrift.
- Gefle Dagblad* papperstidningar från 2012-03-02, 2012-03-05, 2012-03-06, 2012-03-07.
- Hadenius, Stig, Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela (2008), *Massmedier : press, TV, radio i den digitala tidsåldern*. Stockholm: Ekerlid.
- Hartel, Jenna (2003), "The serious leisure frontier in library and information science: Hobby domains", *Knowledge organization* 30, nr 3-4 s. 228–238.
- Hjørland, Birger & Albrechtsen, Hanne (1995), "Toward a New Horizon in Information Science: Domain-Analysis.", *Journal of the American Society for Information Science* 46, nr 6 s. 400–25. Finns som e-tidskrift.

- Hjørland, Birger (1997), *Information seeking and subject representation : an activity-theoretical approach to information science*. Westport, Conn.: Greenwood Press.
- Hjørland, Birger (1998), "Theory and metatheory of information science: a new interpretation", *Journal of Documentation* 54, nr 5 s. 606–621. Finns som e-tidskrift.
- Hjørland, Birger (2002), "Domain analysis in information science: Eleven approaches – traditional as well as innovative", *Journal of Documentation* 58, nr 4 s. 422–462. Finns som e-tidskrift.
- Hjørland, Birger (2002), "Epistemology and the socio-cognitive perspective in information science", *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 53, nr 4 s. 257–270. Finns som e-tidskrift.
- Hjørland, Birger (2004), "Domain Analysis: A Socio-Cognitive Orientation for Information Science Research", *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology* 30, nr 3 s. 17–21. Finns som e-tidskrift.
- Hjørland, Birger (2009), "Domain analysis in information science", *Encyclopedia of Library and Information Sciences, Third Edition*, s. 1648-1654.
- Hvitfelt, Håkan (1985), *På första sidan : en studie i nyhetsvärdering*. Stockholm: Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar.
- Infomaker, "Newspilot 3.0". Broschyr tillgänglig via Infomakers hemsida, URL: <http://www.infomaker.se>.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009), *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Nicholas, David & Martin, Helen (1997), "Assessing information needs: a case study of journalists", *Aslib Proceedings* 49, nr 2 s. 43–52. Finns som e-tidskrift.
- Palmer, Carole L (1999), "Aligning studies of information seeking and use with domain analysis", *Journal of the American Society for Information Science* 50, nr 12 s. 1139–1140. Finns som e-tidskrift.
- Petersson, Birgit (2006), *Från journalist till murvel : journalistyrkets professionalisering från 1900 till 1960-talet*. Göteborg: Nordiskt informationscenter för medie- och kommunikationsforskning (NORDICOM-Sverige).
- Pressens samarbetsnämnd (2007), *Spelregler för press, TV, radio*. 16:e upplagan. Stockholm.
- Robins, David (1998), "Information seeking and subject representation [book review]", *Cataloging & Classification Quarterly* 26, nr 2 s. 77–85. Finns som e-tidskrift.
- Strömbäck, Jesper (2004), *Den medialiserade demokratin : om journalistikens ideal, verklighet och makt*. Stockholm: SNS förlag.

- Sundin, Olof (2003), "Towards an understanding of symbolic aspects of professional information: An analysis of the nursing knowledge domain", *Knowledge organization* 30, nr 3-4 s. 170–181.
- Svenska Journalistförbundet (2011), "Stadgar för journalistförbundet", tillgängliga visa SJF:s hemsida.
- Talja, Sanna, Tuominen, Kimmo & Savolainen, Reijo (2005), "'Isms' in information science: constructivism, collectivism and constructionism", *Journal of Documentation* 61, nr 1 s. 79–101. Finns som e-tidskrift.
- Tidningsutgivarna (2003), "Publicistiskt program". Tillgängligt via TU:s hemsida, se URL nedan.
- Tidningsbolaget GDAB Aktiebolag (2010), "Årsredovisning för räkenskapsåret 2010".
- Wilson, Patrick, "Information seeking and subject representation: an activity-theoretical approach to information science by Birger Hjørland [book review]", *College and research libraries* 59, nr 3 s. 287–288. Finns som e-tidskrift.

Webbsidor

- Allmänhetens Pressombudsman URL: <http://www.po.se> [2012-04-18].
- Arbetarbladet URL: <http://Arbetarbladet.se> [2012-03-20].
- Gefle Dagblad URL: <http://www.gd.se> [2012-03-17] [2012-04-03] [2012-04-28].
- Liberala nyhetsbyrån URL: <http://www.liberalanyhetsbyran.se> [2012-04-18].
- MittMedia Förvaltning AB URL: <http://mittmedia.se> [2012-05-02].
- Publicistklubbens hemsida URL: <http://www.publicistklubben.se> [2012-04-08].
- Regering URL: <http://www.regeringen.se> [2012-04-18].
- Scanpix URL: <http://scanpix.se> [2012-03-30].
- Svenska Journalistförbundets URL: <http://www.sjf.se> [2012-04-18].
- Tidningarnas Telegrambyrå URL: <http://tt.se> [2012-03-30].
- Tidnings Statistiks (TS) URL: <http://www.ts.se> [2012-04-10].
- Tidningsutgivarnas URL: <http://www.tu.se> [2012-04-18].
- TT-Gruppen URL: <http://tt-gruppen.com> [2012-05-09].
- TT Spectras URL: <http://www.ttspektra.se/> [2012-05-09].

Bilagor

1. Intervjuguide reportrar

Bakgrund

Namn

Ålder

Utbildningsbakgrund

Tidigare yrkeserfarenhet

Tid på GD

Arbetsuppgifter

Kan du beskriva en vanlig dag?

Informationsbeteende

När behöver du söka efter information i ditt arbete?

Vilken typ av information kan det handla om?

När du ska skriva om något du vet väldigt lite om, hur gör du för att ta reda på mer om ämnet?

Vilka informationskällor använder du dig av? (Kan även vara människor)

Vad avgör vilka källor du använder dig av?

Hur mycket av din arbetstid skulle du säga att du lägger på informationssökning?

Är informationssökning en viktig del av ditt arbete?

Hur organiserar du materialet du samlat in under skrivprocessen/efter att artikeln är färdig?

Epistemologi

Hur ser du på begreppet objektivitet?

Är det något som du strävar efter i ditt arbete?

Kan journalistiken spegla ett samhälle?

Är informationen som du samlar in till en text alltid samma information som du sedan sprider till läsarna? Kan informationen förändras på vägen?

Vad säger du om jag säger källkritik?

Vad ser du som en säker källa?

Hur avgör du tillförlitligheten hos en intervjuperson?

Vad ser du som ditt uppdrag som journalist?

Ontologi

Vad är det som avgör vilka ämnen och händelser ni bevakar i *Gefle Dagblad*?

Vad tycker du kännetecknar en bra nyhet?

Vad tror du att era läsare vill ha?

Kan du ge ett exempel på en nyhet som det skulle vara förödande att ni missar?

Finns det saker som aldrig är intressanta för dig att skriva om?

Vad skulle du säga är er viktigaste målgrupp?

Har du möjlighet att komma med egna tips och idéer till artiklar?

Sociologi

Hur spelar konkurrensen med andra medier in på ditt arbete?

Hur är stämningen mellan er på GD och konkurrenterna?

Händer det att ni samarbetar med andra företag eller organisationer?

Får du någon feedback på ditt arbete från allmänheten?

Hur tror du att allmänheten uppfattar ditt yrke?

Vad kännetecknar en bra journalist?

2. Intervjuguide ledarskribent

Bakgrund

- Namn
- Ålder
- Utbildningsbakgrund
- Tidigare yrkeserfarenhet
- Tid på GD
- Arbetsuppgifter
- Kan du beskriva en vanlig dag?

Informationsbeteende

- När behöver du söka efter information i ditt arbete?
- Vilken typ av information kan det handla om?
- När du ska skriva om något du vet väldigt lite om, hur gör du för att ta reda på mer om ämnet?
- Vilka informationskällor använder du dig av? (Kan även vara människor)
- Vad avgör vilka källor du använder dig av?
- Hur mycket av din arbetstid skulle du säga att du lägger på informationssökning?
- Är informationssökning en viktig del av ditt arbete?
- Hur organiserar du materialet du samlat in under skrivprocessen/efter att texten är färdig?

Epistemologi

- Vad ser du som ditt uppdrag som ledarskribent?
- Hur ser du på begreppet objektivitet?
- Är det något som du strävar efter i ditt arbete?
- Kan journalistiken spegla ett samhälle?
- Är informationen som du samlar in till en text alltid samma information som du sedan sprider till läsarna? Kan informationen förändras på vägen?
- Vad säger du om jag säger källkritik?
- Vad ser du som en säker källa?

Ontologi

- Vad är det som avgör vilka ämne och händelser du skriver om på ledarsidorna i Gävle Dagblad?
- Vad tror du att era läsare vill ha?

Kan du ge ett exempel på en nyhet som det skulle vara förödande att ni kommenterade?

Finns det saker som aldrig är intressanta för dig att skriva om?

Vad skulle du säga är er viktigaste målgrupp?

Sociologi

Hur spelar konkurrensen med andra medier in på ditt arbete?

Får du någon feedback på ditt arbete från allmänheten?

Hur tror du att allmänheten uppfattar ditt yrke?

Vad kännetecknar en bra ledarskribent?

3. Intervjuguide nyhetschef

Bakgrund

Namn
Ålder
Bakgrund
Utbildning
Tid på GD
Arbetsuppgifter
Kan du beskriva en vanlig dag?

Ontologi/Nyhetsvärdering

Hur ser du på ditt uppdrag som nyhetschef?
Genom vilka kanaler fångar ni upp nyheter?
Vad är det som avgör vilka ämne och händelser ni bevakar på *Gefle Dagblad*?
Hur mycket bidrar de egna reporterna?
Hur sällar du i materialet?
Vad kännetecknar en bra nyhet?
Vad brukar du välja bort?
Vad tror du att era läsare vill ha?
Vilken är GD:s viktigaste målgrupp?
Hur avgör du vad som ska publiceras när/i vilka kanaler?

Informationsbeteende/insamling av information

När behöver du söka information i din yrkesroll?
Vilka källor brukar du använda dig av? Varför?
Hur mycket av din arbetstid skulle du säga att du lägger på informationssökning?
Är informationssökning en viktig del av ditt arbete?

Epistemologi

Vad ser du som säkra källor?
Hur ser du på begreppet objektivitet?
Är det något ni strävar efter på GD?
Kan journalistik spegla världen?
Vilken är GD:s viktigaste uppgift?

Sociologi/feedback

Hur fungerar morgonmötet?

Får reportrarna någon feedback på sitt arbete från dig?

Brukar ni fånga upp läsarnas kommentarer om artiklarna som publiceras på hemsidan?

Brukar ni få feedback från allmänheten på något annat sätt?

Hur påverkar konkurrensen med andra medier?

Vilka är era största konkurrenter?

Samarbetar ni med några andra företag/organisationer/privatpersoner?

4. Intervjuguide webbchef

Bakgrund

Namn
Ålder
Bakgrund
Utbildning
Tid på GD
Arbetsuppgifter
Kan du beskriva en vanlig dag?

Ontologi/Nyhetsvärdering

Hur ser du på ditt uppdrag som webbchef?
Vad är det som avgör vilka ämne och händelser som hamnar på *Gefle Dagblads* hemsida?
Ni har också reportrar som gör webbtv-inslag, hur fungerar det?
Vad kännetecknar en bra nyhet?
Har du möjlighet att välja bort material som du inte tycker passar på webben?
Vad väljer du bort i så fall?
Vad tror du att era läsare vill ha?
Vilken är GD:s hemsidas viktigaste målgrupp?

Informationsbeteende/insamling av information

När behöver du söka information i din yrkesroll?
Vilka källor brukar du använda dig av? Varför?
Hur mycket av din arbetstid skulle du säga att du lägger på informationssökning?
Är informationssökning en viktig del av ditt arbete?

Epistemologi

Vad ser du som säkra källor?
Hur ser du på begreppet objektivitet? Är det något ni strävar efter på webbredaktionen?
Kan journalistik spegla världen?
Vilken är GD:s viktigaste uppgift?

Sociologi/feedback

Ni läser igenom alla kommentarer på hemsidan innan de publiceras. Hur avgör ni vad som ska tas bort? Policy?

Hur fungerar dina kontakter med GD:s personal?
Hur fungerar det att göra hemsidor för två konkurrerande tidningar?
Hur påverkar konkurrensen från andra medier?
Vilka är era största konkurrenter?
Samarbetar ni med några andra företag/organisationer/privatpersoner?

5. Intervjuguide nattchef

Bakgrund

Namn
Ålder
Bakgrund
Utbildning
Tid på GD
Arbetsuppgifter
Kan du beskriva en vanlig dag?

Ontologi/Nyhetsvärdering

Hur ser du på ditt uppdrag som nattchef?
Genom vilka kanaler fångar ni upp nyheter?
Vad är det som avgör vilka ämne och händelser ni bevakar på *Gefle Dagblad*?
Hur sällar du i materialet?
Vad kännetecknar en bra nyhet?
Vad brukar du välja bort?
Vad tror du att era läsare vill ha?
Vilken är GD:s viktigaste målgrupp?

Informationsbeteende/insamling av information

När behöver du söka information i din yrkesroll?
Vilka källor brukar du använda dig av? Varför?
Hur mycket av din arbetstid skulle du säga att du lägger på informationssökning?
Är informationssökning en viktig del av ditt arbete?

Epistemologi

Vad ser du som säkra källor?
Hur ser du på begreppet objektivitet?
Är det något ni strävar efter på GD?
Kan journalistik spegla världen?
Vilken är GD:s viktigaste uppgift?

Sociologi/feedback

Hur fungerar kontakten med GD:s dagsarbetande reportrar?
Får ni på nattredaktionen någon feedback från dagredaktionen?
Brukar ni få feedback från allmänheten?
Hur påverkar konkurrensen med andra medier ditt arbete?
Vilka är era största konkurrenter?

Samarbetar ni med några andra företag/organisationer/privatpersoner?